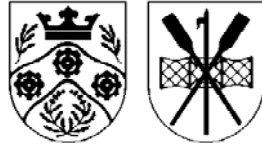

LYNGBY-TAARBÆK KOMMUNE

Teknik- og Miljøudvalget

Protokol

Tirsdag den 12. april 2011 kl. 15:30
afholdt Teknik- og Miljøudvalget møde i Vestforbrænding.

Medlemmerne var til stede

Endvidere deltog:

Teknisk direktør Bjarne Holm Markussen,
afdelingsleder Kim Dahlstrøm og bygningsinspektør
Sidsel Poulsen

INDHOLDSFORTEGNELSE

Sag nr:		Side:
01	Aflæggelse af anlægsregnskab vedr. slidlag - ekstraordinære arbejder ved retablering af veje i 2010	4
02	Busbestilling 2012	5
03	Cykelpendleruter i Københavnsområdet	8
04	Matrikulærændring i forbindelse med betalt parkering	12
05	Sikre skoleveje 2011 - prioritering og godkendelse af skitseprojekter	13
06	Ryvej 20 - nedlæggelse af 35 m² privat fællesvej	16
07	Landmålervej 10 - nedlæggelse af vendeplads	17
08	Omdisponering af parkeringspladser på Lyngby Hovedgade 70B-C og 72	18
09	Forslag til etablering af sti og cykeludfordringsbane ved Garderhøj fortet	19
10	Årsplan anlægsopgaver Miljø & Vej 2011	21
11	Skovtofte, reduktion af fortidsmindebeskyttelseslinje og skovbyggelinje samt ny vejtilslutning til Hummeltoftevej	23

12	Omklassificering af veje i Lyngby-Taarbæk Kommune efter Folketingets vedtagelse af lovforslag L48 "Forslag til lov om private fællesveje"	27
13	Udmøntning af sundhedsstrategien i fagudvalgene	31
14	Projekt Kommunen og Civilsamfundet - en erfaringsopsamling	35
15	Anmodning om optagelse af sag på dagsordenen - alternative muligheder for myndighedsudøvelse	38
16	Orientering til Teknik- og Miljøudvalget den 12-04-2011	39

1.

Aflæggelse af anlægsregnskab vedr. slidlag - ekstraordinære arbejder ved retablering af veje i 2010

Indstilling

Teknisk Forvaltning foreslår, at Teknik- og Miljøudvalget godkender anlægsregnskab vedr. slidlag - ekstraordinære arbejder ved retablering af veje 2010.

Sagsfremstilling

I forbindelse med slidlag – ekstraordinære arbejder ved retablering af veje 2010, er der godkendt en anlægsbevilling på 8.312.000 kr. Anlægsprojektet er nu afsluttet, og af regnskabet fremgår det, at der har været et forbrug på 8.288.048 kr. dvs. et mindreforbrug på i alt 23.952 kr.

Økonomiske konsekvenser

Ingen, da opgaven er løst inden for de afsatte rammer.

Beslutningskompetence

Kommunalbestyrelsen.

Teknik- og Miljøudvalget den 12. april 2011:

Anbefalet.

2.

Busbestilling 2012

Indstilling

Teknisk Forvaltning foreslår, at

1. Movias forslag om nedlæggelse af buslinje 68 og 165 i Lyngby-Taarbæk Kommune godkendes,
2. besparelsen på 543.214 kr. ved at nedlægge buslinje 165 indgår i det vedtagne effektiviseringskatalog for 2012, og
3. besparelsen på 746.017 kr. ved at nedlægge buslinje 68 reserveres til analysearbejdet med nedlæggelsen af buslinje 68 og 165 er afsluttet. Besparelsen ved nedlæggelsen af bus 68 anbefales forbeholdt til udvikling af shuttlebus under vidensbyprojektet, subsidiært at det sparede beløb indgår i den videre reduktion på udvalgets område.

Sagsfremstilling

Tidsfristen for afgivelse af trafikbestilling for 2012 til Trafikselskabet Movia er ultimo april 2011. Trafikbestillingen koordineres med igangværende udbud, og på nuværende tidspunkt forventes ændringerne at træde i kraft medio-ultimo 2012.

Movias basisbudget for busdriften for 2012 for Lyngby-Taarbæk Kommune lyder på 31,7 mio. kr. Basisbudget 2012 og følgeskrivelse hertil er lagt som bilag på sagen.

Ifølge Lyngby-Taarbæk Kommunes budgetaftale 2011-2014 skal udgifterne til kollektiv trafik i 2012 reduceres med 500.000 kr. Kommunen har i brev af 18. oktober 2010 orienteret Trafikselskabet Movia om besparelsen og Movia har på baggrund heraf i mail af 14. marts 2011 fremsendt deres forslag til trafikbestilling 2012 for Lyngby-Taarbæk Kommune. Notatet er lagt som bilag på sagen.

Movias besparestiltag hænger meget sammen med Gladsaxe Kommunes arbejde med trafikbestillingen for 2012, idet de i Gladsaxe har vedtaget en udviklingsstrategi der bl.a. arbejder med nogle udvalgte korridorer, herunder korridoren: Bagsværd st. - Aldershvilevej – Bagsværdvej til Lyngby st. og korridoren: Buddinge St. – Buddingevej – Lyngby st.

Movias forslag vedrører ændringer på følgende buslinjer i Lyngby-Taarbæk Kommune:

Buslinje 68

Movia foreslår, at buslinje 68 nedlægges mellem Buddinge Station og Lyngby

Station. Linje 68 kører i dag fra Vesterport Station via Forum, Bellahøj, Gladsaxe og Mørkhøj til Lyngby Station. Omlægningen medfører at linje 68 ikke længere betjener Buddingevej nord for Buddinge Station. Denne strækning betjenes fortsat med stor frekvens af linje 200S, 300S og 330E.

Buslinje 165

Movia foreslår ligeledes, at buslinje 165 nedlægges mellem Bagsværd Station og Lyngby Station. Linje 165 kører i dag fra Herlev Station til Lyngby Station via Hareskov By og Værebroparken. Buslinje 165 omlægges, således at dens endestation fremover bliver Gladsaxe Trafikplads og ikke Lyngby Station, som det er i dag. Ved en fjernelse af linje 165 i Lyngby-Taarbæk Kommune kan buslinje 400 og 400S i stedet anvendes til Bagsværd Station. På Engelsborgvej fra Stengårds Alle vil det også være muligt at anvende buslinje 161 som alternativ til bus 165. Movia analyserer stoppestedspaceringen på Bagsværdvej nærmere set i forhold til kundeønsker og mulige fremkommelighedstiltag.

Movia anbefaler, set i lyset af Lyngby-Taarbæk Kommunes besparelsesmål, Gladsaxe Kommunes ønske om at ændre linjerne, og at passagererne fortsat vil have alternative rejsemuligheder, at Lyngby-Taarbæk Kommune tilslutter sig forslagene om nedlæggelsen af de to buslinjer i Lyngby-Taarbæk Kommune.

Movia har i deres notat belyst øvrige muligheder for ændringer at busbetjeningen i Lyngby-Taarbæk Kommune. Her peges der blandt andet på en optimering af buslinjerne 182, 183, 590E og 591E, som Lyngby-Taarbæk Kommune også har peget på politisk. Desuden nævnes mulige ændringer på buslinje 388 og 169/179 - disse vil blive vurderet nærmere i forbindelse med screeningen af busbestillingen 2013.

Forslaget om optimering af buslinjerne 182, 183, 590E og 591E arbejder Teknisk Forvaltning allerede med, idet der udarbejdes et forprojekt, der skal screene mulighederne for etablering af en shuttlebusløsning mellem Lyngby Station og DTU, erhvervsakademierne og Lundtofte Erhvervsområde . Forprojektet udføres af konsulentfirmaet Tetraplan a/s og er et projekt der er blevet tildelt økonomisk støtte fra Passagerpuljen. Projektet er opstartet ultimo februar 2011, og skal være afsluttet til afrapportering til Trafikstyrelsen i august 2011. Resultaterne af projektet kan således ikke nå at blive indarbejdet i busbestilling 2012, men vil eventuelt kunne indarbejdes i busbestilling 2013, som skal afgives ultimo april 2012.

I forbindelse med puljemidler bør det nævnes, at Lyngby-Taarbæk Kommune ligeledes har fået tildelt økonomisk støtte til flere andre projekter der påvirker den kollektive trafik. Notat om øvrige puljeprojekter er lagt som bilag på sagen.

Til orientering skal det nævnes, at Gentofte Kommune i øjeblikket undersøger mulighederne for etablering af en shuttlebus mellem Lyngby Station, DONG Energy og virksomhederne på Nybrovej/Brogårdsvej. Omfanget af dette projekt og de økonomiske konsekvenser kendes endnu ikke. Teknisk Forvaltning vil følge sagen og vende tilbage når der er nyt.

Endeligt skal det nævnes, at Trafikselskabet Movia har tilbudt, at de gerne kommer ud til udvalgs møder og orienterer om deres arbejde, herunder miljøarbejde gennem udbud, mulighederne for at anvende gasbusser/hybridbusser mv.

Økonomiske konsekvenser

Af Movias basisbudget for 2012 anslås Lyngby-Taarbæk Kommunes finansieringsandel af linje 165 at være på 543.214 kr. og kommunens finansieringsandel af linje 68 forventes at være 746.017 kr. Såfremt disse to linjer fremover ikke betjener Lyngby-Taarbæk Kommune opnås altså en samlet besparelse på 1.289.231 kr. for Lyngby-Taarbæk Kommune.

Da besparelsen for Lyngby-Taarbæk Kommune ved nedlæggelsen af buslinje 68 og 165 er større end den ønskede, anbefaler Movia, at midlerne reserveres til analysearbejdet er afsluttet og foreslår herefter at overskuddet evt. kan investeres i flere realtidsmoduler, længere myldretidsperiode for visse busser mv. Teknisk Forvaltning ser desuden en mulighed for at anvende overskydende midler på budgettet til kommunens medfinansiering af puljeprojekter der berører den kollektive trafik.

Beslutningskompetence

Teknik- og Miljøudvalget.

Teknik- og Miljøudvalget den 12. april 2011:

Godkendt punkterne 1 og 2.

Anbefalet punkt 3, således, at besparelsen indgår i kommunens samlede effektiviseringspulje.

(F) stemte imod punkterne 1 og 2 med henvisning til eget budget og havde forbehold for punkt 3.

3.

Cykelpendlerruter i Københavnsområdet

Teknisk Forvaltning foreslår, at

1. vedlagte koncept for cykelsuperstier i hovedstadsregionen godkendes,
2. planen indgår i den fremtidige udvikling og udbygning af cykel infrastruktur i kommunen, herunder indarbejdes i den kommende kommuneplan, og
3. der gives anlægsbevilling på 49.000 kr., der finansieres af rådighedsbeløb fra "trafik og infrastruktur i bymidten, P-henvisning".

Sagsfremstilling

Trængslen på vejene har gennem en længere årrække været stigende i hovedstadsregionen, hvilket ifølge DTU giver et årligt samfundsmæssigt tab på 10 mia. kr. Samtidig har de fleste kommuner i regionen forpligtet sig til at mindske CO2-udslippet, ligesom luft- og støjforurening udgør en stor udfordring for kommunerne.

18 kommuner og Region Hovedstaden har siden sommeren 2009 samarbejdet om plan og koncept for såkaldte "cykelsuperstier" (højklasset net af cykelpendlerruter). Teknisk Udvalg godkendte på møde den 18. august 2009 at sætte projektet i gang, og afsatte 40.000 kr som kommunens del af projektet. Projektet med udvikling af plan og koncept blev desuden støttet af den statslige cykelpulje i 2010.

Det er afgørende, at kommunerne og regionen samarbejder om at realisere dette net af cykelpendlerruter, og derfor skal kommunalbestyrelsen i alle 18 kommuner godkende oplægget til plan og koncept for disse ruter.

Koncept

Cykelsuperstiernes succes afhænger af, at der sikres et vist kvalitetsniveau på ruterne. Derfor er der udarbejdet et koncept for ruterne, der er beskrevet i "Cykelsuperstier i hovedstadsregionen", der både beskriver den ideelle situation/løsning, og en basisløsning som er et oplæg til, hvad der anbefales gennemført, for at ruten kan kaldes en cykelsupersti. Konceptet beskriver kort sagt, hvordan kommunerne kan sikre, at ruterne lever op til de formulerede kvalitetsmål om tilgængelighed til nettet (et sammenhængende og ensartet net på tværs af kommunegrænser), høj fremkommelighed, god komfort og sikkerhed/tryghed.

Net af cykelsuperstier

En projektgruppe med repræsentanter fra alle kommuner har udarbejdet et forslag til sammenhængende og ensartet net af cykelsuperstier. Der er i alt 26 ruter, som i struktur ligner udbygningen af både tog- og vejnettet i Storkøbenhavn, dvs. med

radiale ruter med retning ind og ud af byen og ringruter på tværs af byen.

Nettet er blevet til ved vurderinger af placering af virksomheder/boliger, ved brug af kommunernes lokalkendskab, og ved input fra interesseorganisationer og interesserede borgere/nuværende brugere. De fleste af ruterne forløber langs eksisterende stier og veje, mens enkelte ruter foreslås etableret i et nyt forløb. Ruterne er kort beskrevet i "Cykelsuperstier de 26 ruter".

Følgende 5 ruter løber gennem Lyngby-Taarbæk

- Birkerødruten, mellem Birkerød og København via kongevejen - Lyngby Hovedgade - Lyngbyvejen. For denne rute er der to alternative forløb gennem Lyngby Centrum.
- Gl. Holteruten, mellem Rudersdal (Gl. Holte) og København via Lundtoftegårdsvej forbi DTU - og Smakkegårdsvej i Gentofte.
- Øresundsruten, mellem Rudersdal og København langs Øresund.
- Ring 3 ruten, mellem Lyngby Bymidte og Ishøj langs Ring 3 (Buddingevej)
- Ring 4 ruten, mellem Lyngby Bymidte og Vallensbæk via Ring 4 (Engelsborgvej - Bagsværdvej)

Tiltag på de enkelte ruter

For hver rute er der beskrevet forslag til tiltag. Det skal understreges, at der er tale om forslag, og at alle enkelt-tiltag skal beskrives og vurderes nærmere i en skitseringsfase for hver enkelt rute, når det bliver relevant.

Overblik over økonomi og effekter

I "cykelsuperstier - økonomi og potentiale" gives en oversigt over de enkelte ruters anlægsoverslag, potentiale og anslåede effekter.

Samlet set vurderes nettet af cykelsuperstier på nuværende tidspunkt at beløbe sig til mellem 400 mio. kr. og 900 mio. kr. - alt efter om der vælges en "basis" eller "ideel" løsning. Heraf udgør Lyngby-Taarbæk Kommunes andel mellem 23 og 50 mio. kr.

Projektets succes afhænger af investeringer i alle kommuner. Hvis nettet realiseres, skønnes effekten at være mere end 50 mio. sparede km pr. år i bil, bus og tog, hvilket giver sparet CO2 udslip på 7.000 ton pr. år og godt 300 mio. kr. i sundhedsgevinst pr. år.

De enkelte ruters anlægsøkonomi beslutes først i forbindelse med projektering, og Teknik og Miljøudvalget vil i den forbindelse skulle godkende den enkelte routes bevilling. Da planen er et dynamisk instrument, må det forventes, at anlægsoverslagene vil ændres i konkretiseringsfasen.

Ruternes succes afhænger af høj komfort og serviceniveau, og derfor vil der med hver enkelt rute skulle godkendes en øget driftsbevilling.

Region Hovedstaden har i budget 2011 afsat 4 mio. kr. til opfølgning på arbejdet med plan og koncept for cykelsuperstierne, herunder bl.a. udvidelse af nettet til at dække hele hovedstadsregionen, udvikling og afprøvning af konceptet, en regional ruteplanlægger mm.

Derudover vil kommunerne fortsat kunne søge om støtte fra den nationale cykelpulje til etablering af de enkelte ruter.

Kommunikation og dialog

Ud over selve planen og konceptet, har projektet sideløbende arbejdet med at beskrive konceptet for kommunikationsindsatsen. Målrettede kampagner og kommunikation er afgørende i forhold til at sikre, at ruterne rent faktisk vil blive brugt - at pendlerne ændrer transportvaner. Der vil således blive beskrevet et koncept for denne indsats, der skal rulles ud ved realisering af hver enkelt rute.

Generelt har der været en overvældende positiv interesse for projektet, både fra borgerne, fagfolk og fra lokale, nationale og internationale medier. F. eks. var der, da projektet søgte 25 testpendlere, mere end 300 borgere der meldte sig.

Videre proces

Når alle kommuner har godkendt plan og koncept for cykelsuperstier starter realiseringsfasen. Da det er et fælles projekt, så vil kommunerne og regionen fortsat mødes med henblik på at evaluere og udvikle planen og gøre status i forhold til realiseringen. Det vil være hensigtsmæssigt, at der koordineres på tværs af kommunerne, så de enkelte ruter etableres i et sammenhængende forløb, hvilket også medfører en større sandsynlighed for at opnå støtte fra den nationale cykelpulje.

Det foreslås, at kommunerne og Region Hovedstaden fortsætter samarbejdet, herunder at opretholde det projektsekretariat, der hidtil har været finansieret i fællesskab og placeret i Københavns Kommune. Lyngby-Taarbæk Kommunes andel vil i 2011 udgøre 49.000 kr.

Økonomiske konsekvenser

Lyngby-Taarbæk Kommunes andel på 49.000 kr. foreslås finansieret over anlægskonto for Trafik og infrastruktur i Bymidten, P-henvisning.

Beslutningskompetence

Kommunalbestyrelsen.

Åbent punkt Teknik- og Miljøudvalget den 12-04-2011, s.11

Teknik- og Miljøudvalget den 12. april 2011:

Godkendt punkt 1.

Anbefalet punkterne 2 og 3.

4.

Matrikulærændring i forbindelse med betalt parkering

Indstilling

Teknisk Forvaltning foreslår, at 15 m² af matr. nr. 2 æd, Kgs. Lyngby By, Kgs. Lyngby, udskilles til offentlig vej.

Sagsfremstilling

P-pladserne til betalt parkering skal være udskilt som offentlig vejareal. Kommunalbestyrelsen har på mødet den 29. november 2010 vedtaget at udskille arealer til offentlig vej.

I forbindelse med disse ændringer af de matrikulære forhold på p-pladser er forvaltningen blevet opmærksom på yderligere et forhold. Ca. 15 m² af p-pladsen bag Gasværksvej nr 12 ligger ikke på vejareal, men på matr. nr. 2 æd Kgs. Lyngby By, Kgs. Lyngby, som er ejet af Lyngby-Taarbæk Kommune.

Det foreslås at disse 15 m² på matr. nr.2 æd, Kgs. Lyngby By, Kgs. Lyngby, udskilles til offentlig vej.

Økonomiske konsekvenser

Ingen.

Beslutningskompetence

Teknik- og Miljøudvalget.

Teknik- og Miljøudvalget den 12. april 2011:

Udvalget godkender indstillingen.

(C) stemmer imod, da de er imod betalt parkering.

5.

Sikre skoleveje 2011 - prioritering og godkendelse af skitseprojekter

Indstilling

Teknisk Forvaltning foreslår, at Teknik- og Miljøudvalget godkender

1. skitseprojekt 1 for krydset Bredevej/I. C. Modewegs Vej
2. skitseprojekt 2 for krydset Sorgenfrigårdsvej/Lyngbygårdsvej

Under hensyn til den udførte gangtunnel ved Engelsborgskolen fremmes projekt nr. 3 ikke. Alternative lukninger til skolen fra Engelsborgvej kan overvejes i den forbindelse.

Sagsfremstilling

På mødet den 14. juni 2010 i Teknik-og Miljøudvalget behandlede udvalget skitseprojekter fra "Skolevejsredegørelse 2010 - 2013".

På mødet besluttede udvalget blandt andet at foretage en trafikal vurdering med forslag til forbedringer for krydsene Bredevej/I.C.Modewegs Vej, Sorgenfrigårdsvej/Lyngbygårdsvej og Virumvej/Virumgårdsvej samt Virumvej/Fuglsangvej. Endvidere ønskede Teknik- og Miljøudvalget på mødet, at der i stedet for den foreslåede skitseprojekt med anlæg af hævede flade i krydset Furesø parkvej/Virum Overdrevsvej anlægges 2 sæt forsætninger med indsnævring til 1 spor til en vejledende hastighed på 40 km/t samt anlæg af cykelsti på strækningen. Teknik- og Miljøudvalges ønsker at projektet søges gennemført i 2011.

Trafikal vurdering og skitseprojekt for krydsene Bredevej/I.C.Modewegs Vej og Sorgenfrigårdsvej/Lyngbygårdsvej forlægges nu til godkendelse og prioritering. Skitseprojekt for krydsene Virumvej/Virumgårdsvej og Virumvej/Fuglsangvej afventer fornyet trafiktællinger og hastighedsmålinger. Projektet forelægges ikke på nuværende tidspunkt.

Der forelægges endvidere 2 skitseforslag til sikre skoleveje efter anmodning fra henholdsvis Engelsborgskolen og Kallelev Grundejerforening. Engelsborgskolen har anmodet om opsætning af hegn i midterhellen på Engelsborgvej, da 2 elever i 2010 er blevet påkørt ud foran skolen. Kallelev Grundejerforening har anmodet om fardæmpning af Grønnevej til 40 km/t, da det er en skolevej.

	<i>Skitseprojekter fremlægges til godkendelse og prioritering</i>	<i>Overslagspris for anlæg</i>
1	<i>Krydset Bredevej/I. C. Modewegs Vej:</i> Indsnævring af krydset ved udvidelse af eksisterende helle, anlæg af overkørbar helle og hævet overkørsel.	120.000 kr
2	<i>Krydset Sorgenfrigårdsvej/Lyngbygårdsvej:</i> Geometrisk ændring af krydset. Cykelstierne/banerne føres lige gennem krydset så oversigtsforholdene for sidevejstrafikanterne forbedres.	500.000 kr
3	<i>Engelsborgvej ud for Engelsborgskolen:</i> Opsætning af hegn i midterhellen som en barriere, for at få eleverne til at benytte gangtunnellen i stedet for at krydse vejen.	40.000 kr.
4	<i>Furesø Parkvej/Virum Overdrevsvej:</i> Anlæg af 2 sæt forsætninger med indsnævring til 1 spor og anlæg af cykelstier inden om	500.000 kr.
5	<i>Grønnevej nord for Virum torv:</i> Fartdæmpning af Grønnevej til vejledende hastighed på 40 km/t ved anlæg af 3 fartdæmpere enten som bump eller forsætninger med indsnævring til 1 spor og anlæg af cykelsti inden om.	150.000 kr. til 700.000 kr.
	Samlet anslået anlægspris for de 5 skitseprojekter	1.210.000 - 1.860.000 kr

Som bilag er vedlagt notat med gennemgang af skitseprojekterne, oversigtstegning samt skitseprojekt for nr. 1- 5.

Projekterne 1- 3 er fremsendt til godkendelse hos Nordsjællands Politi. Teknisk Forvaltning udfører projekteringen og anlægsarbejdet udføres af Vejevæsenet.

Økonomiske konsekvenser

Anlægsbevilling "Sikring af skoleveje 2010" er blevet frigivet i forbindelse med godkendelse af årsplan 2010 for anlægsmidler til vejanlæg, stier m.m. Den resterende anlægsbevilling på 659.098 kr. på "Sikring af skoleveje 2010" er overført til budget 2011.

Der forelægges skitseprojekter med en samlet anslået anlægspris på 1.210.000 - 1.860.000 kr. Det er derfor ikke muligt at gennemføre samtlige projekter i 2011. Det foreslås at projekterne 1 - 3 prioriteres og at den frigivet anlægsbevilling disponeres hertil.

Beslutningskompetence

Teknik- og Miljøudvalget.

Teknik- og Miljøudvalget den 12. april 2011:

Godkendt, dog således at hegnet i skitseprojekt 3 udformes, således, at det med sikkerhed ikke kan forceres.

6.

Ryvej 20 - nedlæggelse af 35 m² privat fællesvej

Indstilling

Teknisk Forvaltning foreslår, at Teknik- og Miljøudvalget godkender nedlæggelse af 35 m² privat fællesvej ved Ryvej 20 og 22.

Sagsfremstilling

Teknisk Forvaltning fremlægger matrikelkort (ændringskort), målblad og situationsplan vedrørende udstykning og arealoverførsel af matrikel nr. 16 b Virum By, Virum. Matriklen opdeles i 3 matrikler, nævnt delareal 1 (5 m² til Ryvej 20), delareal 2 (30 m² til Ryvej 22) og delareal 3 (privat fællesvej, stikvej til Ryvej).

Teknisk Udvalg har den 8. april 2008 principgodkendt arealoverførelse af en del af stikvejen i forbindelse med lovliggørelse af carport (dispensation). Salg af arealet er godkendt på møde i Økonomiudvalget den 25. maj 2010.

Nedlæggelse af 35 m² privat fællesvej skal meddeles ejere af de ejendomme, der grænser til den del af vejen, der nedlægges - jævnfør privatvejslovens § 54, stk 1 og 2.

Matrikel nr. 16 b Virum By, Virum ejes af Lyngby-Taarbæk Kommune.

Økonomiske konsekvenser

Ingen, da opgaven er myndighedsbehandling.

Beslutningskompetence

Teknik- og Miljøudvalget.

Teknik- og Miljøudvalget den 12. april 2011:

Godkendt.

7.

Landmålervej 10 - nedlæggelse af vendeplads

Indstilling

Teknisk Forvaltning foreslår, at en del af privat fællesvej ved ejendommen Landmålervej 10 nedlægges.

Sagsfremstilling

Teknisk Forvaltning fremlægger oversigtskort, matrikel kort og orthofoto vedrørende ejendommen Landmålervej 10, 2800 Kgs. Lyngby, matr. nr. 14 ag, Lundtofte By, Lundtofte og matrikel kort visende adgang til Landmålervej 9A. Ejeren af Landmålervej 10 ønsker vendepladsen nedlagt.

Ejeren gør rede for, at vendepladsens opretholdelse er unødvendig, fordi der ikke længere er låge ved adgangsvej til Landmålervej 9A. Tidligere var stikvejen til Landmålervej 9A lukket med en låge ved Landmålervej. Dette medførte, at trafikken skulle anvende vendepladsen ved Landmålervej 10. Nu er der ikke længere låge ved indgangen til Landmålervej 9A. Derfor er det muligt, at vende ved t-krydset formet ved stikvejen - en privat fællesvej - og Landmålervej i stedet for på ejendommen Landmålervej 10.

Såfremt udvalget kan godkende, at vendepladsen nedlægges vil forslaget blive sendt i høring. Hvis der ved høringen fremkommer væsentlige bemærkninger til nedlæggelsen af vendepladsen vil sagen blive forelagt udvalget på ny.

Økonomiske konsekvenser

Ingen, da opgaven er myndighedsbehandling.

Beslutningskompetence

Teknik- og Miljøudvalget.

Teknik- og Miljøudvalget den 12. april 2011:

Godkendt.

8.

Omdisponering af parkeringspladser på Lyngby Hovedgade 70B-C og 72

Indstilling

Teknisk Forvaltning anbefaler efter drøftelse, under hensyn til fremkommelighed for gående, at P-pladserne omdisponeres.

Sagsfremstilling

For at forbedre parkeringsmulighederne kan P-pladserne omdisponeres, som det fremgår af den vedlagte skitse.

Økonomiske konsekvenser

Omlægningen gennemføres inden for Teknisk Forvaltnings samlede anlægs- og driftsbudget for 2011.

Beslutningskompetence

Teknik- og Miljøudvalget.

Teknik- og Miljøudvalget den 12. april 2011:

Godkendt.

9.

Forslag til etablering af sti og cykeludfordringsbane ved Garderhøj fortet

Indstilling

Teknisk Forvaltning foreslår, at Teknik- og Miljøudvalget godkender

1. forslag til placering, økonomisk overslag af sti og cykeludfordringsbane ved Garderhøj fortet som led i 'Cykelstrategi Københavns befæstning', og
2. at Lyngby- Taarbæk Kommune indgår i projektsamarbejde i partnerskab med Naturstyrelsen Hovedstaden, Kulturarvsstyrelsen, Realdania og Kræftens Bekæmpelse om finansiering og etablering af en del af projektet Revitalisering af Københavns Befæstning.
3. at såfremt der ikke opnås finansieringsmulighed udefra, tilrettes projektet efter de i alt afsatte 600.000 kr.

Sagsfremstilling

Teknik- og Miljøudvalget har på sit møde den 13. september 2010 vedtaget at medvirke i formidlingen af de gamle befæstningsværker gennem vedtagelsen af 'Cykelstrategi Københavns Befæstning' og derved deltage i anlæggelsen af en cykel og gangsti til Garderhøj fortet. Kommunens bidrag til samarbejde indgår med 200.000 kr., som skal afholdes af udgifterne til udvikling af udflugtsområder. Kommunens bidrag udgør 1/3 af det samlede beløb til etablering af stiforløbet. Projektsamarbejdet skal afholde de resterende 400.000 kr, som overslaget på stianlægget er beregnet til.

Der har i den forløbne tid været afholdt møder med repræsentanter for projektsamarbejdet og det endelige forslag til stiforløb er lagt fast, som det fremgår af bilag kaldet scenarie 1. Den ønskede stiføring går hen over et fugtigt moseområde og denne stiføring vil indebære, at der etableres en træbro. Det er en dyrere løsning end den oprindelig stipulerede stiføring på 'tørt' land langs motorvejen, se scenarie 2 på bilag . Det er påvirket af støj fra vejen og har ikke samme naturindhold som den førnævnte stiføring, men til gengæld relativ enkel at anlægge og vil kunne afholdes inden for det afsatte beløb. Kort med de foreslåede stiføringer er vedlagt sagen.

Til det nye broprojekt er søgt fondsmidler i Friluftsrådet gennem tips og lottomidler. Svar kan forventes i løbet af 3 til 4 måneder fra ansøgningsfristen 1. marts.

Desuden har man i projektsamarbejdet fundet en placering til en cykeludfordringsbane langs Ermelundsstien i forbindelse med den kommende sti til Garderhøj fortet. Placeringen ligger i den gamle oprindelige Fæstningskanal umiddelbart op af Haveforeningen Skovvangen. Fredningsnævnet skal forinden

godkende denne placering.

Projektet til cykeludfordringsbanen har Kræftens Bekæmpelses rådgivere beregnet til at koste 400.000 kr. Denne udgift vil skulle afholdes af partnerskabet.

På nyhedsbrevet fra Københavns Befæstning www.befaestningen.dk bliver de forskellige projekter i relation til Københavns Befæstning formidlet.

Projektet med etablering af cykelsti og cykeludfordringsbane kan indgå i kommunens sundhedsstrategi.

Økonomiske konsekvenser

Det samlede udgift til anlæg af sti og cykeludfordringsbane anslås at beløbe sig til 1.550.000 kr.

<i>Sti</i>	-anslået til 600.000 kr. Lyngby-Taarbæk Kommune afholder 1/3. Til etablering af stianlæg er afsat 200.000 kr. i årsplan 2011 for Miljø & Vej. Udgifterne finansieres af puljen til udvikling af udflugtsområder. Projektsamarbejdet har foreløbig givet tilsagn om finansiering på de resterende 400.000 kr.
<i>Broanlæg</i>	-anslået til 550.000 kr. Der er søgt fondsmidler til etablering af broen på i alt 550.000 kr. Såfremt fondsmidlerne ikke bliver tildelt vil stiforløb efter scenarie 2 kunne gennemføres.
<i>Cykeludfordringsbane</i>	-dette anlæg vil beløbe sig til ca. 400.000 kr. som skal finansieret af partnerskabet, ligeledes udestår et beløb til afledt drift af hele cykelstianlægget på ca. 75.000 kr.

Beslutningskompetence

Kommunalbestyrelsen.

Teknik- og Miljøudvalget den 12. april 2011:

Udvalget anbefaler pkt. 1, 2 og 3.

(C) stemmer imod punkt 1, idet cykeludfordringsbanen bør etableres langs motorvejen, ligesom der ikke bør etableres en bro over mosen.

10.

Årsplan anlægsopgaver Miljø & Vej 2011

Indstilling

Teknisk Forvaltning foreslår, at

1. årsplan for 2011 godkendes,
2. der gives anlægsbevillinger på i alt 278.000 kr. inden for kirkegårdsområdet og 6.111 mio. kr. inden for vejområdet, og
3. beløbene finansieres af de afsatte rådighedsbeløb til de i bilagene anførte anlæg.

Sagsfremstilling

Teknisk Forvaltning har udarbejdet forslag til årsplan for 2011 ud fra det vedtagne budget for 2011 samt ud fra overførte, uforbrugte anlægsmidler fra 2010 til 2011. Der henvises til oversigter for henholdsvis Park- og Vejområdet.

Parker, grønne områder og kirkegårde

Der henvises til bilaget "Forslag til årsplan 2011 for anlægsmidler for grønne områder og kirkegårde". Det fremgår, at der overføres uforbrugte midler fra 2010. Disse er knyttet til angivne projekter, hvor en stor del af anlægsarbejderne blev standset p.g.a. den lange vinter, der satte ind allerede i november. Desuden er der afsat penge i årsplanen til etablering af ny sti til Gardethøjfortet. Det foreslås, at der frigives i alt 278.000 kr. til reovering af stier på Sorgenfri kirkegård.

Veje og broer

Der henvises til bilaget "Forslag til årsplan 2011 for anlægsmidler til vejanlæg, stier m.m.". Det fremgår, at der overføres uforbrugte midler fra 2010. Disse er knyttet til angivne projekter og disponeres i hovedtræk til disse projekter. På budget 2011 er afsat 4 mio. kr. til betalt parkering. Det foreslås, at der samlet frigives 6.111 mio. kr. til vejanlæg m.m.

For så vidt angår Lyngby Hovedgade syd (cykelstier og istandsættelse) har kommunen endnu ikke modtaget svar på ansøgning om statstilskud. Selv ved et evt. statstilskud på 40% vurderes de afsatte midler utilstrækkelige. Forvaltningen fremlægger sagen, når afgørelse om tilskud er modtaget.

De afsatte midler til slidlag på ca 2,9 mio. kr. foreslås disponeret til: Egenfinansiering af puljeprojekter, merforbrug på cykelstier på Lyngby Hovedgade syd, slidlag, og evt. delvis belægningsarbejder på Jernbanepladsen.

Vandløb

Kommunen har ved dom ultimo 2010 fået tilkendt ejendomsretten til den matrikel, hvor uddybningen af Fæstningskanalen skal foretages og til dette overføres til 2011 uforbrugte 531.000 kr. fra 2010. Til monitorering i 2011 af Kollelev Mose, overføres uforbrugte 39.000 kr. fra 2010.

Eventuelle større omdisponeringer ved f.eks. mer/mindre forbrug forelægges for Teknik- og Miljøudvalget.

Økonomiske konsekvenser

Ingen, da opgaverne løses inden for de allerede afsatte rammer.

Beslutningskompetence

Kommunalbestyrelsen.

Teknik- og Miljøudvalget den 12. april 2011:

Godkendt punkt 1, idet forvaltningen anmodes om at udarbejde en skitse med et økonomisk overslag over udgiften for belysning af cykelstien nr. 50 mellem nymøllevej og mølleåen.

Anbefalet punkterne 2 og 3.

11.

Skovtofte, reduktion af fortidsmindebeskyttelseslinje og skovbyggelinje samt ny vejtilslutning til Hummeltoftevej

Indstilling

Teknisk Forvaltning foreslår, at

1. skovbyggelinjen reduceres ved resterne af den gamle kuskebolig, så linjen her placeres 10 m fra fredningsgrænsen mod vest og 5 m fra fredningsgrænsen mod syd og følger den vestlige afgrænsning af eksisterende tennisbane jf. kortbilag 1 af 18.3.2011 fra Teknisk forvaltning,
2. fortidsmindebeskyttelseslinjen omkring Birkehøj og Lindehøj reduceres i forbindelse med lokalplanlægningen, så den placeres på de ejendomme der er beliggende i 1. række mod fortidsminderne, 2,5 m fra skel jf. kortbilag 2 af 15.3.2011 fra Teknisk Forvaltning, og
3. Naturstyrelsen Roskilde ansøges om reduktion af skovbyggelinje og fortidsmindebeskyttelseslinje jf. pkt. 1 og 2.

Sagsfremstilling

Resumé

Økonomiudvalget besluttede den 13. december 2010 at ændre anvendelsen af Skovtofte til boligformål med mulighed for at etablere en ny børneinstitution. Sag om lokalplangrundlag for en ny boligbebyggelse på Skovtofte, Hummeltoftevej 139-145 blev behandlet på Byplanudvalgets møde den 16. marts 2011 og på et ekstraordinært møde den 28. marts 2011.

Teknik- og Miljøudvalget godkendte den 15. marts 2011, at der etableres 2 nye overkørsler til Hummeltoftevej i overensstemmelse med de i projektforslag af 24. februar 2011 under visse betingelser.

Teknisk forvaltning fremlagde samtidig forslag til reduktion af skovbyggelinjen og fortidsmindebeskyttelseslinjen. Danmarks Naturfredningsforening, Lokalkomiteen for Lyngby-Taarbæk gjorde ved brev af den 14. marts 2011 til Teknik- og Miljøudvalget indsigelse i mod forslaget. På den baggrund blev behandlingen af forslagene udsat.

Indsigelse fra Danmarks Naturfredningsforening, Lokalkomiteen for Lyngby-Taarbæk

Lokalkomiteen foreslår, at der bør være en reduceret skovbyggelinje på mindst 10 meter af hensyn til skovgæsternes indtryk af skoven. Lokalkomiteen gør opmærksom på at en reduktion af skovbyggelinjen til 0 meter ikke findes andre steder ved Frederiksdal Skov. Teknisk forvaltning har udarbejdet kortbilag, der

illustrerer forslaget. Kortbilaget er lagt på sagen.

Lokalkomiteen er enig i, at fortidsmindebeskyttelseslinen skal reduceres, men finder, at den skal omfatte den bebyggelse, der ligger nærmest ved fortidsminderne, da det har betydning for oplevelsen af fortidsminderne, hvordan deres omgivelser ser ud. Teknisk forvaltning har udarbejdet kortbilag, der illustrerer forslaget. Kortbilaget er lagt på sagen.

Skovbyggelinje

I projektforslag fra februar 2011 foreslås en ny skovbørnehave placeret mellem skovbrynet og den reducerede skovbyggelinje. I dette område ligger resterne af en gamle kuskebolig og et større skur. De gamle bygninger har et grundareal på ca. 195 m². Den gamle kuskebolig er placeret i skel. Den nye skovbørnehave er i forslag af 2. marts 2011 placeret 5,0 m fra skel.

På baggrund af indsigelsen fra lokalkomiteen har forvaltningen bedt bygherren udarbejde et nyt forslag. Forslag af 22. marts 2011 er lagt på sagen. Den nye skovbørnehave foreslås placeret så den flugter med facade på palæet Zoar, 11 m fra skel mod vest, og mindsteafstanden til skel mod syd er 5 m. Ændringerne betyder, at der bliver udsyn til skoven fra adgangsvejen. Udformningen af skovbørnehaven er desuden justeret. Børnehaven foreslås opført som en let bygning på ca. 136 m² og der opføres et depot på ca. 20 m². Mellem de 2 bygninger etableres en overdækning på ca. 60 m², og øst for depotet etableres en overdækning ca. 50 m².

Skovbyggelinjen blev reduceret i 1986. Efter Naturbeskyttelseslovens § 17 må der ikke inden for skovbyggelinjen placeres bebyggelse, som for eksempel bygninger, skure, campingvogne og master.

Teknisk Forvaltning foreslår, at skovbyggelinjen reduceres ved resterne af den gamle kuskebolig, så linjen her placeres 10 m fra fredningsgrænsen mod vest og 5 m fra fredningsgrænsen mod syd og følger den vestlige afgrænsning af eksisterende tennisbane jf. kortbilag 1 af 18. marts 2011 fra Teknisk forvaltning. Opførelse af en skovbørnehave det pågældende sted vurderes ikke at være en væsentlig forandring i forhold til ind- og udsyn til skovbrynet.

Fortidsmindebeskyttelseslinje

På kommunens ejendom Hummeltoftevej 165 ligger der 2 gravhøje, Birkehøj og Lindehøj. Fortidsmindebeskyttelseslinjen omkring Lindehøj strækker sig ind på Skovtofte. Bygherren har fået en landinspektør til at opmåle gravhøjene. Opmålingen viser, at Lindehøj og dermed fortidsmindebeskyttelseslinjen, er beliggende mere nordligt end oplyst på Arealinfo og i Lokalplan 134 for Skovtofte Socialpædagogiske Seminarium. Fotoregistrering og opmåling af gravhøj af 2. februar 2011 fra landinspektøren er lagt på sagen. 6 rækkehuse, 2 nye bygninger bag Ebenezer og skovbørnehaven er beliggende inden for beskyttelseslinjen.

Begge gravhøje er rundhøje og er beskyttet i henhold til Museumslovens § 29e. Et 2 m meter bredt bælte rundt om foden af gravhøjene er beskyttet efter bestemmelserne i Museumslovens § 29 f. Efter Naturbeskyttelseslovens § 18, stk. 1 må der ikke foretages ændring i tilstanden af arealet inden for 100 m fra et fortidsminde, der er beskyttet efter bestemmelserne i Museumsloven. Der må ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende. Formålet med § 18 er at sikre fortidsmindernes værdi som landskabslementer. Med bestemmelsen skal der både tages hensyn til fortidsmindernes betydning i landskabet samt indsigt til og udsyn fra fortidsmindet. Desuden skal bestemmelsen sikre de arkæologiske lag omkring fortidsmindet, idet der ofte er mange kulturhistoriske levninger tæt på fortidsminderne.

Lindehøj og Birkehøj er beliggende på en stor grønning, der udgør ankomsten til Åmosen. Arealet er omfattet af lokalplan 203 for Spurvehuset, og arealet er en del af fredningen af Bagsværd Sø, Lyngby Sø og Lyngby Åmose. Fredningen er vedtaget af Fredningsnævnet den 22. april 2010, men afgørelsen er påklaget.

Teknisk forvaltning foreslår, at der i forbindelse med den kommende lokalplan for Skovtofte sker en reduktion af fortidsmindebeskyttelseslinjen omkring Lindehøj. Det foreslås, at det samtidig fastlægges, hvorledes en reduktion af fortidsmindebeskyttelseslinjen omkring Birkehøj og Lindehøj skal ske i forbindelse med en fremtidig lokalplanlægning for den sydlige del af Sorgenfri, således der kan opnås en forenkling af byggesagsadministrationen.

På baggrund af indsigelsen fra lokalkomiteen foreslår teknisk forvaltning, at 100 meter beskyttelseslinjen reduceres, så den placeres 2,5 m fra skel på ejendomme, der er beliggende i 1. række mod Birkehøj og Lindehøj. Forslag til ændring af fortidsmindebeskyttelseslinjen er vist på kortbilag 2 af 15. marts 2011, der er lagt på sagen. Indsyn og udsyn til gravhøjene vurderes at være sikret af fredningen og beskyttelseslinjen på 2,5 m på ejendommene, der ligger nærmest fortidsminderne.

Økonomiske konsekvenser

Ingen.

Beslutningskompetence

Teknik- og Miljøudvalget.

Teknik- og Miljøudvalget den 12. april 2011:

Godkendt punkterne 1-3.

(C) stemmer imod, idet de finder, at den foreslåede bebyggelse, jf. tidligere tilkendegivelser i sagen, er for massiv. Bebyggelsen bør placeres i forhold til de eksisterende byggelinjer.

12.

Omklassificering af veje i Lyngby-Taarbæk Kommune efter Folketingets vedtagelse af lovforslag L48 "Forslag til lov om private fællesveje"

Indstilling

Teknisk Forvaltning foreslår, at sagen drøftes, idet at der ikke på nuværende tidspunkt er modtaget en vejledning på fortolkning af loven - for så vidt angår udarbejdelse af regler for tilstandsrapporter.

Sagsfremstilling

Folketinget har den 16. december 2010 vedtaget lovforslag L48 "Forslag til lov om private fællesveje" med ændringsforslag fra Dansk Folkeparti.

Folketingets vedtagelse af lovforslag L48 med ændringsforslaget fra Dansk Folkeparti betyder, at Lyngby-Taarbæk Kommunes beslutning af 5. november 2010 om at nedklassificere ca. 23 km offentlige veje til private fællesveje, er omfattet af bestemmelserne i loven. Folketinget har dermed ikke underkendt kommunens beslutning, idet de nedklassificerede veje var private fællesveje frem til ikrafttræden af loven for så vidt angår lovens § 105, nr. 1 og 4, hvor disse veje igen blev optaget som offentlige veje. Lovens § 105, nr. 1 og 4 trådte i kraft den 23. december 2010 dagen efter bekendtgørelsen af vedtaget lovforslag L48 i Lovtidende den 22. december 2010.

Transportministeriet har ved vedlagte brev af 1. februar 2011 orienteret Lyngby-Taarbæk Kommune om, at de offentlige veje som Kommunalbestyrelsen traf beslutning om at nedklassificere til private fællesveje på mødet den 5. november 2010, igen var offentlige veje den 23. december 2010, dagen efter offentliggørelse af det vedtagne lovforslag i Lovtidende.

Park & Vej har i en mail af 17. december 2010 til kommunens rådgiver stillet en række spørgsmål i forbindelse med det vedtagne lovforslag herunder muligheden for at fastholde nedklassificeringen.

Kommunens rådgiver har svaret: "Spørgsmålet er, om den vedtagne lov er udtryk for lovgivning med tilbagevirkende kraft, og om den af den grund kan tilsidesættes. Oprindeligt var der tale om, at loven skulle omfatte beslutninger, der blev truffet efter lovforslagets fremsættelse. Efter ændringsforslaget er dette ændret, så det også omfatter Lyngby-Taarbæk Kommunes beslutning, der blev truffet inden fremsættelsen.

Der er ikke tvivl om, at Folketinget har vedtaget loven, og at loven herefter er

gældende lov. Justitsministeriet har desuden ikke haft bemærkninger til ændringsforslaget og dets konsekvenser.

Umiddelbart vil den eneste mulighed for at fastholde nedklassificeringerne være at indbringe spørgsmålet om lovens "lovlighed" for domstolene, idet det gøres gældende, at der er tale om lovgivning med tilbagevirkende kraft. En sådan sag må imidlertid forventes at være vanskelig, når Folketinget har vedtaget loven og Justitsministeriet ikke har haft bemærkninger til ændringsforslaget. Hertil kommer de mulige politiske skadevirkninger af at føre en sådan sag".

I det vedtagne lovforslag L48 "Forslag til lov om private fællesveje" er der en række krav, der skal være opfyldt for at kunne nedklassificere offentlige veje til private fællesveje.

I henhold til vedtaget lovforslag L48 § 105, nr. 4, kan vejbestyrelsen tidligst træffe en beslutning om, at en offentlig vej skal nedlægges og overgå til privat fællesvej 4 år efter, at vejbestyrelsen har offentliggjort, at den påtænker at træffe en sådan beslutning.

Kommunalbestyrelsens foreløbige beslutning af 6. april 2010 om omklassificering og harmonisering af veje har været offentliggjort i lokalavisen den 3. juni 2010. Teknisk Forvaltning retter henvendelse til Transportministeriet med henblik på at få et "forhåndstilsagn" om, at offentliggørelsen fra juni 2010 kan bruges som starttidspunkt for perioden på 4 år. Teknisk Forvaltning har ved brev af 21. januar 2011 modtaget vedlagte svar fra Transportministeriet. Transportministeriet angiver, at efter de nye bestemmelser i loven er kommunerne således fra den 23. december 2010 forpligtigede at varsle grundejerne 4 år forud for, at der træffes en endelig beslutning om at omklassificere offentlige veje til private fællesveje.

En opfyldelse af de nye procedurekrav for omklassificering af offentlige veje til private fællesveje forudsætter efter Transportministeriets vurdering, at der skal foretages en offentliggørelse af eventuelle påtænkte omklassificeringsbeslutninger efter, at de nye bestemmelser er trådt i kraft. Offentliggørelsen den 3. juni 2010 kan således ikke danne baggrund for beregning af den 4-årige varslingsperiode efter 90, stk7, i "Lov om offentlige veje".

I henhold til vedtaget lovforslag L48 § 105, nr. 4. gælder endvidere, at vejbestyrelsen ved udfærdigelse af en tilstandsrapport skal dokumentere, at vejen med udstyr er i god og forsvarlig stand i forhold til den fremtidige trafik på vejen. Tilstandsrapporten skal sendes til berørte grundejere med en frist på mindst 12 uger til at fremkomme med indsigelser m.v mod rapporten. Efter udløb af fristen udarbejder vejbestyrelsen en endelig tilstandsrapport, der sendes til de berørte grundejere med oplysning om klageadgang.

Det forventes, at vejene skal istandsættes, og at der skal udarbejdes

tilstandsrapporter i god tid før høringen på 12 uger.

Endelig beslutning om nedklassificering kan tidligst træffes efter klagefristens udløb, og såfremt tilstandsrapporten er påklaget, tidligst når der er truffet afgørelse i klagesagen.

Transportministeriet fastsætter nærmere regler om tilstandsrapporters udformning og indhold m.v. Transportministeriet har oplyst, at regler om tilstandsrapporters udformning og indhold udarbejdes i Vejregelorganisationen under Vejdirektoratet. De forventer, at der forelægges et udkast til regelsæt hen over sommeren.

Økonomiske konsekvenser

Vejene i Hjortekær, Lundtofte, Sorgenfri, Virum, Ulrikkenborg og Lyngby, som kommunalbestyrelsen traf beslutning om at nedklassificere til private fællesveje den 5. november 2011, er optaget igen som offentlige veje i forbindelse med ikrafttræden af loven.

Konsekvensen heraf er, at den forventede bruttobesparelse i Budget 2011 på driften i overslagsårene 2011-2014 på 2,7 mio. kr. i 2011 og 5,3 mio. kr. årene 2012-2014 ikke kan opnås ved nedklassificering af vejene.

På mødet den 27. september 2010 har kommunalbestyrelsen truffet beslutning om nedklassificering af 5 veje til privat fællesvej og 1 til helt privat vej i Taarbæk i alt ca. 600 lb. m vej. Denne beslutning er ikke omfattet af det vedtagne lovforslag L48, og vejene i Taarbæk kan forblive private fællesveje. Nedklassificering af ca. 600 lb. m offentlig vej til privat fællesvej vil give en besparelse på driften, som skønnes til 120.000 kr. årligt fra 2012. De ekstraordinære reparationsarbejder på disse veje skal færdiggøres. Der skal endvidere foretages matrikulære berigtigelser, og vejrettigheder og adkomst skal tinglyses.

Kommunalbestyrelsen har på møderne henholdsvis den 27. september og 1. november 2010 optaget 4 private fællesveje, i alt 1,25 km vej til offentlig vej. Opklassificering af private fællesveje til offentlige veje er ikke omfattet af det vedtagne lovforslag L48. Disse veje forbliver offentlige veje og vil udgøre en merudgift for kommunen, som skønnes til 260.000 kr. årligt fra 2011.

Der er i budget 2010 afsat i alt 4 mio. kr. af kontoen "Slidlag - reovering af veje" i 2010 og 2011 til ekstraordinære reparationsarbejder på de veje, der er besluttet nedklassificeret. Der er på nuværende tidspunkt brugt midler til ekstraordinære reparationsarbejder i Taarbæk samt overfladebehandling på en række af de veje, der er besluttet nedklassificeret. Endelig regnskab forelægges endnu ikke.

Det vedtagne lovforslag L48 "Forslag til lov om private fællesveje" indebærer, at der skal udarbejdes tilstandsrapporter på de veje, der skal nedklassificeres. Transportministeriet fastsætter nærmere regler om tilstandsrapporters udformning

og indhold m.v. Udkast til regelsæt forventes udarbejdet hen over sommeren. Teknisk Forvaltning kan derfor ikke på nuværende tidspunkt fremlægge økonomisk overslag for udarbejdelse af tilstandsrapporter og istandsættelse af vejene.

Beslutningskompetence

Kommunalbestyrelsen.

Teknik- og Miljøudvalget den 12. april 2011:

(C) foreslår, at de nedklassificerede veje i Taarbæk føres tilbage til offentlige veje, således, at de kan indgå på lige fod med de øvrige veje i kommunen og så at de berørte borgere stilles lige jf. deres forslag ved sagens behandling i september 2010.

(C) stemmer for - øvrige stemmer imod.

Herefter besluttede et enigt udvalg, at udvalget ønsker en lige behandling af borgerne, og forvaltningen anmodes om at belyse og vurdere to scenarier for den videre proces:

- a. en opklassificering af de eksisterende private fællesveje til offentlige veje
- b. en gennemførelse af den, af kommunalbestyrelsen, allerede besluttede omklassificering af vejene.

13.

Udmøntning af sundhedsstrategien i fagudvalgene

Indstilling

Teknisk Forvaltning foreslår, at Teknik- og Miljøudvalget,

1. har en første drøftelse af de forebyggende aspekter i relation til sundhed på udvalgets områder bl.a. i lyset af regionens Sundhedsprofil 2010. Udvalget skal i forlængelse heraf på møderne i maj/juni måned nærmere drøfte kommunens mest centrale strategiske sundhedsudfordringer
2. tager den skitserede proces for udmøntning af sundhedsprofilen i Teknik- og Miljøudvalget til efterretning.

Sagsfremstilling

I december 2010 blev en ny sundhedsstrategi vedtaget i Kommunalbestyrelsen. Sundhedsstrategien hviler på fire principper:

- Individets behov og ressourcer i centrum
- Inddragelse af relevante aktører
- Viden og læring
- Økonomiske rammer og effektivitet

Sundhedsstrategien har et særligt fokus på børn og unge, ældre og social udsatte borgere.

Proces for udmøntning af sundhedsstrategien

Processen for udmøntning af sundhedsstrategien blev godkendt i Udvalgs- og Strategiudvalget i november 2010. Sundhedsstrategien skal udmøntes og omsættes til konkrete mål og handlinger i fagudvalgene i sammenhæng med eksisterende politikker og indsatser, samt tilpasses udvalgenes arbejds- og ansvarsopgaver i relation til sundhedsfremme og forebyggelse. Den eksisterende tidsplan lægger op til, at der udarbejdes en plan for udmøntning af sundhedsstrategien inden sommerferien.

En sammenhængende og effektiv udmøntning af sundhedsstrategien forudsætter et tværorganisatorisk koordineret samarbejde mellem forvaltningerne og politikområder. Formålet er at sikre bredere forankring af de opgaver og det ansvarsområde vedrørende forebyggelse og sundhed, som kommunerne fik overdraget ved kommunalreformen.

Der er mange enheder i kommunen, som i dag har arbejds- og ansvarsopgaver inden for sundhedsområdet. Mange af de kommunale kerneopgaver handler faktisk

om at sikre borgernes fysiske og mentale sundhed. Idag udestår imidlertid en tværorganisatorisk koordineret indsats i det forebyggende sundhedsarbejde.

Direktionens ramme for en revitaliseret tværorganisatorisk indsats er en model, hvor sundhedsstrategien udmøntes via én styregruppe med lederrepræsentanter fra alle forvaltninger og fire arbejdsgrupper. Arbejdsgrupperne sammensættes af centrale og decentrale medarbejdere på tværs af fagforvaltningerne omkring KRAM-faktorerne (kost, rygning, alkohol og motion).

Arbejdsgrupperne skal først og fremmest i et tværfagligt samarbejde prioritere de 1-2 mest centrale strategiske sundhedsudfordringer på deres område. Herefter skal arbejdsgrupperne udnytte de forskellige kompetencer til at styrke den faglige udvikling i allerede eksisterende indsatser samt sikre vidensdeling og erfaringsudveksling i nye indsatser.

Der lægges således op til, at de politiske udvalg i april 2011 tager en første drøftelse af de sundhedsudfordringer som bl.a. regionens sundhedsprofil peger på og hvordan disse hænger sammen med de nuværende indsatser. For at sikre et ensartet grundlag for denne første drøftelse forelægges Børne- og Ungdomsudvalget, Kultur- og Fritidsudvalget, Teknik- og Miljøudvalget, Social- og Sundhedsudvalget samt Byplanudvalget i april 2011 identiske sager vedrørende sundhedsstrategiens udmøntning.

Det planlægges endvidere, at arbejdsgruppernes indstillinger til hvilke strategiske sundhedsudfordringer, som vurderes mest centrale og vigtige for Lyngby-Taarbæk Kommune skal drøftes på fagudvalgenes møder i maj/juni. De politiske drøftelser danner udgangspunkt for det videre arbejde med konkrete målsætninger og handleplaner for de prioriterede fokusområder.

Kommunens væsentligste sundhedsudfordringer

Region Hovedstaden har kortlagt borgernes sundhedstilstand i den nye Sundhedsprofil for Region og Kommuner. En pixi-udgave er udsendt til udvalgets medlemmer. Sundhedsprofilen 2010 giver detaljeret information om borgernes sundhedsadfærd og sygelighed og beskriver således kommunens væsentligste sundhedsudfordringer.

Overordnet set berøres flest borgere i kommunen af følgende udfordringer relateret til sundhedsadfærd, som er risikofaktorer for udviklingen af kronisk sygdom:

1. Manglende bevægelse
2. Risikabelt alkoholforbrug
3. Usund kost

Der er en stigende andel af borgere i kommunen, som har stillesiddende arbejde. 52 pct. sidder stille mindst seks timer på deres arbejde hver dag, hvilket er 5 pct. mere

end i 2008. I regionen som helhed sidder 44 pct. af borgerne stille mindst seks timer om dagen i forbindelse med deres arbejde.

Ca. hver tredje borger i kommunen har risikabel alkoholadfærd. Der er væsentlig flere mænd end kvinder med risikabel alkoholadfærd, ligesom det er mest udbredt blandt de 16-24-årige og 55-64-årige. Halvdelen af alle borgere mellem 16 og 24 år har en risikabel alkoholadfærd.

15 pct. af borgerne ryger dagligt sammenlignet med 20 pct. i regionen som helhed. Andelen af borgere i kommunen som ryger dagligt er faldet siden 2007. Rygeloven kan givetvis tilskrives en betydning for dette fald.

37 pct. af kommunens borgere er moderat eller svært overvægtige, hvilket er en stigning på over 2,2 procentpoint siden 2008. Knap hver tredje borger har en kronisk sygdom.

På Social- og Sundhedsudvalgets møde i marts 2010, hvor Kommunalbestyrelsen var inviteret, præsenterede regionen sundhedsprofilen 2010 for Lyngby-Taarbæk Kommune. Regionen anbefaler, at kommunerne prioritere strukturelle tiltag i forebyggelsesindsatsen. Strukturel forebyggelse handler om at etablere et sundhedsfremmende miljø for borgerne gennem styring (fx. mad- og måltidspolitikker), regulering (fx. rygeforbud og alkoholbevillinger) og rammer (etablering af fysiske omgivelser som indbyder et at træffe sunde valg, fx. etablering af hjertestien).

Med udgangspunkt i blandt andet sundhedsprofilen 2010 og regionens anbefalinger skal sundhedsstrategiens principper bringes i spil i forhold til at formulere og prioritere kommunens strategiske udfordringer samt udvikle forebyggende indsatser, som imødegår ovenstående udfordringer i perioden 2011-2013.

Sundhedsstrategien og regionens pixi-udgave af Sundhedsprofilen 2010 for Lyngby-Taarbæk Kommune er udsendt til udvalgets medlemmer.

Økonomiske konsekvenser

Projektet afholdes inden for udvalgets bevillingsmæssige rammer.

Beslutningskompetence

Teknik- og Miljøudvalget.

Teknik- og Miljøudvalget den 12. april 2011:

Udvalget har drøftet sundhedsstrategien jf. punkt 1, og vil prioritere, dels, at der fortsat sker et samarbejde på tværs af forvaltninger med henblik på at fremme sundhedsstrategien, og dels, at der sker en vedligeholdelse og udbygning af de fysiske omgivelser (fx en sundhedsplads ved Lyngby Sø), som indbyder til at træffe sunde valg.

Taget til efterretning punkt 2.

Projekt Kommunen og Civilsamfundet - en erfaringsopsamling

Indstilling

Teknisk Forvaltning foreslår, at

1. udvalget drøfter erfaringsopsamlingen fra projekt "Kommunen og Civilsamfundet" og tager denne til foreløbig efterretning
2. udvalget tager til efterretning, at der i juni fremlægges en lokal evaluering af de lokale projekter, et forslag til hvordan erfaringerne fra projektet kan indgå i formulering af en ny frivilligheds-/civilsamfundsinddragelsesstrategi samt forslag til det videre arbejde med inddragelse af frivillige i den kommunale opgaveløsning.

Sagsfremstilling

I 2008 henvendte Lundgaard Konsulenterne sig til Lyngby-Taarbæk Kommune vedrørende et nyt projekt "Kommunen og Civilsamfundet". Formålet med projektet var at afprøve nye måder at dele ansvar på mellem medborgere og kommunale institutioner med sigte på dels at øge kvaliteten i den kommunale opgaveløsning, dels at udvikle det frivillige medborgerskab. Projektet havde tæt sammenhæng med regeringens kvalitetsreform 2008, og til temaet om hvilke bud der er på fremtidens ansvarsdeling mellem kommunen og civilsamfundet.

Kommunalbestyrelsen i Lyngby-Taarbæk Kommune besluttede den 22. september 2008 at deltage i projektet sammen med Lejre, Varde og Horsens Kommuner.

I Lyngby-Taarbæk Kommunes ansøgning til Momsfondet, som har medfinansieret projektet, fremhævede kommunen, at det særligt interessante for kommunen var at få belyst mulighederne for, at frivillig indsats og offentlig opgavevaretagelse kan foregå midt inde i rummet for opgavens varetagelse. Kommunen supplerede ansøgningen med, at projektet var et konstruktivt supplement til det frivillige arbejde, der allerede finder sted i kommunen, samt at kommunen i forvejen har et bredt udsnit af frivillige foreninger, men at indsatsen primært foregår uden for den kommunale opgavevaretagelse.

Projektet var to-årigt og løb i perioden 2009-2010. Det nationale projekt blev ledet af Lundgaard Konsulenterne. I Lyngby-Taarbæk Kommune har projektet omfattet 6 delprojekter med hver en projektejer. De seks delprojekter er blevet koordineret og styret lokalt ved en nedsat styregruppe og koordinator.

Der blev formuleret delprojekter inden for områderne:

- Daginstitutioner
- Skole
- Ældrecenter
- Lokalt bibliotek
- Centraladministrationen.

Lundgaard Konsulenterne gennemførte i 2. halvår i samarbejde med de fire kommuner en erfaringsopsamling fra i alt 19 kommunale projekter. Erfaringsopsamlingen er grundstammen også i den lokale videnopsamling på projektet, da pointerne fra den centrale erfaringsopsamling ligeledes er gældende for de opsamlede erfaringer i Lyngby-Taarbæk Kommune. Vedlagt indstillingen er i bilag 1 rapport fra Lundgaard Konsulenterne ”Projekt Kommunen og Civilsamfundet – En erfaringsopsamling fra 19 kommunale projekter”, februar 2011.

Centralt i Lundgaard Konsulenternes erfaringsopsamling fra projektet står, at samarbejdet mellem kommune og civilsamfund kan bidrage til mere kvalitet, der hvor borgerne møder den kommunale indsats. Samarbejdet sætter øget fokus på faglighed, handlingsmønstre, arbejdsrutiner og rummelighed i den kommunale institution. Samarbejdet med frivillige medvirker desuden til at åbne institutionerne overfor omverden. Det at være frivillig og bidrage til samfundet giver livskvalitet til de deltagende frivillige, og på samme tid medvirker den frivillige indsats til øgede velfærdsydelser og kvalitet. Men samarbejdet kræver investering i tid for at fungere godt.

Kernen i projektet – at afprøve om nye samarbejdsformer mellem kommunen og civilsamfundet kan øge kvaliteten i den kommunale opgaveløsning – indebærer dog et behov for klare afgrænsninger og/eller klare politiske udmeldinger i forhold til fx faggrænser og spørgsmål om, hvor grænsen går mellem fagligt og frivilligt arbejde. Den generelle erfaring i projektet er, at der ikke har været væsentlige barrierer for samarbejdet, men at projektet stiller skarpt på temaer indenfor organisering og styring, der bør prioriteres for at kunne engagere flere frivillige og høste det ”ekstra”, som et samspil kan give. Det andet centrale tema i projektet - udvikle det frivillige medborgerskab – er et anderledes politisk spørgsmål, som i lige så høj grad indgår i den politiske opfølgning og perspektivering af projektets resultater.

Lundgaard Konsulenterne har identificerede følgende succesparametre for vellykkede samarbejder mellem kommune og civilsamfund:

- Kvalificeret og engageret ledelse
- Klarhed omkring rammer, roller og ansvar
- Forankring af det frivillige arbejde (en del af hverdagen på enhed, men afskærmet for snærende strukturer og fortrolige oplysninger)

- Synlighed (betydning af samspil skal synliggøres)
- Bredde og mangfoldighed i den frivillige indsats (engagere bredt – køn, alder og opgaver).

Erfaringer og viden fra projektet vil indgå i den kommende strategi for civilsamfundsinddragelse, som forventes udarbejdet i 2011. Projektet vil yderligere blive dokumenteret med en film om Lyngby-Taarbæk Kommune projekterne.

Til udvalgs mødet i juni vil der foreligge:

- en lokal evaluering af Lyngby-Taarbæk Kommunes deltagende projekter
- et forslag til, hvordan erfaringerne fra projektet kan indgå i formulering af en ny frivilligheds-/civilsamfundsinddragelsesstrategi
- samt forslag til det videre arbejde med inddragelse af frivillige i den kommunale opgaveløsning – bl.a. i samarbejde med det nuværende Frivilligcenter.

Økonomiske konsekvenser

Ingen, da opgaven løses inden for de allerede afsatte rammer.

Bilag

Lundgaard-rapporten - udsendes

Projektbeskrivelser af de enkelte delprojekter - ligger i sagen

Den nuværende frivillighedspolitik - ligger i sagen

Sagen er ligeledes forelagt i Kultur og Fritidsudvalget, Social- og Sundhedsudvalget, Teknik- og Miljøudvalget, Byplanudvalget og Udviklings- og Strategiudvalget (maj).

Beslutningskompetence

Kommunalbestyrelsen for så vidt angår forslag til ny frivilligheds-/civilsamfundsinddragelsesstrategi. På nuværende tidspunkt fagudvalgene.

Teknik- og Miljøudvalget den 12. april 2011:

Drøftet punkt 1.

Taget til efterretning punkterne 1 og 2, sagen drøftes igen til juni.

15.

Anmodning om optagelse af sag på dagsordenen - alternative muligheder for myndighedsudøvelse

Indstilling

Teknisk Forvaltning foreslår, at sagen drøftes.

Sagsfremstilling

Paul Knudsen (V) har i e-mail af 4. april 2011 anmodet om at få følgende sag på dagsordenen:

"Vi har ofte drøftet blandt politikere og borgere, hvordan vi sikrer, at de praktiske regler overholdes. Det kunne f.eks. være manglende klippede hække og snerydning på fortove, der generer fodgængere og barnevognes passage, ikke-vedligeholdte private fællesveje, butikssalg på offentlige arealer eller ulovlig parkering på lokalveje.

Jeg ønsker således en drøftelse af vores muligheder for effektivt at udøve vores myndighedsansvar som kommune – uden nødvendigvis at skulle inddrage politiet og skabe unødigt sagsarbejde."

Økonomiske konsekvenser

Økonomiske konsekvenser vil afhænge af delegationen.

Beslutningskompetence

Teknik- og Miljøudvalget.

Teknik- og Miljøudvalget den 12. april 2011:

Udvalget har drøftet sagen og beder forvaltningen om et oplæg til, hvordan der kan foretages en myndighedsudøvelse uden inddragelse af politiet og unødigt sagsarbejde.

Orientering til Teknik- og Miljøudvalget den 12-04-2011

1. Flyover til Motorring 3

Vejdirektoratet har oplyst, at Vintappervej (Vinagervej) lukkes permanent ved Gentofte Kommunes Genbrugsstation fra den 1. juli 2011.

Vejdirektoratet ønsker at lukke vejen permanent allerede efter påske af hensyn til ledningsomlægninger. Teknisk Forvaltning har meddelt, at dette kun kan godkendes, hvis de berørte beboere i Lyngby-Taarbæk Kommune ikke har planlagt aktiviteter på ejendommen, der kræver større køretøjer, end at de kan komme under broen på Vintappervej. Vejdirektoratet er således anmodet om at indhente de berørte beboeres tilsagn om tidlig lukning.

En eventuel forøgelse af brohøjden til 3,5 m som foreslået af Lyngby-Taarbæk Kommune bliver først besluttet ved ekspropriationsforretningen, som er planlagt til uge 25.

2. Ansøgning om etablering af UV-anlæg på afgangsvand ved Sjælsø vandværk

Nordvand A/S, har på vegne af Fællesudvalget for vandindvinding ved Sjælsø A/S, ansøgt om tilladelse til etablering af et UV-behandlingsanlæg på afgangsvandet ved Sjælsø vandværk.

Anlægget skal fungere som en sikkerhedsbarriere. Det skal give en ekstra sikring af, at det vand der pumpes ud fra værket, altid er af god hygiejnisk kvalitet.

Sjælsø vandværk er beliggende i Rudersdal Kommune, hvorfor ansøgningen behandles der.

3. Ny tilsynsaftale mellem kommunerne i Fællesudvalget for vandindvinding ved Sjælsø

Der vil blive indgået en ny tilsynsaftale mellem kommunerne Hørsholm, Fredensborg, Gladsaxe, Gentofte, Allerød, Rudersdal og Lyngby-Taarbæk Kommuner om tilsynet på Sjælsø Vandværk. Aftalen erstatter den tidligere aftale af 8. marts 2008.

På baggrund af bekendtgørelsen nr. 1449 om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg af 11. december 2007, kan der, når flere kommuner modtager

vand fra samme vandværk, indgås en aftale om hvorledes det offentlige tilsyn skal føres på kommunalbestyrelsernes vegne.

Tilsynsaftalen er, med mindre justeringer, en fortsættelse af den eksisterende tilsynsaftale. Aftalen indbefatter nu også Gladsaxe Kommune der pr. den 1. december 2009 trådte ind i Fællesudvalget for vandindvinding ved Sjælsø.

4. VM 2011 i Landevejscykling

Der afholdes VM i landevejscykling i perioden 20.-25. september 2011 i Rudersdal Kommune. Landevejssløbene afvikles på en 14 km rund strækning i Rudersdal Kommune med start og mål på toppen af Geels Bakke. Kongevejen lukkes mellem Holte og Frederiksdalsvej for al trafik i denne periode. Rudersdal Kommune afholder alle udgifter i forbindelse med udarbejdelse af skilteplaner, etablering og nedtagning af omvejskørselsskiltning, lukning af veje i forbindelse med ruten og renhold af ruten. Virum Hallen anvendes som pressecenter under løbet. Virum Hallens daglig leder har meddelt Miljø & Vej mundtligt, at Virum Hallen står for alle udgifter i forbindelse med afmærkning af midlertidige parkeringspladser, etablering og nedtagning af evt. afspærring og reetablering af rabatten ved Geels Plads. Rudersdal Kommune sender skilteplanen til Lyngby-Taarbæk Kommune for godkendelse inden de sendes til politiet for den endelige godkendelse. Vejafspærringerne og omvejskørsel har været afprøvet i forbindelse med Post Danmark Rundt søndag den 8. august 2010. Sagen vedlægges foreløbigt skilteplan, information fra Rudersdal Kommune om ændringer i trafik under løbene og forside fra deres hjemmeside.

Endvidere medfører løbene, at en del busruter må omlægges og aflyses i perioden 20. – 25. september. Desuden er der forslag om at indsætte shuttlebusser mellem de store parkeringsområder (bl.a. DTU) og løbsområderne.

Udgifterne til ændringer i bustrafikken og eventuel indsættelse af ekstrakørsler og shuttlebusser forventes afholdt af den enkelte kommune, hvori bussen kører. Teknisk Forvaltning har på seneste møde med Movia gjort opmærksom på, at der ikke er afsat økonomi hertil i den enkelte kommune, og at Movia må fremsende et overslag over, hvor store udgifter der er tale om. Movia har lovet at undersøge økonomien nærmere og herefter vende tilbage til kommunerne. Forvaltningen følger sagen og vender tilbage så snart der modtages flere oplysninger.

Teknik- og Miljøudvalget den 12. april 2011:

Taget til efterretning.

Endvidere blev der orienteret om Taarbæk Søbad, hvor en forening ønsker at videreføre aktiviteterne uden yderligere udgifter for kommunen.

12. Nøgletal pr. linje i kommune

Kommune: Lyngby-Taarbæk
Budget: Budget 2012 basis

	Timer i Lyngby-Taarbæk	Timer	Påstignere	Indtægter	Udgifter	Linjens Finansiering	Selvfinansierungsgrad	Kommunens Finansiering	Andel af linjens finansiering
Lokale Linjer									
182	8.232	8.232	338.354	-2.265.344	5.834.549	3.569.205	38,83%	3.569.206	100,00%
183	9.918	9.918	368.254	-2.644.009	7.110.976	4.466.967	37,18%	4.466.967	100,00%
590E	1.157	1.157	126.908	-778.800	1.481.177	702.377	52,58%	702.376	100,00%
591E	1.767	1.767	147.405	-850.260	1.938.812	1.088.552	43,85%	1.088.552	100,00%
Lokale Linjer	21.074	21.074	980.921	-6.538.413	16.365.514	9.827.101	39,95%	9.827.102	100,00%
Lokale Flere kommuner									
14	345	70.868	4.043.037	-21.382.070	46.146.899	24.764.829	46,33%	117.964	0,48%
68	1.687	22.153	919.028	-6.527.597	17.207.858	10.680.261	37,93%	746.017	6,99%
94N	704	4.653	118.195	-2.064.457	2.916.556	852.099	70,78%	121.686	14,28%
95N	342	3.802	112.509	-1.858.559	2.928.944	1.070.385	63,45%	90.048	8,41%
150S	7.536	56.245	4.659.195	-47.796.239	59.154.544	11.358.305	80,80%	1.446.762	12,74%
161	2.109	20.034	605.213	-3.815.910	15.263.630	11.447.720	25,00%	950.816	8,31%
165	1.994	21.085	776.352	-6.236.795	13.467.408	7.230.613	46,31%	543.214	7,51%
169	1.201	9.794	413.170	-2.477.936	6.989.977	4.512.041	35,45%	540.298	11,97%
170	6.008	8.053	369.968	-2.593.690	6.491.098	3.897.408	39,96%	2.796.354	71,75%
173E	803	11.469	440.524	-6.271.902	14.751.246	8.479.344	42,52%	564.389	6,66%
179	1.207	9.983	371.649	-2.260.807	6.933.571	4.672.764	32,61%	551.692	11,81%
184	7.781	26.628	1.663.235	-13.604.084	18.243.115	4.639.031	74,57%	1.336.281	28,81%
190	8.151	10.673	416.126	-2.962.115	7.480.072	4.517.957	39,60%	3.330.282	73,71%
191	6.053	7.167	335.504	-2.301.025	5.774.815	3.473.790	39,85%	2.767.901	79,68%
194	3.247	7.595	322.770	-2.264.491	6.106.409	3.841.918	37,08%	1.457.720	37,94%
196	1.415	7.541	447.763	-2.921.651	6.114.094	3.192.443	47,79%	584.962	18,32%
200S	1.581	46.768	3.438.835	-25.011.125	39.266.490	14.255.365	63,70%	450.682	3,16%
353	3.639	20.948	609.332	-6.640.743	15.267.580	8.626.837	43,50%	1.110.282	12,87%
388	7.341	38.966	1.061.600	-9.969.062	25.059.607	15.090.545	39,78%	2.357.926	15,63%
Lokale Flere Kommuner	63.144	404.425	21.124.005	-168.960.258	315.563.913	146.603.655	53,54%	21.865.276	14,91%
Total linjer i kommunen	84.218	425.499	22.104.926	-175.498.671	331.929.427	156.430.756	52,87%	31.692.377	20,26%
Regionale Linjer									
300S	15.161	71.768	4.927.559	-40.725.190	56.378.566	15.653.376	72,24%	2.783.970	17,79%
330E	4.751	21.360	876.445	-7.546.022	18.867.543	11.321.521	39,99%	2.049.727	18,10%
400S	3.224	56.029	2.978.230	-29.367.113	43.586.641	14.219.528	67,38%	659.642	4,64%
400	595	10.481	299.901	-3.011.423	7.863.970	4.852.547	38,29%	222.088	4,58%
Regionale Linjer	23.731	159.638	9.082.135	-80.649.748	126.696.720	46.046.972	63,66%	5.715.426	12,41%

Nøgletal i tabellen pånær timer i kommune og kommunens finansiering er for HELE linjen

NB! Regionale linjer finansieres af regionerne og indgår således ikke i kommunens finansiering

06-01-2011

1 15:58:00

Til Lyngby-Taarbæk Kommune

Sagsnummer
ThecaSag-152521
Movit-2025292

Sagsbehandler STY
Direkte 36 13 15 89
Fax -
STY@moviatrafik.dk

CVR nr: 29 89 65 69
EAN nr: 5798000016798

11. januar 2011

Lyngby-Taarbæk Kommune - Følgebrev til basisbudget 2012 for Trafikselskabet Movia

Hermed fremsendes basisbudget 2012 for Trafikselskabet Movia. Basisbudget 2012 bliver behandlet af Movias bestyrelse på bestyrelsesmødet den 20. januar 2011.

Trafikselskabet Movia har udarbejdet basisbudget 2012, dels for hele trafikselskabet samlet set, dels opgjort for de enkelte kommuner og regioner – heriblandt Lyngby-Taarbæk. Dette brev beskriver indholdet i basisbudget 2012 for Lyngby-Taarbæk Kommune, med særlig fokus på de ændringer, der sker med kommunens finansiering af busdriften i forhold til budget 2011.

I løbet af uge 2 bliver de nedenstående links om Movias basisbudget 2012 lagt på Movias hjemmeside:

På Movias hjemmeside www.moviatrafik.dk → *Kommuner og regioner* → *Nøgletal* findes:

- **Basisbudget 2012** (det samlede basisbudget 2012 for Trafikselskabet Movia inklusiv bilag)

På www.moviatrafik.dk → *Kommuner og regioner* → *vælg Lyngby-Taarbæk* → *Økonomi* findes endvidere¹:

- **Basisbudget 2012 – Følgebrev** (dette brev, der indeholder kommunespecifikke uddybninger), og
- **Basisbudget 2012 – Specifikation** (det specificerede budget pr. buslinje i kommunen)

Inden 1. maj 2011 skal kommuner og regioner afgive trafikbestilling for 2012. Movia indarbejder ændringerne til førstebehandlingen af budget 2012 som udsendes i juni.

¹ På samme hjemmeside findes i øvrigt specifikationer for estimat 4 2010 og estimat 1 2011 med det specificerede budget pr. buslinje i kommunen. Hertil findes også tidligere udsendte informationer om økonomi til Lyngby-Taarbæk Kommune.

Generelt om basisbudget 2012:

Budgettet er udarbejdet under en række generelle forudsætninger, som er beskrevet i det samlede basisbudget, som Movia henviser til, hvis kommunen ønsker yderligere detaljer.

Vi har dog herunder i korte træk beskrevet indholdet for busdrift, budgetoverslagsår og Flextrafik:

Busdrift:

Movia udsender basisbudgettet tidligere i år i forhold til tidligere år. Basisbudgettet fremskriver de økonomiske konsekvenser ved en uændret trafikbestilling for 2012. Det skal dermed ses som et oplæg til den videre planlægning af kommunens busdrift i 2012 frem mod bestillingen 1. maj². Denne dialog sker med Trafik- og Rådgivningscentret i Movia.

Ud fra trafikbestillingen 1. maj, vil Movia udarbejde budget 2012 1. behandling, som forventes udsendt til kommuner og regioner den 16. juni 2011².

Budgetoverslagsår:

For yderligere at understøtte kommuners og regioners planlægningsprocesser, er budgetoverslagene for 2013-2015 udarbejdet på kommune/regionsniveau. Dette giver kommuner og regioner mulighed for på et tidligt tidspunkt at tage bestik af den prognosticerede udvikling i økonomien samt at indarbejde konsekvenserne af køreplanændringer på længere sigt. Budgetforudsætningerne og årsagerne til udviklingen fra 2013 til 2015 er gennemgået i det samlede basisbudget 2012.

Flextrafik:

Indenfor Flextrafik er basisbudget 2012 opbygget på viden om kundernes rejselængde, gennemsnitlige rejsetid og produktivitet. Parametrene er baseret på data fra de første 10 måneder af 2010. Der er således taget højde for sæsonudsving, indeksudvikling og generelle udviklingstendenser i parametrene. Budgetforudsætningerne og årsagerne til udviklingen indenfor de forskellige ordninger i Flextrafik er gennemgået i det samlede basisbudget 2012.

² I september 2011 vil budget 2012 2. behandling (hvorudfra kommunens acotobetaling fastsættes) blive udsendt. Movia gør opmærksom på, at de fleste budgetforudsætninger mellem 1. behandlingen og 2. behandlingen er fastlåste, for at opnå stabilitet i kommunernes budget for busdrift.

Kommunespecifik forklaring til Lyngby-Taarbæk Kommune:

Tabel 1: Lyngby-Taarbæk Kommunes tilskud fordelt på poster i perioden fra regnskab 2009 til basisbudget 2012:

Lyngby-Taarbæk	Lokale busruter	Handicap kørsel	Flex-tur	Komm. ord.	Flextrafik, rute		Afdrag driftslån	Ydelse rejsekortlån	Total
					Bruger	Elev			
Regnskab 2009	22.679.294	3.038.912	-	-	2.511.226	2.336.701	-	-	30.566.133
Budget 2010	28.661.092	3.975.839	-	-	3.335.531	3.205.950	163.811	-	39.342.224
Estimat 4 2010	26.606.737	3.407.473	-	160.255	2.482.136	2.333.112	122.859	-	35.112.570
Budget 2011	29.922.657	3.497.316	-	285.842	2.552.297	2.500.411	122.859	-	38.881.382
Estimat 1 2011	28.847.100	3.541.069	-	344.653	2.489.775	2.370.064	122.859	-	37.715.521
Basisbudget 2012	31.692.377	3.629.996	-	395.123	2.569.880	2.445.645	122.859	679.520	41.535.400
BO2013	32.273.942	3.625.377	-	394.449	2.569.437	2.445.205	122.859	676.330	42.107.599
BO2014	33.437.142	3.620.805	-	393.782	2.568.998	2.444.769	122.859	705.042	43.293.397
BO2015	33.710.229	3.616.279	-	393.122	2.568.563	2.444.338	122.859	700.257	43.555.646

Flex Bruger er kunder over 18 år og Flex Elev er kunder under 18 år.

I de følgende afsnit fokuserer vi på Lyngby-Taarbæk Kommunes finansiering af busdrift. Vi henviser til det samlede basisbudget, hvis Lyngby-Taarbæk Kommune ønsker yderligere beskrivelser af de budgetforudsætninger, der ikke vedrører busdrift.

Tabel 2: Busdrift - Specifikation af ændringer fra budget 2011 til basisbudget 2012:

Lyngby-Taarbæk	(mio. kr.)
Budget 2011	29,9
Effekt af ændret reguleringsindeks	1,9
Effekt af A8	0,8
Effekt af driftsudgifter til rejsekortet	0,4
Effekt af opdateret pendlerdata	0,1
Andre forklaringer	-1,4
Basisbudget 2012	31,7

Udvikling fra budget 2011 til basisbudget 2012³:

Effekt af ændret reguleringsindeks:

Til basisbudget 2012 har Movia budgetteret reguleringsindeksene ud fra analyser fra førende finansielle aktørers forventninger. På baggrund af disse analyser forventer Movia, at specielt dieselpriiser vil være på et lidt højere niveau i 2012 i forhold budgetteret i budget 2011⁴. Dette betyder, at Movia budgetterer kontraktudgifterne i basisbudget 2012. til at være 1,9 mio. kr. højere i Lyngby-Taarbæk kommune i forhold til budget 2011.

Effekt af udbud A8:

En række linjer i kommunen vil fra efteråret 2011 og frem til foråret 2012 skifte kontrakt som følge af udbud A8.

Operatørerne kan i udbud A8 formentlig afgive bud i tre tilbudsrunder. I basisbudget 2012 er priserne fra første tilbudsrunde indarbejdet. Foran os ligger stadig anden og tredje tilbudsrunde, hvorfor priserne fra udbud A8 i basisbudgettet ikke er endelige.

Ud fra priserne i første tilbudsrunde, er de berørte linjer budgetteret til at øge Lyngby-Taarbæk Kommunes tilskud med 0,8 mio. kr.

I forbindelse med udbud A8 bliver måleenheden for antal timer for de berørte linjer ændret. I de kontrakter, som udløber ved udbud A8, afregnes i vogntimer, hvor udligningsophold og nogle pauser er medregnet. I de nye kontrakter i udbud A8, vil timerne blive afregnet som køreplantimer, hvor der kun afregnes for køretiden på de enkelte linjer.

Derfor vil der på baggrund af skiftet fra vogntimer til køreplantimer fremkomme et fald i antal timer på de berørte linjer, hvis I sammenligner antal timer fra budget 2011 til basisbudget 2012. I Lyngby-Taarbæk Kommune er der i basisbudget 2012 et samlet fald på 1.381 timer, på baggrund af skiftet i afregningsmetode; De 1.381 timer er derfor udtryk for at udligningsophold og nogle pauser ikke er medregnet i køreplantimer.

Da antal timer falder pga. af afregningsmetoden, vil timeprisen stige, hvis man dividerer udgifterne med antal timer. I gennemsnit stammer 12% af denne stigning i timepris fra færre afregnede timer.

Movia vil gerne gøre opmærksom på at vi har indkaldt de berørte kommuner til orienteringsmøde om A8 den 25. januar 2011, hvor vi vil informere om de priser, der er fremkommet i anden tilbudsrunde samt om øvrige væsentlige spørgsmål i forbindelse med udbuddet.

³ For udviklingen fra regnskab 2008 til budget 2011 2. behandling henviser Movia til tidligere udsendte følgebreve, hvor udviklingen frem til budget 2011 2. behandling er analyseret.

⁴ Dieselpriisen er i basisbudget 2012 budgetteret til at være 7% højere i forhold til budgetteret i budget 2011. Fastsættelsen af indeks er yderligere beskrevet i det samlede basisbudget.

Effekt af ændring i driftsudgifter til rejsekortet:

I 2012 er der budgetteret med flere brugere på rejsekortet, hvorfor driftsudgifterne til rejsekortet er højere i basisbudget 2012 i forhold til budget 2011. For Lyngby-Taarbæk Kommune betyder stigningen i driftsudgifter til rejsekortet at kommunens tilskud stiger med 0,4 mio. kr. i forhold til budget 2011.

Effekt af opdateret pendlerdata:

I basisbudget 2012 har Movia opdateret pendlerdata mellem kommunerne i Movias område. Pendlingsmønstret er opdateret fra Danmarks Statistik, og har via finansieringsmodellen indflydelse på kommunens andel af tværkommunale linjer. De opdaterede pendlerdata øger Lyngby-Taarbæk Kommunes tilskud med 0,1 mio. kr. i forhold til budget 2011 2. behandling.

Andre forklaringer:

Andre forklaringer består af en række detailændringer i budgetforudsætningerne, herunder opdaterede passager og indtægtsdata, justerede køreplaner samt ændrede dagtyper⁵

For Lyngby-Taarbæk Kommune dækker andre forklaringer derudover over en indtægtsstigning på 2,3 mio. kr., der blandt andet kan forklares med en væsentlig budgetteret fremgang i antallet af passagerer på linje 150S og 184. Antallet af passagerer i buslinje 184 steg i 2010 og især under renoveringen af Nordbanen. Det er forventningen, at linjens fremgang fastholdes.

Da flere af kontrakterne i udbud A8 har indbygget incitamentsaftaler, øges kommunens tilskud med 0,3 mio. kr. på baggrund af incitamentsbonus til operatørerne. Denne bonus til operatørerne skal dog ses i sammenhæng med indtægtsfremgangen.

Herudover øges kommunens budget med 0,6 mio. kr. som følge af et opdateret datagrundlag for fordelingen af busser på buslinjerne.

Usikkerheder i budgettet:

De væsentligste usikkerheder i budgettet knytter sig til passagerindtægter, oliepriser og renteniveau. Movia har beregnet følsomheden for busdrift i budgettet for at give kommunen mulighed for at vurdere budgetusikkerheden:

Tabel 3: Påvirkning af kommunens tilskud til busdrift ved ændring af udvalgte parametre:

Lyngby-Taarbæk	(mio. kr.)
Olieprisændring 25 %	1,9
Renteændring 1,0 procentpoint	0,9
Passagerændring 5 %	1,5

⁵ Ændring i antallet af hverdage og helligdage.

Processen frem mod det endelige budget 2012:

Basisbudgettet skal ses som et oplæg til den videre planlægning af kommunens busdrift i 2012.

For den videre proces frem mod det endelige budget for 2012, vil Movia oplyse, at kommuner og regioner har frist til den 1. maj 2011 for ønsker til ændrede køreplaner. På dette tidspunkt skal ønskerne være konkretiseret på et niveau, der gør det muligt at indarbejde ændringerne i budgettet. En hensigtserklæring er eksempelvis ikke tilstrækkelig konkret til at effekten kan indarbejdes i budgettet.

Der må påregnes en sagsbehandlingstid forud for den 1. maj 2011, for at opnå en konkretiseret beregning af budgeteffekterne af ønskede køreplanændringer. Movias Trafik- og Rådgivningscenter kontakter kommuner/regioner i januar/februar måned og aftaler den præcise proces i forbindelse med eventuelle ændringer af busdriften.

Spørgsmål vedrørende Movias økonomi kan rettes til:

Controller Steffen Yip, tlf. 36 13 15 89, e-mail sty@moviatrafik.dk

Controller Frank Sjøgreen Kyhnauv, tlf. 36 13 15 55, e-mail fky@moviatrafik.dk

Lyngby-Taarbæk Kommunes kontaktperson i Movia Jakob Himmelstrup, tlf. 36 13 16 14, e-mail jhi@moviatrafik.dk

Venlig hilsen

Steffen Yip
Controller

Notat

Til:
Lyngby-Taarbæk Kommune

Kopi til:
TFR, sag

Sagsnummer
124845-806224196
THECA

Sagsbehandler JHI
Direkte 36 13 16 14
Fax
JHI@moviatrafik.dk

CVR nr: 29 89 65 69
EAN nr: 5798000016798

Forår 2011

Trafikbestilling 2012 for Lyngby-Taarbæk Kommune.

Den kollektive trafik var i 2010 budgetteret med en udgift på 28.66 mio. kr. og bedste viden om regnskabet er en efterregulering for kommunen i foråret 2012 i størrelsesordenen 2,4 mio. kr. For indeværende år lyder det vedtagne budget på 29.9 mio. kr. og det første spæde bud på udviklingen i 2011 lyder igen på en efterregulering på knap én mio. kr. Der er altså besparelser for Lyngby-Taarbæk Kommune. Basisbudget for 2012 for Lyngby-Taarbæk Kommune lyder på 31,7 mio. kr. Lyngby-Taarbæk Kommune har bedt Movia udarbejde et oplæg til mulige besparelser svarende til en besparelse på basisbudget for 2012 på 0,5 mio. kr.

Hvert år inden 1.maj afgiver kommunerne en trafikbestilling til Movia, og i den såkaldte screeningsfase er der arbejdet med forskellige forslag. Trafikbestillingen koordineres med igangværende udbud, og på nuværende tidspunkt forventes ændringerne at træde i kraft medio ultimo 2012.

Muligheder for besparelser på den kollektive trafik.

Gladsaxe Kommune har i arbejdet med trafikbestillingen for 2012 vedtaget en udviklingsstrategi bl.a. med en satsning på udvalgte korridorer. Arbejdet involverer også Lyngby-Taarbæk Kommune da der arbejdes med følgende korridorer:

- Bagsværd st. - Aldershvilevej – Bagsværdvej til Lyngby st.,
- Buddinge St. – Buddingevej – Lyngby st.

Buslinje 165 – nedlæggelse mellem Lyngby st. og Bagsværd st.

På en typisk hverdag benytter i størrelsesordenen 290 passagerer buslinjen i Lyngby-Taarbæk kommune. Buslinje 165 kører i dag to gange i timen på hverdage indtil sidste af-

gang omkring kl. 20.00.

Trafik- og Teknikudvalget i Gladsaxe Kommune har på mødet d.17.1 indstillet overfor Økonomiudvalget, at buslinje 165 nedlægges mellem Bagsværd st. og Lyngby st. I stedet foreslås, at buslinjen efter Bagsværd st. kører til Gladsaxe Trafikplads.

De passagermæssige konsekvenser ved nedlæggelsen: Rejsende "på tværs" mellem Bagsværd st. og Lyngby st. ad Bindeleddet-Bagsværdvej-Engelsborgvej betjenes i forvejen af den regionale buslinje 400S i dagtimerne med stop ved udvalgte stoppesteder, og af linje 400 om aftenen med stop ved samtlige stoppesteder. Region Hovedstaden forstærkede i foråret 2010 betjeningen så der i myldretiderne blev endnu flere afgangene i myldretiderne. Forslaget fra Gladsaxe Kommune indeholder også en omlægning af buslinje 400S/400 så der køres af Værebrovej i stedet for ad Bagsværdvej fra Åvej til Bagsværd St. Rejsende der i dag benytter buslinje 165 mellem Herlev/Hareskovby/Bagsværd vil således fortsat have en forbindelse til Lyngby, idet der kan skiftes bus ved Værebroparken.

Med nedlæggelse af buslinje 165 vil stoppestederne på strækningen fra Stengårds Allé ad Engelsborgvej/Buddingevej til og fra Lyngbys st. – den mere Lyngby rettede lokale del af buslinjen - fortsat være busbetjent med buslinje 161. Dog med to afgangene færre i timen i dagtimerne. Et stoppested "Amundsensvej" vil dog ikke længere være betjent, men afstanden til de nærmeste stoppesteder synes relativ kort. På en typisk hverdag er der <20, der stiger på og 40 der stiger af ved de to stoppesteder. Der arbejdes på en analyse af stoppestedspaceringen på Bagsværdvej både af hensyn til kundeønsker, såvel som integrationen af stoppestedet i mulige fremkommelighedstiltag.

Nedlæggelse af buslinje 165 betyder en besparelse for kommunen i størrelsesordenen 2000 timer og kr. 543.214,-

I lyset af Lyngby-Taarbæk Kommunes besparelsesmål, Gladsaxe Kommunes ønske om at ændre linjen, og at passagererne fortsat vil have alternative rejsemuligheder, anbefaler MoVia, at Lyngby-Taarbæk Kommune tilslutter sig nedlæggelsen.

Buslinje 68 – nedlæggelse af buslinjen i Lyngby – Taarbæk Kommune.

Buslinje 68 kører hver halve time mellem Lyngby st. og Vesterport st. og på en typisk hverdag benytter knap 200 passagerer stoppestederne i kommunen. Trafik- og Teknikudvalget i Gladsaxe Kommune har på mødet d.17.1 indstillet overfor Økonomiudvalget, at buslinje 68 nedlægges mellem Buddinge st. og Lyngby St.

De passagermæssige konsekvenser af nedlæggelse: Strækningen mellem Lyngby st. og Buddinge St. trafikeres i dag af buslinjerne 68, 200S, 300S og 330E. Fra foråret 2010 øgede

Region Hovedstaden antallet af busser pr time i form af den nye 330E. Det er Movias vurdering, at korridoren med udvidelsen i 2010 giver en tilstrækkelig betjening. Den mere lokalrettede betjening mod Lyngby st. på Buddingevej suppleres desuden af buslinjerne 191 og 196. På strækningen er den nuværende arbejdsdeling mellem buslinjerne, at E- & S-buslinjerne standser ved de store stoppesteder, mens buslinje 68 (191/196) standser ved samtlige stoppesteder. Med nedlæggelsen af buslinje 68 vil stoppestederne 'Fort Allé', 'Lillemosegård' og 'Snogegårdsvej' miste betjeningen. Stoppestederne i Lyngby-Taarbæk Kommune vil fortsat være betjent som nu. De berørte stoppesteder benyttes på en typisk hverdag af i størrelsesordenen 70 passagerer. Nedlæggelsen vil også give flere passagerer på bl.a. S-buslinje 200S.

Det skal bemærkes, at der er en relativ kort afstand mellem stoppestederne på strækningen. Movia foreslår Gladsaxe og Lyngby-Taarbæk kommuner, at der gennemføres en analyse af stoppestederne på strækningen med henblik at vurdere, om nogle af stoppestederne kan sammenlægges, nedlægges eller om potentialet er stort nok til, at S-Buslinje 200S/300S kan få endnu et stoppested.

Nedlæggelse af buslinje 68 betyder en besparelse for Lyngby-Taarbæk Kommune på i størrelsesordenen 1800 timer og kr. 746.017,-

I lyset af Lyngby-Taarbæk Kommunes besparelsesmål, Gladsaxe Kommunes ønske om at ændre linjen, og at passagerernes eksisterende rejsemuligheder fremadrettet er stort set er mulig, anbefales, at Lyngby-Taarbæk Kommune tilslutter sig nedlæggelsen.

Øvrige muligheder i screeningsfasen

På et møde med Lyngby-Taarbæk Kommune primo marts måned præsenteredes, udover ovenstående, forskellige besparellestiltag herunder:

- Færre busser pr time mellem myldretiderne og i ferier på de lokale buslinjer 182/183.
- Færre busser pr time og en kortere driftsperiode på buslinjen fra uddannelsesområderne til stationen sidst på eftermiddagen.
- Færre busser pr time eller nedlæggelse af buslinje 388 fra Lyngby st..
- Færre busser pr time på buslinjerne 169/179 mellem Lyngby st. og Gentofte/Hellerup st. enten i hele driftsperioden eller mellem myldretiderne.

Lyngby-Taarbæk Kommune har via de statslige puljer opnået medfinansiering på et analyseprojekt om den lokale busbetjening dvs. linjerne 182, 183, 590E og 591E. Movia anbefaler, at

de ovenstående tiltag til optimeringer, sammen med passagermæssige vurderinger, indgår i det forestående analysearbejde.

Da besparelsen for Lyngby-Taarbæk Kommune ved nedlæggelsen af buslinje 68 og 165 er større end den ønskede, anbefales, at midlerne reserveres til analysearbejdet er afsluttet og kan investeres i eksempelvis nedenstående tiltag:

- Opsætning af endnu flere realtidsmoduler på de store stoppesteder i kommunen.
- De seneste kundeundersøgelser viser, at kunderne efterspørger en længere myldre-tidsperiode med mange busser pr time før aftenkøreplanen med færre busser pr time sætter ind.
- Flytning af læskærm på Lyngby st. fra afsætningsstoppestedet til stoppestedet for buslinje 400S.

Notat om

Puljeprojekter i Lyngby-Taarbæk Kommune der påvirker den kollektive trafik

Følgende projekter har fået tildelt økonomisk støtte fra statens puljer:

Shuttlebus i Lyngby-Taarbæk Kommune (forprojekt)

Der skal udarbejdes et forprojekt, der skal undersøge om antallet af passagerer kan øges ved at gøre det hurtigere og mere attraktivt for ansatte og studerende på DTU, erhvervsakademierne og erhvervsområdet nord for DTU, at komme til og fra Lyngby Station. Forprojektet forventes at danne grundlag for et hovedprojekt.

- Ansøgt pulje: Passagerpuljen
- Orientering om tildelt støtte modtaget: d. 29. november 2010
- Projektet udarbejdes af: Konsulentfirmaet Tetraplan a/s
- Afrapportering til Trafikstyrelsen: august 2011.

Etablering af nye busstoppesteder i forbindelse med viadukten på Buddingevej (Lyngby Station) (forprojekt)

Der skal udarbejdes et forprojekt, som skal belyse mulighederne for at etablere busstoppesteder på Buddingevej under jernbanebroen. Forprojektet forventes at danne grundlag for et hovedprojekt.

- Ansøgt pulje: Fremkommelighedspuljen
- Orientering om tildelt støtte modtaget: d. 29. november 2010
- Projektet udarbejdes af: Via Trafik
- Afrapportering til Trafikstyrelsen: 2. september 2011

Bedre fremkommelighed for busserne i Kgs. Lyngby (forprojekt)

Bustrafikken og den øvrige trafiks fremkommelighed gennem Kgs. Lyngby ønskes fremmet ved ændringer af signaltekniske forhold, herunder information til trafikkanter og vejgeometriske forhold. Forprojektet forventes at danne grundlag for et hovedprojekt.

- Ansøgt pulje: Fremkommelighedspuljen
- Orientering om tildelt støtte modtaget: d. 30. juni 2010
- Projektet udarbejdes af: Via Trafik
- Afrapportering til Trafikstyrelsen: Projektet er afrapporteret i februar 2011

Følgende projekt er der søgt om puljemidler til i februar 2011:

Cykelsti på Lyngby Hovedgade mellem Jernbaneplassen og Jægersborgvej.

Anlæg af cykelsti på Lyngby Hovedgade mellem Jernbaneplassen og Jægersborgvej til forbedring af cyklisternes forhold, herunder bl.a. sikkerhed, tryghed og fremkommelighed. Denne del af Lyngby Hovedgade er desuden én af i alt 2 adgangsveje til busterminalen ved Lyngby Station. Anlæg af cykelstier vil også forbedre bussernes fremkommelighed da konflikter mellem busser til/fra stoppested og cyklister undgås.

Lyngby-Taarbæk Kommune afventer svar på ansøgningen

N O T A T

Gennemgang af skitseprojekter til sikring af skoleveje 2011

På mødet den 14. juni 2010 i Teknik- og Miljøudvalget behandlede udvalget skitseprojekter fra "Skolevejsredegørelse 2010 - 2013".

På mødet besluttede udvalget blandt andet at foretage en trafikal vurdering med forslag til forbedringer for krydsene Bredevej/I.C.Modewegs Vej, Sorgenfrigårdsvej/Lyngbygårdsvej og Virumvej/Virumgårdsvej samt Virumvej/Fuglsangvej. Endvidere besluttede udvalget at skitseprojekt for krydset Furesø parkvej/Virum Overdrevsvej med anlæg af 2 sæt forsætninger med indsnævring til 1 spor forsøges gennemført i 2011.

Trafikal vurdering og skitseprojekt for krydsene Bredevej/I.C.Modewegs Vej og Sorgenfrigårdsvej/Lyngbygårdsvej forlægges nu til godkendelse og prioritering. Skitseprojekt for krydsene Virumvej/Virumgårdsvej og Virumvej/Fuglsangvej afventer fornyet trafiktællinger og hastighedsmålinger. Projektet forelægges ikke på nuværende tidspunkt.

Der forelægges endvidere 2 skitseforslag til sikre skoleveje efter anmodning fra henholdsvis Engelsborgskolen og Kallelev Grundejerforening. Engelsborgskolen har anmodet om opsætning af hegn i midterrabbatten på Engelsborgvej, da 2 elever i 2010 er blevet påkørt ud foran skolen. Kallelev Grundejerforening har anmodet om fartdæmpning af Grønnevej til 40 km/t, da det er en skolevej.

Skitseprojekter for de enkelte lokaliteter gennemgås i skemaet på side 2 - 4.

I henhold til prioriteringsrækkefølgen fra "Skolevejsredegørelsen 2010 – 2014" bør projekt for krydsene Bredevej/I.C.Modewegs Vej og Sorgenfrigårdsvej/Lyngbygårdsvej prioriteres først. Endvidere anbefales det, at projekt for opsætning af hegn i midterhelle på Engelsborgvej ud for Engelsborgskolen udføres. Da 2 elever er blevet påkørt i 2010.

Skitseprojekt	Beskrivelse af skitseprojekterne
<p>1 Krydset Bredevej/ I. C. Modewegs Vej: Indsnævring af krydset ved udvidelse af eksisterende helle, anlæg af overkørbar helle og hævet overkørsel.</p>	<p>Det er et T-kryds beliggende i et sving med vigepligt for I.C. Modewegs Vej angivet ved overkørsel. Bredevej er en sekundær trafikvej med en vejledende hastighed på 40 km/t. Der er anlagt en helle og venstresvingsbane. Politiet har i perioden 2005 – 2009 registreret 2 uheld i krydset begge mellem ligeudkørende cyklist og venstresvingende bilist fra I.C. Modewegs Vej, hvoraf 1 er med personskaade. Ifølge skolevejsanalysen er der rigtig mange elever (>50), der krydser vejen dette sted, og >25 elever har angivet krydset som utrygt. Skolen har endvidere udpeget krydset som værende utrygt.</p> <p>Der er foretaget en trafikal vurdering af krydset og med forslag til forbedring af krydsningspunktet for cyklister og gående. Der er foretaget en manuel trafiktælling en hverdagsmorgen kl. 7 – 9. Resultatet i morgenspidstimen viser, at mængden af venstresvingende cyklister fra I.C. Modewegs Vej er større end mængden af andre køretøjer i tidsrummet.</p> <p>På baggrund af uheldsbilledet, besigtigelse og argumenterne for utryghed er der foreslået en løsning, som forbedrer krydsningen for cyklister samt reducerer hastigheden for udkørende bilister for I.C. Modewegs Vej. Det foreslås, at den eksisterende helle på Bredevej udvides i længderetningen, og at der etableres en overkørbar helle nord for krydset. Den overkørbare helle kan fungere som støttepunkt for venstresvingende cyklister fra I.C. Modewegs Vej. Ligeledes hæves overkørslen fra I.C. Modewegs Vej, således at der opnås en mere tydeliggørelse af overkørslen. Skitseprojekt for ændringerne i krydset er vedlagt. Det vurderes overslagsmæssigt at koste 120.000 kr.</p>
<p>2 Krydset Sorgenfrigårdsvej/ Lyngbygårdsvej: Geometrisk ændring af krydset. Cykelstierne/banerne føres lige gennem krydset så oversigtsforholdene for sidevejstrafikanterne forbedres.</p>	<p>Det er et 4-benet kryds med vigepligt for Lyngbygårdsvej. Sorgenfrigårdsvej er en primær trafikvej. Der er cykelstier i alle 4 ben, og der er etableret blå cykelfelter i krydset langs Sorgenfrigårdsvej. Der er endvidere anlagt 2 fodgængerovergange med midterheller på tværs af Sorgenfrigårdsvej. Om morgenen er der skolepatrolje i den nordlige fodgængerovergang. I perioden fra 2005 – 2009 har politiet registreret 6 uheld i krydset, heraf 1 person-uheld med cyklist og 5 uheld med tværkollision. Der er foretaget en trafikal vurdering af krydset og med forslag til forbedring.</p> <p>For at reducere antallet af tværkollisioner i krydset er det foreslået, at de blå cykelfelter flyttes ud til kørebanelkanten samt at cykelstiforbindelsen rettes op således at de ligeudkørende cyklister på Sorgenfrigårdsvej kan fortsætte i et retlinet forløb. Vigelinien flyttes ud til bagkant af cykelsti/cykelbane, så oversigtsforholdene for sidevejstrafikanterne forbedres. Blå cykelfelt genetableres kun i den østlige side, hvor der har været uheld med bløde trafikanter.</p> <p>Skitseprojekt for ændringerne i krydset er vedlagt. Det vurderes overslagsmæssigt at koste ca. 500.000 kr.</p>

<p>3 Engelsborgvej ved Engelsborgskolen: Hegn i midtehelle ud for skolen.</p>	<p>Efter at skolevejsredegørelsen er godkendt marts 2010, er der sket 2 trafikuheld (april og november) med skoleelever fra Engelsborgskolen, der er løbet over Engelsborgvej og blevet påkørt af bil.</p> <p>Der er fodgængertunnel under Engelsborgvej mellem Engelsborgskolen, hallen og klubben. Engelsborgskolen har anmodet om opsætning af hegn i midterhellen som en barriere for at tvinge eleverne til at bruge gangtunnelen. Ligeledes for at tvinge forældre, der afleverer og følger børn i skolen om morgenen, til at bruge gangtunnelen frem for at krydse over vejen.</p> <p>Forslag til hegn i midterhellen er drøftet med Nordsjællands politi, der har oplyst, at det er en mulighed. Politiet har dog erfaringer med, at et hegn ikke kan holde alle elever væk. De elever, der vil, klatrer over hegnet. Hegnet kan endvidere blive ødelagt (hærværk), og der må derfor forvente udgifter til vedligeholdelse af et hegn. I vejledning om "Hegning langs veje" er det angivet at: "Hegn, som opsættes for at beskytte og guide mennesker, bør være sammenhængende og så robuste, at de er vanskelige at ødelægge. De kan typisk bestå af trådflæshegn eller gitterhegn og bør have en højde på 1 – 1,2 m, som på den ene side sikrer, at hegnene ikke umiddelbart kan forceres, men på den anden side tillader, at personer, som absolut vil forcere dem, kan gøre det uden at skulle ødelægge dem."</p> <p>Det foreslås, at Engelsborgskolens anmodning imødekommes, og at der opsættes et trådhegn på ca. 1,20 m i midterhellen som en barriere, så flere elever og forældre er tvunget til at benytte gangtunnelen.</p> <p>Skitseprojekt for opsætning af hegn i midterhelle er vedlagt. Det vurderes overslagsmæssigt at koste ca. 40.000 kr.</p>
<p>4 Krydset Furesø Parkvej/ Virum Overdrevsvej: Fartdæmpning til 40km/t ved anlæg af 2 forsætninger med indsnævring til 1 spor og med cykelstier indenom.</p>	<p>Det er et 4-benet vigepligtskryds med vigepligt for bilister fra Virum Overdrevsvej, markeret ved en overkørsel. Furesø Parkvej er en sekundær trafikvej, med cykelbane. Ifølge skolevejsanalysen er der mange elever (21-50 elever), der kommer fra Virum Overdrevsvej (nord) om morgenen og skal krydse Furesø Parkvej. Der er >25 elever, der har udpeget krydset som utrygt. Politiet har i perioden 2005 – 2009 ikke registreret uheld i krydset.</p> <p>For at forbedre krydsningspunktet for eleverne og sænke hastigheden på strækningen, ønskede Teknik- og Miljøudvalget på mødet den 14. juni 2010, at der i stedet for den foreslåede hævet flade i krydset anlægges 2 sæt forsætninger med indsnævring til 1 spor til en vejledende hastighed på 40 km/t samt anlæg af cykelsti på strækningen. Teknik- og Miljøudvalget ønsker at projektet søges gennemført i 2011. Forsætningerne skal placeres med hensynstagen til de mange indkørsler og 2 busstoppesteder på strækningen.</p> <p>Skitseprojekt for krydset er vedlagt. Det vurderes overslagsmæssigt at koste ca. 500.000 kr. I henhold til prioriteringen af projekterne i Skolevejsredegørelsen bør projekt nr. 1 og 2 prioriteres først og det anbefales at projektet for krydset Furesø Parkvej/Virum Overdrevsvej søges gennemført senere.</p>

<p>5 Grønnevej nord for Virum Torv: Fartdæmpning af Grønnevej til vejledende hastighed på 40 km/t ved anlæg af 3 fartdæmpere enten som bump eller forsætninger med indsnævring til 1 spor og anlæg af cykelsti inden om.</p>	<p>Grønnevej er klassificeret som en sekundær trafikvej. Den nordlige del af Grønnevej er fartdæmpet med bump til en vejledende hastighed på 40 km/t, og Virum Torv samt strækningen til Engbakken er ligeledes fartdæmpet til en vejledende hastighed på 40 km/t. Der er afmærket cykelbaner langs vejen. Politiet har registreret 2 trafikuheld i perioden 2004 - 2008 på Grønnevej på strækningen nord for Virum Torv. Der her ikke været involveret cyklister eller fodgængere i trafikuheldene. Kollelev Grundejerforening har anmodet om fartdæmpning af Grønnevej, da vejen er en skolevej. Fuglsanggårdskolen har ikke udpeget strækningen som værende utryg, og der er få elever (2-5 elever), der i skolevejsanalysen har angivet strækningen som værende utryg. Strækningen er derfor ikke behandlet i "Skolevejsredegørelse 2010 – 2013".</p> <p>Forslag om fartdæmpning af Grønnevej er drøftet med Nordsjællands politi, der umiddelbar ikke havde bemærkninger til forslag til fartdæmpning af Grønnevej, såfremt at strækningen fartdæmpes til en vejledende hastighed på 40 km/t og skiltes med færdselstavle E53/E54 "Område med fartdæmpning". Det foreslås, at Grønnevej fartdæmpes til vejledende hastighed på 40 km/t ved anlæg af 3 fartdæmpere enten som bump eller forsætninger med indsnævring til 1 spor og anlæg af cykelsti inden om.</p> <p>Skitseprojekt for fartdæmpning af Grønnevej er vedlagt. Det vurderes overslagsmæssigt at koste ca. 150.000 kr. til 700.000 kr.</p> <p>Teknisk Forvaltning anbefaler, at projektet prioriteres i henhold til de øvrige projekter i "Skolevejsredegørelse 2010 – 2013". Det vil sige, at projekter ikke bør prioriteres på nuværende tidspunkt.</p>
--	---

3. Skitseprojekt for Engelsborgvej – trådhegn i midterrabat

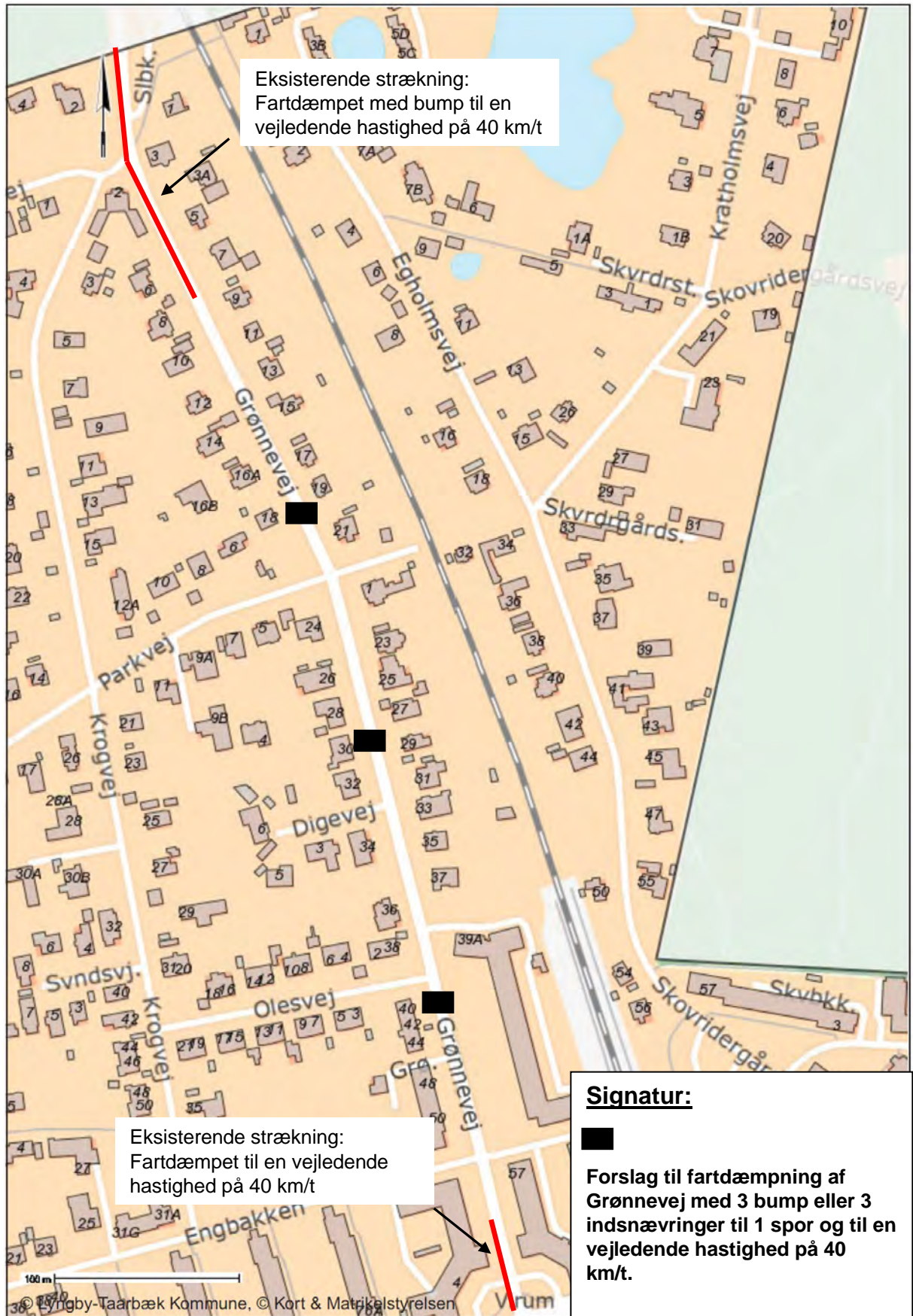
Signatur

- ca. 150 m trådhegn (hegnshøjde ca. 1,20) i midterrabat i en afstand af 1 m fra kørebanen

4. Skitseprojekt for Furesø Parkvej/Virum Overdrevsvej

5. Fartdæmpning af Grønnevej til en vejledende hastighed på 40 km/t

Note:

-Løsningen består af en geometrisk ændring af krydset, hvor den eksisterende helle på Bredevej udvides i længderetningen, således at udkørsel fra I. C. Modewegs Vej ikke længere kan foretages med høj hastighed.

-Dernæst etableres en overkørbar helle nord for krydset, som kan fungere som støttepunkt for de cyklister som ønsker at krydse vejen i to tempi. Den overkørbare del etableres med asfalt eller køresten.

-Ligeledes hæves overkørslen fra I. C. Modewegs Vej, således er det opnået en mere tydeliggørelse af overkørslen samt at således at opmærksomheden fra sidevejstrafikanten skærpes. Overkørslen etableres under hensyntagen til tilgængeligheden for handicappede.

-Dimensionsgivende typekøretøj er en bus.

Signaturforklaring:

- Asfalt belægning i midterheller
- Overkørsel som reetableres med større pilhøjde
- Kantlinje Q 47.12
- Kantlinje Q 42.1
- Kantsten
- Dykket kantsten

3 kryds i Lyngby

Bredevej/I. C. Modewegs Vej

Dispositionsforslag

Plantegning

Mål:	Dato:	Tegn. nr.:	Rev.:
1:500	07/03-2011	D-L-03-0	
Udarb.:	Kontrol:	Godk.:	Sagsnr.:
MDY	--	MDY	10653250

Trafik- og byplanlægning
Ingeniører og arkitekter

Hannemanns Allé 53
DK-2300 København S
T: +45 5161 3600
www.ramboll.dk

Note:

-Løsningen består af en geometrisk ændring af krydset, hvor kantlinjerne for cykelstierne føres lige gennem krydset, hvormed oversigtsforholdene for sidevejstrafikanterne forbedres, ligeledes giver det mulighed for at bilister kan placere sig mellem fodgængerfelt og cykelstien.

-Cykelfeltet på den østlige side bevares, da det er her der er konstateret uheld med cyklister og knallertfører.

-Den separate belysning over fodgængerfelter fjernes idet det vurderes, at den eksisterende vejbelysning er tilstrækkelig.

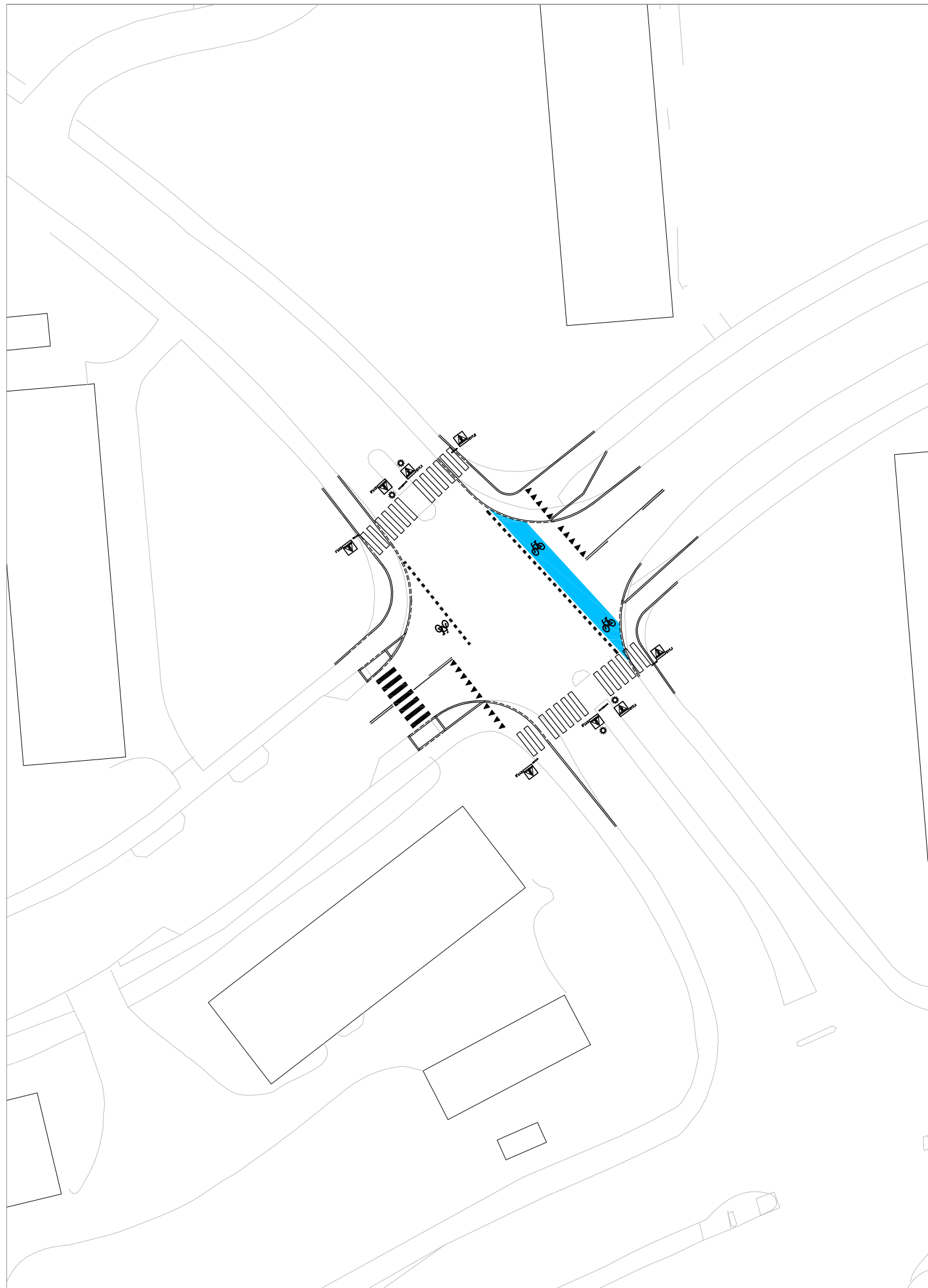
-Fodgængerfeltet suppleres med E17 tavler i vejsiden (placeret i henhold til vejreglerne) samt indefra belyste E17 tavler i midterhellen. Disse suppleres yderligere med Torontoblink. Denne løsning er brugt andre steder i Lyngby. Der skal dog søges dispensation til løsningen, da denne udformning ikke efterlever normerne i Vejreglerne.

-Eksisterende afmærkning som ikke er vist på tegningen bibeholdes.

-Dimensionsgivende køretøj er et sættevogntog.

Signaturforklaring:

- Varslingslinje Q42/44
- Kantsten
- Dykket kantsten
- Ledelinje for cyklister

3 kryds i Lyngby

Sorgenfrigårdsvej/Lyngbygårdsvej

Dispositionsforslag

Plantegning

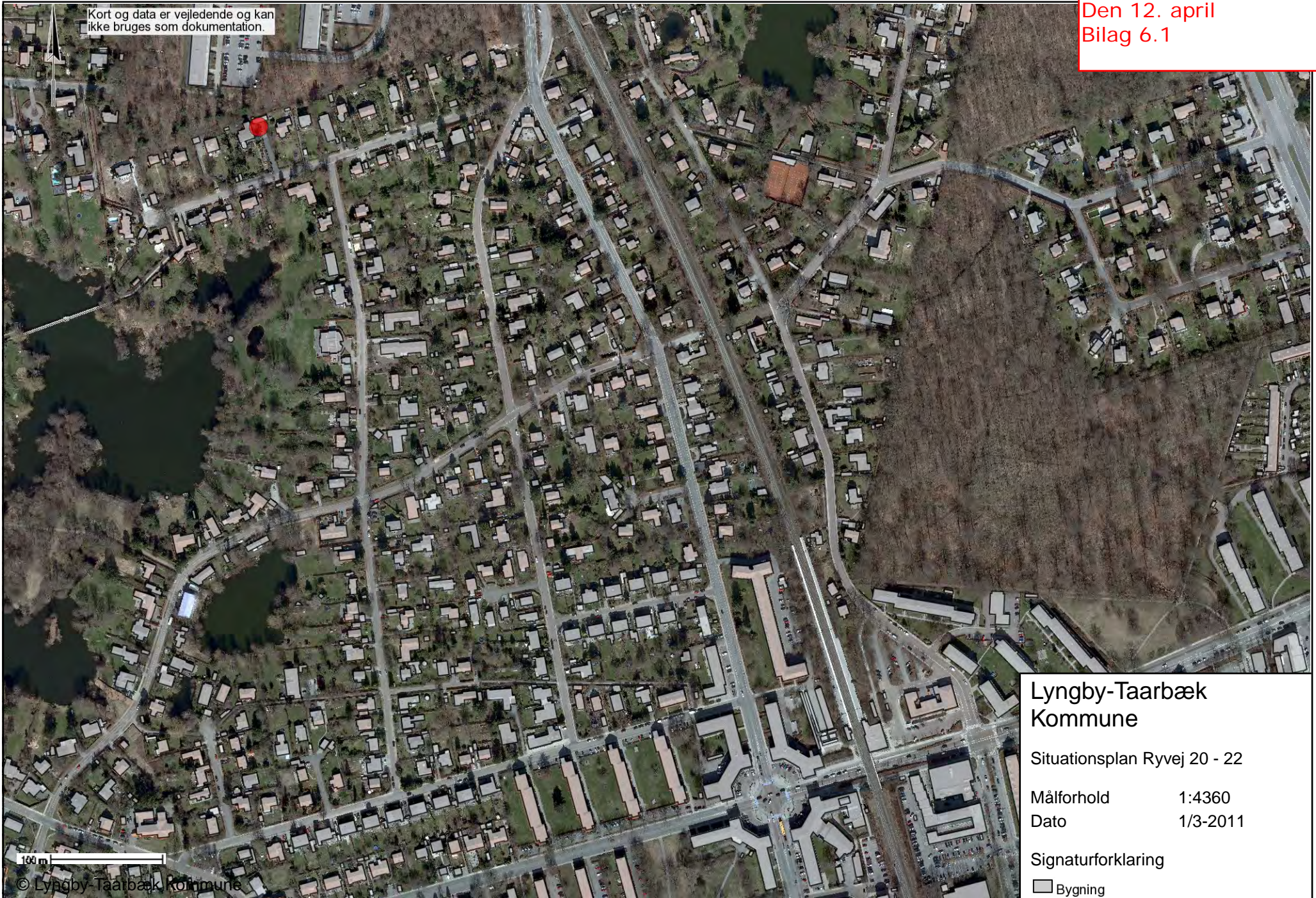
Mål:	Dato:	Tegn. nr.:	Rev.:
1:500	07/03-2011	D-L-03-A	
Udarb.:	Kontrol:	Godk.:	Sagsnr.:
MDY	--	MDY	10653250

Trafik- og byplanlægning
Ingeniører og arkitekter

Hannemanns Allé 53
DK-2300 København S
T: +45 5161 3600
www.ramboll.dk

Kort og data er vejledende og kan
ikke bruges som dokumentation.

Lyngby-Taarbæk
Kommune

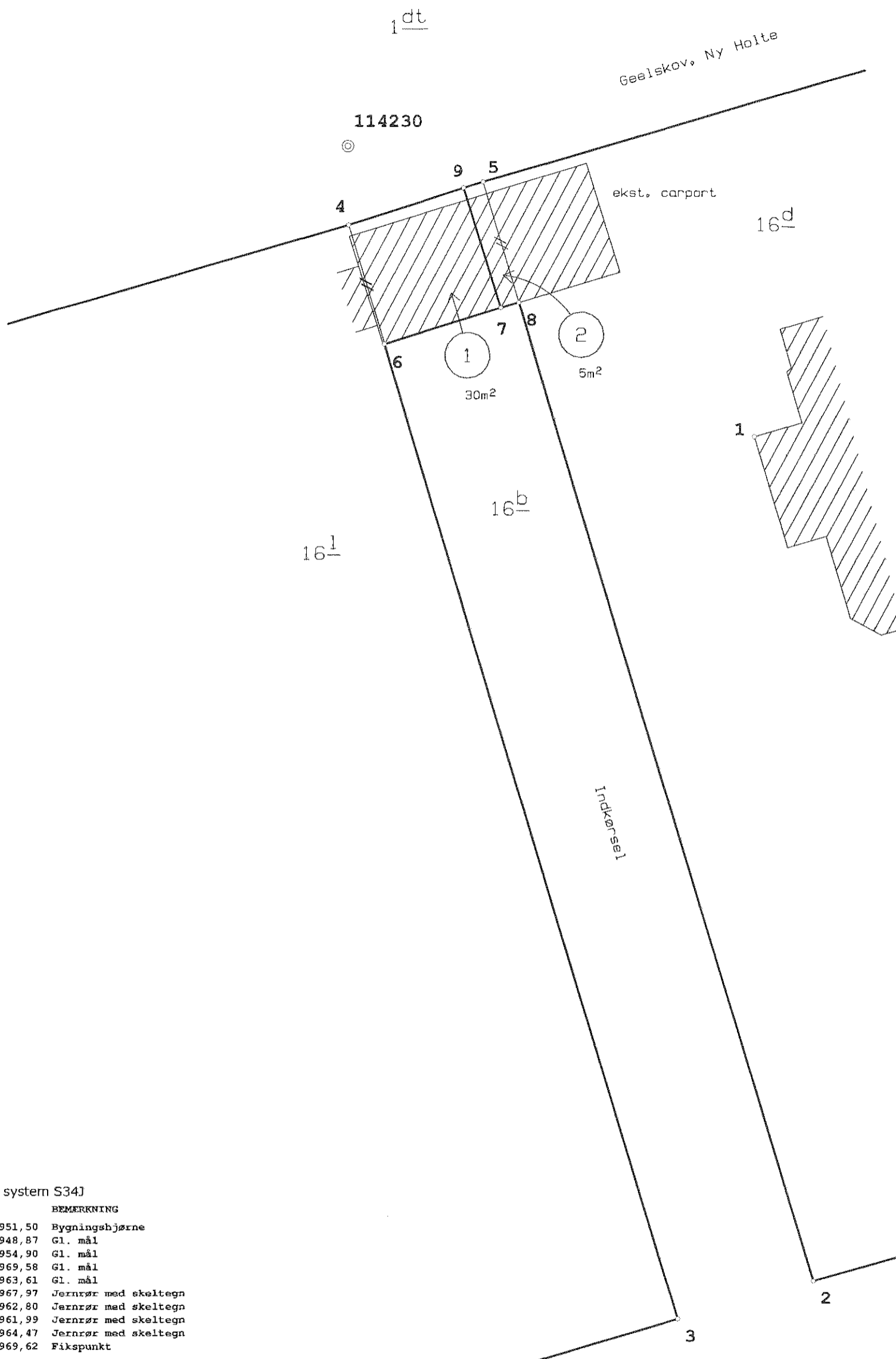
Situationsplan Ryvej 20 - 22

Målforshold 1:4360

Dato 1/3-2011

Signaturforklaring

■ Bygning

Leica Smart Net GPS

KOORDINATLISTE - system S34J

Nr	Y	X	BEMERKNING
1	154208,63	78951,50	Bygningshjørne
2	154170,76	78948,87	Gl. mål
3	154169,03	78954,90	Gl. mål
4	154218,04	78969,58	Gl. mål
5	154219,98	78963,61	Gl. mål
6	154212,68	78967,97	Jernrør med skeltegn
7	154214,30	78962,80	Jernrør med skeltegn
8	154214,56	78961,99	Jernrør med skeltegn
9	154219,70	78964,47	Jernrør med skeltegn
114230	154221,55	78969,62	Fikspunkt

16b
Ejerlav: Virum By, Virum
Kommune: Lyngby-Taarbæk Kommune
Opmålt i: februar 2011
Målforhold: 1: 200
Landinspektør j.nr.: 173-002

Lars Anton Jensen
Landinspektør
Dato: 3. februar 2011

Anton Jensen

Signaturforklaring
- - - - - : Blindt skel, der ikke bortfalder
Mål eller koordinater, der kun er til brug ved indlægningen på matrikelkortet, er angivet med klamme.
Mål eller koordinater, der er overført fra en sag, der tidligere er indsendt til Kort & Matrikelstyrelsen, er mærket med GL.

Andre signaturer:
Se DS 104 og 198

NORD

Teknik- og Miljøudvalget
Den 12. april
Bilag 6.3

-230

1 2

11en

16d

11f

16l

3

16b

5uq

92

9

Anton Jensen

Kortet er ajour indtil: 02-02-2011

Signaturforklaring: — Eksisterende skel
- - - Ny privat fællesvej optages
- - - Strandbeskyttelseslinier

— Nyt skel
○ Skelpunkt indmålt til fikspunkt
- - - Klitfredningslinier

Kort & Matrikelstyrelsen © Copyright
- - - Skel der slettes
- - - Vej der slettes
- - - Linier for V2-forurening
© Fikspunkt

Ændringskort

Matr.nr.: 16b
Ejerlav: Virum By, Virum
Ejerlavskode: 12352
Kommune: Lyngby-Taarbæk Kommune
Kommunekode: 173
Amt: Region Hovedstaden
Målforhold: 1:500
Landinspektør j.nr.: 173-002

Sagen omhandler følgende:

Arealoverførsel

Lars Anton Jensen
Landinspektør

Dato: 2. februar 2011

Lyngby-Taarbæk Kommune - WebGIS - Kommunekort

Vælg indhold i kort

Baggrundskort

Skærmkort

Topografisk kort

Historisk kort

1842-1899

Historisk kort

1900-1940

Matrikelkort

Luffoto 2001

Luffoto 2003

Luffoto 2005

Luffoto 2007

Luffoto 2009

Luffoto 2010

Intet grundkort

Grundkort

Administrative grænse

Matrikelstel

Skoledistrikter

Landzone

Kommuneplan fra Plar

Lokalplaner

Bygge- og beskyttelse

Fredning og bevaring

Natura 2000

Institutioner

Jordforurening

Kotelinjer

... kommende lag

Kort og data er vejløst, og kan ikke bruges som dokumentation.

Lyngby-Taarbæk Kommune - WebGIS - Kommunekort

Kort og data er vejledende og kan ikke bruges som dokumentation.

User not authorized.
Requested pixel size (WIDTH=2125, HEIGHT=1456) is too big. Maximum allowed is WIDTH=2000, HEIGHT=1400

5 m

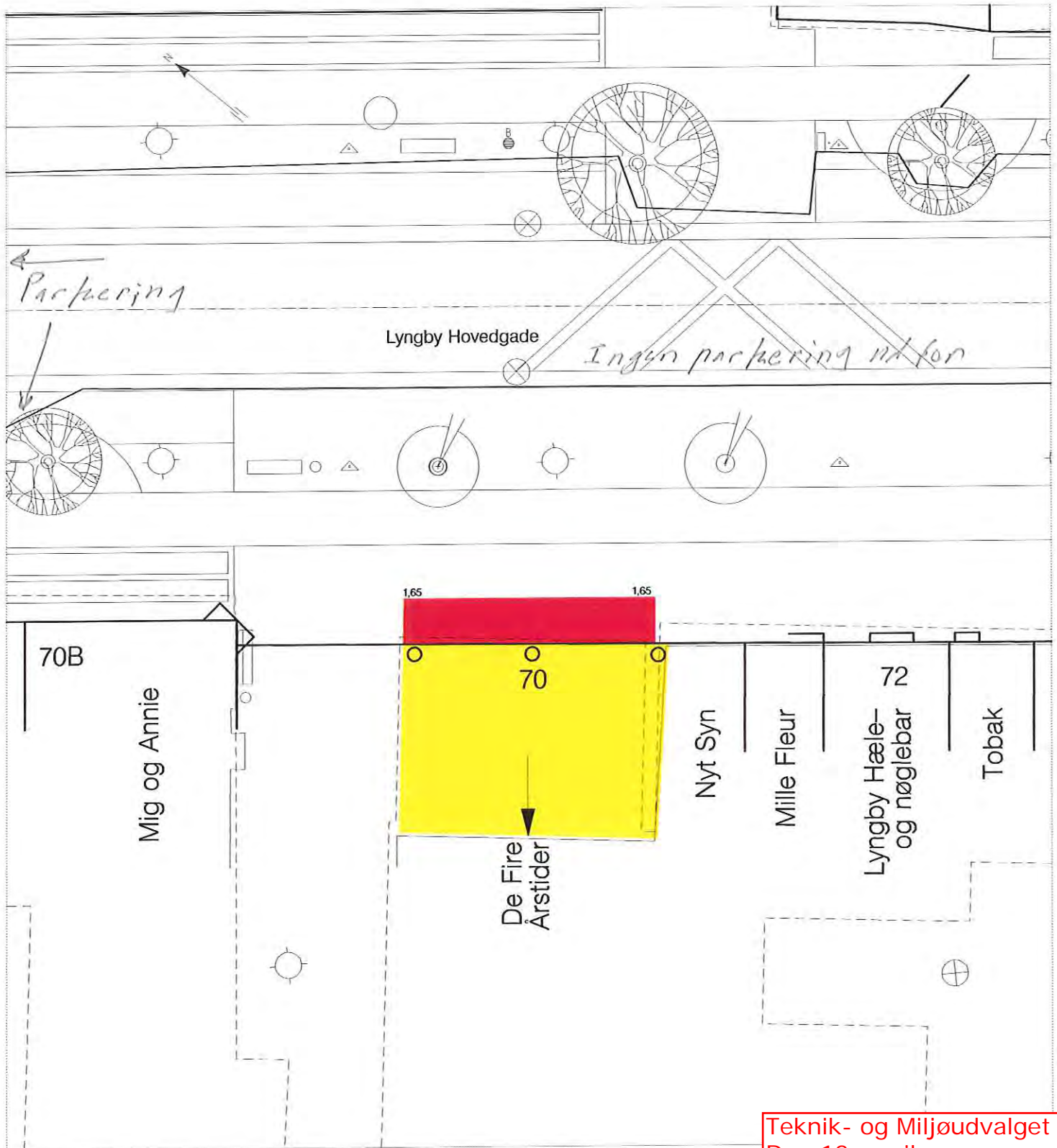
© Lyngby-Taarbæk Kommune, © Kort & Matrikelstyrelsen

Lyngby-Taarbæk Kommune

Målforshold 1:159
Dato 1/3-2011

Signaturforklaring

Bygning

Teknik- og Miljøudvalget
Den 12. april
Bilag 8

Lyngby-Taarbæk Kommune

Park- og Vejafdelingen

Teknisk Forvaltning, Rådhuset 2800 Lyngby. Telefon 45 97 30 00, Telefax 45 97 35 99

Lyngby Hovedgade

Lyngby Hovedgade 70C - De fire Årstider

Vareudstillingsareal m.m. i facadezonen (offentligt vejareal)

Vareudstillingsareal m.m. i facadezonen (privat ejet off. tilgængeligt vejareal)

Tegn. kap

Beregn. stj

Kontrol

Mål 1:200

Sag

Godkendt

Dato 15.03.2005

Rev.

Tegn. nr. Udsnit af A04.038

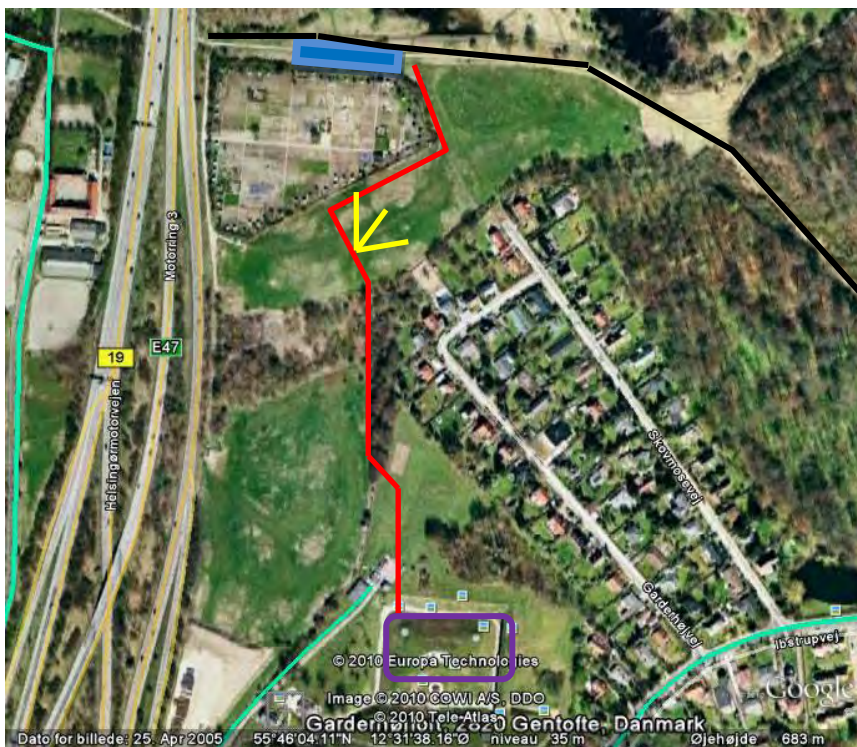
Emne: Anlæggelse af sti og cykeludfordringsbane ved Garderhøj Fort.

Mål: At stille et realistisk forslag om placering af en cykeludfordringsbane og en sti imellem Ermelundsstien og Garderhøj Fort.

Efter et fælles møde og besigtigelse med relevante parter, er vi kommet frem til følgende løsning.

Løsning:

- Den følger delvis den historiske rute som soldaterne har gået jf. kort fra år 1900.
- Den giver en god udsigt udover en del af oversvømmelsen i Københavns befæstning i dette område.
- Den giver en god naturoplevelse bl.a. gang igennem mose og skov.
- Den kommer ikke for tæt på lokalbeboernes baghaver.
- Cykelbane placeres imellem kolonihaver og Ermelundsstien.
- Stien kommer så langt væk fra motorvejen som muligt.

Signaturforklaring

Sti	
Cykelbane	
Udsigtspunkt	
Ermelundsstien	
Garderhøj Fort	

Emne: Anlæggelse af sti og cykeludfordringsbane ved Garderhøj Fort.

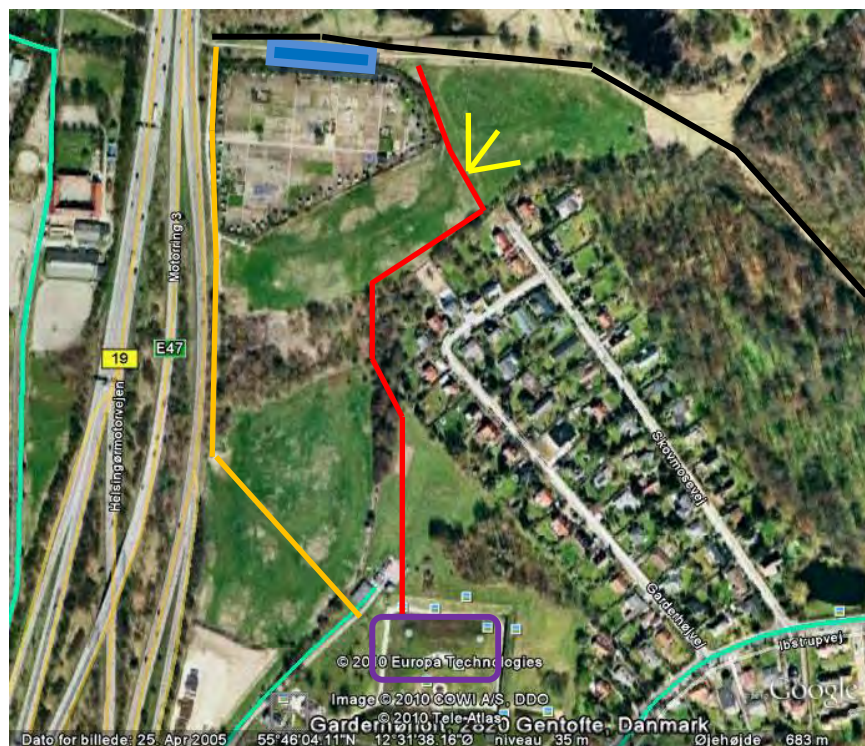
Mål: At stille forslag om den bedste placering af cykelbane og sti imellem Ermelundsstien og Garderhøj Fort.

I projektgruppen foretog vi en besigtigelse af området med henblik på at finde en ideel placering af cykelbane og sti.

Vi er kommet frem til følgende anbefaling:

Scenarie 1. er klart den bedste placering af stien.

- Den følger den historiske rute som soldaterne har gået jf. kort fra år 1900.
- Den giver den bedste udsigt udover en del af oversvømmelsen i Københavns befæstning i dette område.
- Den giver den bedste naturoplevelse bl.a. igennem gang igennem mose og skov.
- Cykelbane placeres imellem kolonihaver og Ermelundsstien

Signaturforklaring

Scenarie 1.	
Scenarie 2.	
Cykelbane	
Udsigtspunkt	
Ermelundsstien	
Garderhøj Fort	

Scenarie 2. Placering af sti langs motorvej og cykelbane samme sted. Vi anser denne placering af stien som nødløsning.

Fordele:

- Der er sti i forvejen langs kolonihaverne.
- Det er sandsynligvis billigere
- Vi kommer ikke tæt på naboer

Ulemper:

- Vil ligge tæt på støjende biltrafik
- Er ikke en indbydende rute, hverken som naturoplevelse eller som historisk rute.
- Det bliver sværere at trække publikum fra Ermelundsstien op til Garderhøj.

Forløbigt budget til stiprojekt ved Garderhøj Fort og cykeludfordringsbane

	Midler/kr.	Udgifter/kr.
Midler til rådighed:		
Partnerskabet har et budget på	400.000	
Lyngby-Taarbæk Kommune har lovet et bidrag på	200.000	
Anslået udgifter:		
Grussti x antal lbm af x meters bredde a x kr.		550.000
Landinspektør		50.000
Bro over mosen, Rydning 40.000 kr+70 lbm x 1.5 m bred a 3500kr/m ² =367.500 kr+ 140 lbm gelænder a 250kr/lbm=35.000 kr+ Rådgiver, bro: 50.000 kr+ uforudsete udgifter		550.000
Eventuelle fondsmidler fra Friluftsrådet til broen		
Cykeludfordringsbane, anslået anlægspris efter Kræftens Bekæmpelses overslag på medium løsning		400.000
Midler til rådighed, total:	600.000	
Udgifter, anslået, total		1.550.000
Afløst driftsudgift til vedligeholdelse af sti, bro og cykelbane pr. år:		75.000 kr./år
Parterne afholder udgifter til egen projektering		

Forslag til årsplan 2011 for anlægsmidler til vejanlæg, stier m.m

Aktivitet	Overført fra 2010	Budget 2011	2011 efter overførsel	Foreslås frigivet ved fremlæggelse af årsplan	Bemærkning
	1.000 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.	
Tilgængelighedsplan for LTK	1.003		1.003		
Omklassificering af kommuneveje	31		31		
Uheldsbekæmpelse. Konsulent og kampagner	100		100		
P-kontroloverskud Kgs. Lyngby	417		417	417	ca 100.000 kr til skiltning. Rest reserveres til betalt parkering.
Skoleveje. Skiltning mv. ved inst.	161		161		
Renovering af broer	571		571	319	
Trafiksanerering af Skolebakken	324		324		
Dialogprojekt - byvision langs Ring 3	61	36	97		Overførsel fra diverse konti
Slidlag på kommunale veje i 2010/11	6.854		2.854	594	- 4 mio. kr vedtaget på KMB d. 28.3.2011
Etabl.støjvold langs Helsingørmotorvejen	705		705		Anslået pris 1,8 mio. kr.
Udarb. uheldsanalyse. sortpletudligning	102		102		
Opgradering af benyttede stoppesteder	80		80		
Fremkommelighed i LTK	-242		-242		tilskud fra staten på 300.000 kr ikke modtaget
Forbedring af diverse vejkryds mv.	659		659		
Cykelsti ml. Jernbanep. og Jægersb.v.		781	781	781	
Istandsættelse af Lyngby Hovedgade - Syd		1.632	1.632		
Trafik og infrastr. i bymidten. P-henvisning	1.506	2.020	3.526		570 frigivet KMB d. 3.5.2010
Iværks. af betalt parkering i Kgs.Lyngby	678		678		
Betalt parkering		4.000	4.000	4.000	
Gyrithe Lemches Vej/Lundtoftevej, P-forhold					skitseprojekt udarbejdes, økonomi pt ikke kendt
Cykelsuperstier, kommunesamarbejde					LTKs andel i 2011 til projektsekretariat er 49.000 kr
Trafiksan. Videreførsel af Hjortekærsvej	0		0		udskudt
Buddingevej. Heller ved Ellevænget	0		0		udskudt
sum	13.010	8.469	17.479	6.111	

Ved frigivelse af det foreslåede beløb på 6,111 mio. kr er alle anlægsbevillinger frigivet undtagen "Trafik og infrastr. I Bymidten. P-henvisning" (570.000 kr. er frigivet)

Forslag til årsplan 2011 for overførte anlægsmidler til grønne områder og kirkegårde					
Aktivitet	overført fra 2010	Budget 2011	2011 efter overførsel	foreslås frigivet ved fremlæggelse af årsplan	Bemærkning
	1.000 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.	
Udvikling af udflugtsområder 2010 Stiforbindelse og cykeludfordringsbane ved Garderhøj fortet Retablering af bevaringsværdige udsigtpunkter Tilgængelighed/renovering af stier og information i Åmosen Opretning af kulturhistoriske elementer på Kaningården og Sophienholm	268		268		igangsat * igangsat *
Renovering af offentlige legepladser Udvikling af legepladsen for børn og voksne på Virumgårds Grønning	13		13		igangsat *
Genopretning af Parker 2010 Tilgængelighed og information i parker og grønne områder Sophienholm øget tilgængelighed til udstillingsbygning og parken Renovering af parkområdet ved Mølledammen og Norde Mølle. Folkeparken renovering af randbeplantning og stier Virumgårds Grønning: tilgængelighed ved renovering af stisystemet og etablering af motion- og sundhedsti for børn Terræntrapper og stier i div. parker renoveres	726		726		igangsat * igangsat * igangsat * igangsat * igangsat *
Renovering af Kirkegårde 2010 Fornyelse af randbeplantning på Sorgenfri Kirkegård Færdiggørelse af belægningsarbejder i gravgårde på Lyngby Parkkirkegård Renovere stibelægninger mht. øget tilgængelighed på Sorgenfri Kirkegård Renovere adgangsveje til kapel og øvrige stier på Lyngby Parkkirkegård Assistens Kirkegård udvikles til kulturhistorisk park	558		558	278	igangsat * igangsat * igangsat * igangsat *
Etablering af sundhedsstier og-pladser Tværfagligt samarbejde, hjertestier og motionspladser i LTK.	263		263		
Sum	1.828		1.828	278	

* igangsatte arbejder, som er standset p.g.a. vinteren

DEPARTEMENTET

Dato 21. januar 2011
J. nr. 2010 - 3526
Sagsbeh. SML

Center for Veje og Broer

Transportministeriet
Frederiksholms Kanal 27 F
1220 København K

Telefon 33 92 33 55
Telefax 33 12 38 93
trm@trm.dk
www.trm.dk

Teknisk Forvaltning
Rådhuset
Lyngby Torv 17
2800 Kgs. Lyngby

Att.: Niels-Kristian Ibsen og Jytte Olander

Vedr. lov om private fællesveje, lov nr. 1537 af 21. december 2010

Tak for henvendelsen vedrørende lov nr. 1537 af 21. december 2010, lov om privat fællesveje.

På vegne af Lyngby-Taarbæk Kommune ønsker I oplyst, om offentliggørelsen på Lyngby-Taarbæk Kommunens hjemmeside den 1. juni 2010 samt offentliggørelsen den 3. juni 2010 i lokalavisen "Det Grønne Område" af kommunens foreløbige beslutning om omklassificering af veje i Lyngby-Taarbæk Kommune kan danne baggrund for beregningen af den 4-årige varslingsperiode, som kræves efter den nye bestemmelse i vejlovens § 90, stk. 7, der blev indført ved lov nr. 1537 af 21. december 2010.

De nye bestemmelser blev vedtaget af Folketinget den 16. december 2010 og kundgjort i Lovtidende den 22. december 2010. Bestemmelserne trådte i kraft dagen efter offentliggørelsen i Lovtidende, jf. § 101, stk. 2, i lov nr. 1537 af 21. december 2010. De nye procedurekrav trådte således i kraft den 23. december 2010.

Efter de nye bestemmelser i loven er kommunerne således fra den 23. december 2010 forpligtet til at varsle grundejerne 4 år forud for, at der træffes en endelig beslutning om at omklassificere offentlige veje til private fællesveje.

En opfyldelse af de nye procedurekrav for omklassificering af offentlige veje til private fællesveje forudsætter efter Transportministeriets vurdering, at der skal foretages en offentliggørelse af eventuelle påtænkte omklassificeringsbeslutninger efter, at de nye bestemmelser er trådt i kraft. Offentliggørelse den 1. og 3. juni 2010 kan således ikke danne baggrund for beregningen af den 4-årige varslingsperiode efter 90, stk. 7, i lov om offentlige veje.

Det bemærkes i øvrigt, at det fremgår af det materiale, som kommunen har offentliggjort, at fristen for bemærkninger udløb den 30. juni 2010, og at sagerne om de enkelte veje vil blive forelagt for Miljø- og Teknikudvalget i perioden september 2010 til maj 2011. Det offentliggjorte materiale opfylder således ikke kravet om, at omklassificeringsbeslutningen tidligst kan træffes 4 år efter offentliggørelsen af den påtænkte beslutning.

Der spørges desuden til, hvornår Transportministeriet forventer, at der er fastsat nærmere regler for tilstandsrapporters udformning og indhold.

Transportministeriet kan oplyse, at arbejdet med at udarbejde reglerne for tilstandsrapporter er igangsat. Som forudsat i bemærkningerne til loven vil reglerne blive udarbejdet i samarbejde med Vejregelorganisationen under Vejdirektoratet, således at kommunerne bliver inddraget i arbejdet.

Side 2/2

Med venlig hilsen

Thomas Jørgensen
Kontorchef

DEPARTEMENTET

Teknisk Forvaltning
Rådhuset
Lyngby Torv 17
2800 Kgs. Lyngby

Dato 1. februar 2011
J. nr. 2010 - 3633
Sagsbeh. SML

Center for Veje og Broer

Att.: Niels-Kristian Ibsen og Jytte Olander

Transportministeriet
Frederiksholms Kanal 27 F
1220 København K

Vedrørende lov om private fællesveje, lov nr. 1537, af 21. december 2010

Telefon 33 92 33 55
Telefax 33 12 38 93
trm@trm.dk
www.trm.dk

Transportministeriet skal hermed orientere Lyngby-Taarbæk Kommune om, at Folketinget den 16. december 2010 vedtog forslag til lov om private fællesveje. Loven blev kundgjort i Lovtidende den 22. december 2010, lov nr. 1537 af 21. december 2010.

Det følger af lovens § 101, stk. 3, at veje, som kommuner efter 90, stk. 1, i lov om offentlige veje i tidsrummet fra den 5. november 2010, til bestemmelserne i 105, nr. 1 og 4, træder i kraft, har besluttet opretholdt som private fællesveje eller private veje i forbindelse med, at de nedlægges som offentlige veje, optages som kommuneveje ved de nævnte bestemmelsers ikrafttræden.

§ 105, nr. 1 og 4, trådte, jf. lovens § 101, stk. 3, i kraft dagen efter bekendtgørelse i Lovtidende, dvs. den 23. december 2010.

Ændringen af vejenes status fra private fællesveje til offentlige veje følger direkte af den vedtagne lov og den 23. december 2010 blev vejene dermed igen offentlige veje.

Med venlig hilsen

Thomas Jørgensen
Kontorchef

DEPARTEMENTET

Teknisk Forvaltning
Rådhuset
Lyngby Torv 17
2800 Kgs. Lyngby

Dato 1. februar 2011
J. nr. 2010 - 3633
Sagsbeh. SML

Center for Veje og Broer

Att.: Niels-Kristian Ibsen og Jytte Olander

Transportministeriet
Frederiksholms Kanal 27 F
1220 København K

Vedrørende lov om private fællesveje, lov nr. 1537, af 21. december 2010

Telefon 33 92 33 55
Telefax 33 12 38 93
trm@trm.dk
www.trm.dk

Transportministeriet skal hermed orientere Lyngby-Taarbæk Kommune om, at Folketinget den 16. december 2010 vedtog forslag til lov om private fællesveje. Loven blev kundgjort i Lovtidende den 22. december 2010, lov nr. 1537 af 21. december 2010.

Det følger af lovens § 101, stk. 3, at veje, som kommuner efter 90, stk. 1, i lov om offentlige veje i tidsrummet fra den 5. november 2010, til bestemmelserne i 105, nr. 1 og 4, træder i kraft, har besluttet opretholdt som private fællesveje eller private veje i forbindelse med, at de nedlægges som offentlige veje, optages som kommuneveje ved de nævnte bestemmelser i krafttræden.

§ 105, nr. 1 og 4, trådte, jf. lovens § 101, stk. 3, i kraft dagen efter bekendtgørelse i Lovtidende, dvs. den 23. december 2010.

Ændringen af vejenes status fra private fællesveje til offentlige veje følger direkte af den vedtagne lov og den 23. december 2010 blev vejene dermed igen offentlige veje.

Med venlig hilsen

Thomas Jørgensen
Kontorchef

Lyngby-Taarbæk Kommunes Sundhedsstrategi

Med denne sundhedsstrategi fastsætter Lyngby-Taarbæk Kommune de overordnede visioner, målsætninger og mål for kommunens indsats på sundhedsområdet de kommende tre år.

Sundhedsstrategien skal bidrage til at sikre effektive, kvalificerede og sammenhængende indsatser på sundhedsområdet i kommunen.

Hvad er sundhed?

Lyngby-Taarbæk Kommune definerer sundhed som mere end blot fravær af sygdom. Sundhed handler også om, at den enkelte kan klare hverdagens udfordringer og belastninger, uanset om man er rask eller syg. Vi tager udgangspunkt i WHO's definition af sundhed:

***Sundhed er ikke blot frihed for sygdom,
men størst mulig fysisk, psykisk og socialt velbefindende***

Lyngby-Taarbæk Kommunes borgere lever generelt et sundt liv med høj livskvalitet¹. Dette gode udgangspunkt skal bevares, udbygges og fremtidssikres i forebyggende og sundhedsfremmende indsatser.

Sundhedsfaktorer

Et menneskes sundhedstilstand påvirkes af forskellige faktorer:

- *Individuelle faktorer:* Adfærd, køn og alder.
- *Sociale faktorer:* Daginstitutioner, skoler, arbejdspladser, familie og fritidsinteresser.
- *Fysiske faktorer:* Adgang til sundhedsydelse og idrætsanlæg.
- *Politiske og økonomiske faktorer:* Lovgivning og politikker samt uddannelse og erhverv.

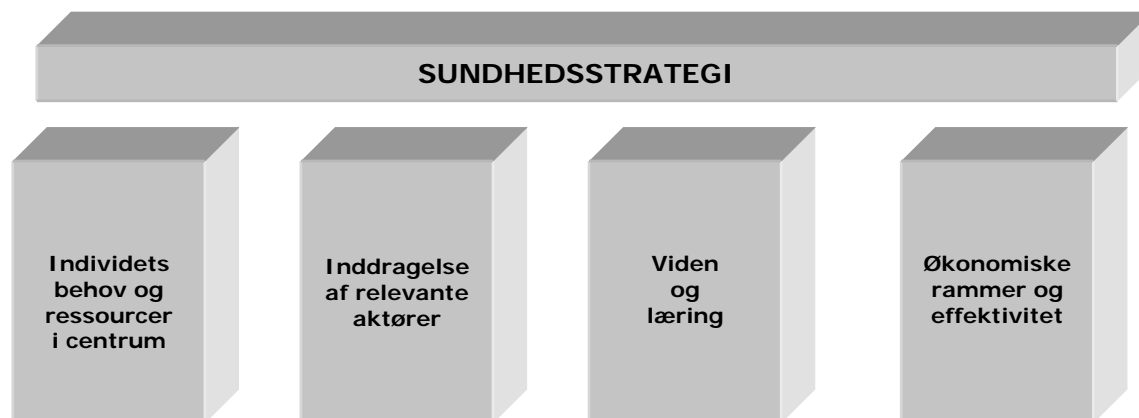
Visionen for sundhed i Lyngby-Taarbæk Kommune

Kommunen spiller en særlig rolle som den myndighed, som er i kontakt med borgerne fra "vugge til grav". Kommunen bidrager til at skabe de rammer og påvirke de ressourcer, som den enkelte har til rådighed i hverdagen. Borgernes sundhed er dog ikke alene et kommunalt ansvar. Sundhed er et fælles ansvar, hvor den enkelte borger, civilsamfundet og kommunen i samspil skal medvirke til at sikre den enkelte et sundt liv med høj kvalitet. Visionen for sundhed i Lyngby-Taarbæk Kommune:

Lyngby-Taarbæk Kommunes sundhedsindsats skal styrke borgernes evne og muligheder for at træffe sunde valg, således at den enkelte borger lever et længere og bedre liv med mindre sygdom og højere livskvalitet.

¹ Region Hovedstaden (2008): Sundhedsprofil for region og kommuner 2008

Lyngby-Taarbæk Kommunens sundhedsstrategi hviler på fire grundprincipper: 1. individets behov og ressourcer i centrum, 2. inddragelse af relevante aktører, 3. viden og læring, 4. økonomiske rammer og effektivitet. De fire principper er omsat til konkrete mål, målsætninger og handlinger i kommunens fagudvalg.

1. Individets ressourcer og behov i centrum

Kommunen ønsker at sætte alle borgeres behov og ressourcer i fokus for at forbedre sundheden.

Den enkeltes valg i sundhedsadfærd skal respekteres under hensyn til andre. Kommunen er en aktiv medspiller i forhold til at understøtte den enkelte i at træffe sine valg på et oplyst grundlag.

Sundhedsstrategien har et særligt fokus på grupper med få personlige ressourcer, som af forskellige årsager skal have hjælp til at tage ansvar for egen sundhed:

Børn og unge: Sundhedsadfærd grundlægges i barndommen og videreføres ofte i voksenlivet. U hensigtsmæssige sundhedsvaner, grundlagt i barndommen og ungdomslivet, kan være svære at bryde. Det er derfor vigtigt at have fokus på børn og unges sundhedsadfærd.

Ældre borgere: Ældre borgere har et større forbrug af sundhedsydelser og er i højere grad i risiko for at udvikle kroniske lidelser sammenlignet med yngre borgere. Ældre borgere skal derfor støttes til at opretholde fysisk, psykisk og social funktionsevne, således at kronisk lidelse forebygges blandt raske ældre og livskvaliteten opretholdes hos ældre borgere, som lever med sygdom.

Socialt udsatte borgere: Sundhedsrisici og sygdomme er socialt skævt fordelt i samfundet. Den tværfaglige og helhedsorienterede indsats skal derfor styrkes for at reducere den sociale ulighed i sundhed. Sårbare børn og unge har et særligt fokus.

Med sundhedsstrategien vil Lyngby-Taarbæk Kommune:

- Respektere den enkeltes behov og frihed under hensynstagen til andre.
- Sætte borgernes ressourcer i spil.
- Sikre en særlig indsats over for grupper med få ressourcer.

2. Inddragelse af relevante aktører

Et sundt liv afhænger ikke alene af den enkelte borgers valg. Et sundt liv skabes i dialog og samspil mellem den enkelte, civilsamfundet og kommunen. Inddragelse af og koordination mellem relevante aktører er en forudsætning for indfrielse af kommunes vision for sundhed.

Kommunen opstiller rammerne for en række områder og er i direkte og kontinuerlig kontakt med borgerne i forskellige aldre. Kommunen har et ansvar for at udnytte denne nære kontakt til at bidrage positivt til borgernes sundhedstilstand.

Den kommunale sundhedsindsats skal organiseres og forankres på decentralt niveau, så decentrale institutioners ressourcer og kompetencer i bringes spil.

Samarbejdet med hospitaler og regionen skal løbende styrkes, så borgerne oplever sammenhæng i sundhedsvæsenet. Almen praksis er en strategisk partner for kommunen på sundhedsområdet, da lægerne visiterer til sundhedsydelse i sundhedsvæsenet og har kendskab til borgernes sundhedstilstand. Samarbejdet mellem lægerne og kommunen omkring udsatte borgere er et vigtigt element i kommunens sundhedsindsats.

Regionen organiserer og udvikler sundhedstiltag inden for det somatiske, psykiatriske og sociale felt. Samarbejde og dialog med regionen er en forudsætning for, at regionale sundhedstiltag spiller sammen med kommunale sundhedsvæsen på koordineret og kvalitetssikret, så borgeren oplever sammenhæng mellem sektorerne.

Inddragelse af og samarbejdsrelationer med frivillige foreninger, som patientforeninger og idrætsforeninger, kan mobilisere ressourcer, kompetencer og viden, som kan understøtte og udvikle den kommunale sundhedsindsats med respekt for de muligheder og begrænsninger, der ligger i det frivillige arbejde.

Lyngby-Taarbæk Kommune ønsker derfor at inspirere til bredt koordineret samarbejde mellem aktørerne på sundhedsområdet.

Med sundhedsstrategien vil Lyngby-Taarbæk Kommune:

- Organisere og forankre sundhedsindsatsen decentralt i kommunen.
- Styrke koordination og samarbejde mellem kommunale sundhedsaktører.
- Styrke samarbejdsrelationer med eksterne sundhedsaktører.

3. Viden og læring

Der er på forebyggelsesområdet, ligesom i det behandlende sundhedsvæsen, fokus på arten og kvaliteten af den faglige viden, der ligger til grund for en indsats.

Kommunes sundhedsindsats skal bygge på et solidt vidensgrundlag. Dette sikres ved at anvende evidensbaseret viden frembragt på baggrund af valide forskningsresultater.

Når evidensbaseret viden ikke er tilgængelig, er vidensdeling og erfaringsudveksling et vigtigt redskab i planlægningen af sundhedsindsatsen. Erfaringer fra egen og andre kommuner skal bruges aktivt ved at sikre og styrke informationsflowet mellem interne og eksterne parter.

Kommunen vil løbende tilpasse og udvikle sundhedsindsatsen på baggrund af det datamateriale, som kommunen har til rådighed. Det drejer sig bl.a. om den regionale sundhedsprofil, samt Sundhedsstyrelsens register- og aktivitetsdata. Parallelt hermed vil kommunen bidrage til at skabe ny viden ved systematisk at kortlægge og dokumentere indsatsen i en form, som er anvendelig og tilgængelig for andre, så vidt det er muligt.

Med sundhedsstrategien vil Lyngby-Taarbæk Kommune:

- Anvende eksisterende evidensbaseret viden i planlægningen af sundhedsindsatsen.
- Styrke vidensdeling og erfaringsudveksling mellem interne og eksterne aktører.
- Bidrage med ny faglig viden via dokumentation, monitorering og evaluering.

4. Økonomiske rammer og effektivitet

I forbindelse med kommunalreformen blev kommunerne medfinansierende af det regionale sundhedsvæsen. Det betyder, at kommunen medfinansierer de behandlinger, som kommunens borgere modtager i forbindelse med kontakt til det primære og sekundære sundhedsvæsen.

Sygdom og svækkelse øger udover de kommunale sundhedsudgifter også forsørgelsesudgifter og udgifter til hjælpemidler, pleje og praktisk hjælp. Der er derfor økonomiske argumenter i at forebygge svækkelse og sygdom, intensivere genoptræning og rehabilitering og fremme borgernes generelle sundhedstilstand.

Det stigende pres på sundhedsudgifterne skaber behov for, at der etableres balance mellem forebyggende indsatser over for raske med et langsigtet investeringsperspektiv, og indsatser målrettet borgere, som allerede er syge, som giver mulighed for at påvirke stigende udgifterne på den korte bane.

Med et stærkt fokus på at iværksætte de mest "profitable" indsatser, som på den korte bane kan reducere kommunens sundhedsudgifter til f.eks. hospitalsindlæggelser og lægebesøg, kan der frigøres ressourcer, som kan anvendes andre steder i kommunens velfærdsproduktion.

Kommunens sundhedsindsats skal udføres på laveste omkostningsniveau med øje for innovative tiltag, som fx velfærdsteknologi. Indsatserne skal søsættes på baggrund af en velovervejede balance mellem behandling og forebyggelse og ikke alene være økonomisk ansvarlige, men også have fokus på de faglige gevinster, som de kan bibringe.

Med sundhedsstrategien vil Lyngby-Taarbæk Kommune:

- Overvåge, analysere og optimere data fra sundhedsvæsenet.
- Have fokus på indsatser med dokumenteret økonomisk potentiale.
- Sikre et kvalificeret sparringsmiljø omkring økonomiske perspektiver på sundhedsindsatser.

Uddrag af Sundhedsprofil 2010 for Lyngby-Taarbæk Kommune

Titel: Uddrag af sundhedsprofil 2010 for Lyngby-Taarbæk Kommune

Copyright: © 2011 Forskningscenter for Forebyggelse og Sundhed
Alle rettigheder forbeholdes

Forfattere: Lene Hammer-Helmich
Lone Prip Buhelt
Bodil Helbech Hansen
Anne Helms Andreasen
Kirstine Magtengaard Robinson
Charlotte Glümer

Udgiver: Region Hovedstaden
Koncern Plan og Udvikling
Forskningscenter for Forebyggelse og Sundhed
Nordre Ringvej 57, bygning 84/85
2600 Glostrup
Telefon 3863 3260
Telefax 3863 3977
www.fcfs.dk

Indholdsfortegnelse

1 Baggrund	3
2 Sundhedsadfærd	4
2.1 Rygning	4
2.2 Risikabel alkoholadfærd	5
2.3 Usunde kostvaner	5
2.4 Fysisk aktivitet	6
2.5 Euforiserende stoffer	8
2.6 Ubeskyttet sex	9
3 Generelt helbred	9
3.1 Selvvurderet helbred	9
3.2 Stress	11
4 Biologiske mål	12
4.1 Overvægt	12
4.2 Forhøjet blodtryk	13
5 Kroniske sygdomme	14
5.1 Forekomsten af kroniske sygdomme	14
5.2 Kroniske sygdomme og sundhedsadfærd	14
6 Sexsygdomme	16

1 Baggrund

Uddrag af sundhedsprofil 2010 for Lyngby-Taarbæk Kommune er et kommunalt supplement til Region Hovedstadens *Sundhedsprofil for region og kommuner 2010*, som indeholder detaljeret information om sundhed, sygelighed og sundhedsadfærd i samtlige 29 kommuner i Region Hovedstaden. Formålet med dette uddrag er, at give et overblik over kommunens resultater i forhold til en række nøgleindikatorer.

De udvalgte nøgleindikatorer i denne rapport er borgernes sundhedsadfærd, generelle helbred, biologiske mål, kroniske sygdomme og sexsygdomme. Et gennemgående fokus er social ulighed i sundhed. Da uddannelse er en stærk prædiktor for social position, beskrives fordelingen af de udvalgte nøgleindikatorer i forhold til borgernes uddannelsesniveau. Derudover beskrives fordelingen af indikatorerne i forhold til køn og alder. I de tilfælde, hvor der er for få besvarelser i fx en aldersgruppe eller et uddannelsesniveau, vises resultaterne ikke, men markeres i stedet i tabellerne med -. For enkelte af indikatorerne er det ikke muligt at give fordelingen i forhold til køn, alder og uddannelse på grund af for få besvarelser. For disse indikatorer angives blot forekomsten i kommunen. For yderligere informationer henvises til *Sundhedsprofil for region og kommuner 2010*.

Demografiske og socioøkonomiske forhold har betydning for borgernes sundhed, sygelighed og sundhedsadfærd. De forskelle, der ses mellem Lyngby-Taarbæk Kommune og regionsgennemsnittet på de udvalgte nøgleindikatorer, kan delvist forklares med forskelle i fordelingen af borgere i forhold til for eksempel alder og uddannelse. I Lyngby-Taarbæk Kommune er 24 % af borgerne 65 år eller derover. Andelen af borgere med en kortere uddannelse er 43 %, mens andelen med en lang videregående uddannelse er 32 % (tabel 1.1).

Tabel 1.1 Borgere på 65 år eller derover og borgere med en kortere eller lang videregående uddannelse

	Lyngby-Taarbæk Kommune	Region Hovedstaden
	%	%
Borgere på 65 år eller derover	24	19
Borgere med en kortere uddannelse *	43	57
Borgere med en lang videregående uddannelse *	32	21

* I opgørelsen indgår borgere under uddannelse ikke.

De forskellige nøgleindikatorer i denne rapport er belyst ved hjælp af data indsamlet i spørgeskemaundersøgelsen ”Hvordan har du det? 2010”. Spørgeskemaerne blev udsendt primo februar 2010 til en tilfældig stikprøve af alle borgere på 16 år og derover i Region Hovedstaden – i alt 95.150 borgere. I Lyngby-Taarbæk Kommune blev der i alt udsendt 2.450 spørgeskemaer.

Ud af de 2.450 borgere i Lyngby-Taarbæk Kommune, som fik tilsendt spørgeskemaer, udfyldte 54,8 % skemaerne. Der er forskel på de borgere, som har besvaret skemaet. Der er generelt flere kvinder end mænd, som har besvaret spørgeskemaet, ligesom andelen er større blandt borgere i alderen 45-74 år end blandt de yngste og de ældste aldersgrupper. Ved analyse af spørgeskemadata er der derfor vægtet for nonrespons og stikprøvestørrelse, så resultaterne er repræsentative for Lyngby-Taarbæk Kommune. Forskningscenter for Forebyggelse og Sundhed har stået for udarbejdelsen af Sundhedsprofilen 2010 for Region Hovedstaden og af uddraget for Lyngby-Taarbæk Kommune. En styregruppe bestående af repræsentanter for de 29 kommuner samt Region Hovedstaden har været sparringspartnere under hele processen.

2 Sundhedsadfærd

Sundhedsadfærd har stor betydning for muligheden for at bevare et godt helbred og undgå eller udsætte udviklingen af kroniske sygdomme. Det er derfor væsentligt at have kendskab til borgernes sundhedsadfærd dels for at kunne forudsige deres behov for sociale og sundhedsmæssige ydelser i fremtiden og dels for at kunne fremme deres sundhed og forebygge kroniske sygdomme fremadrettet.

2.1 Rygning

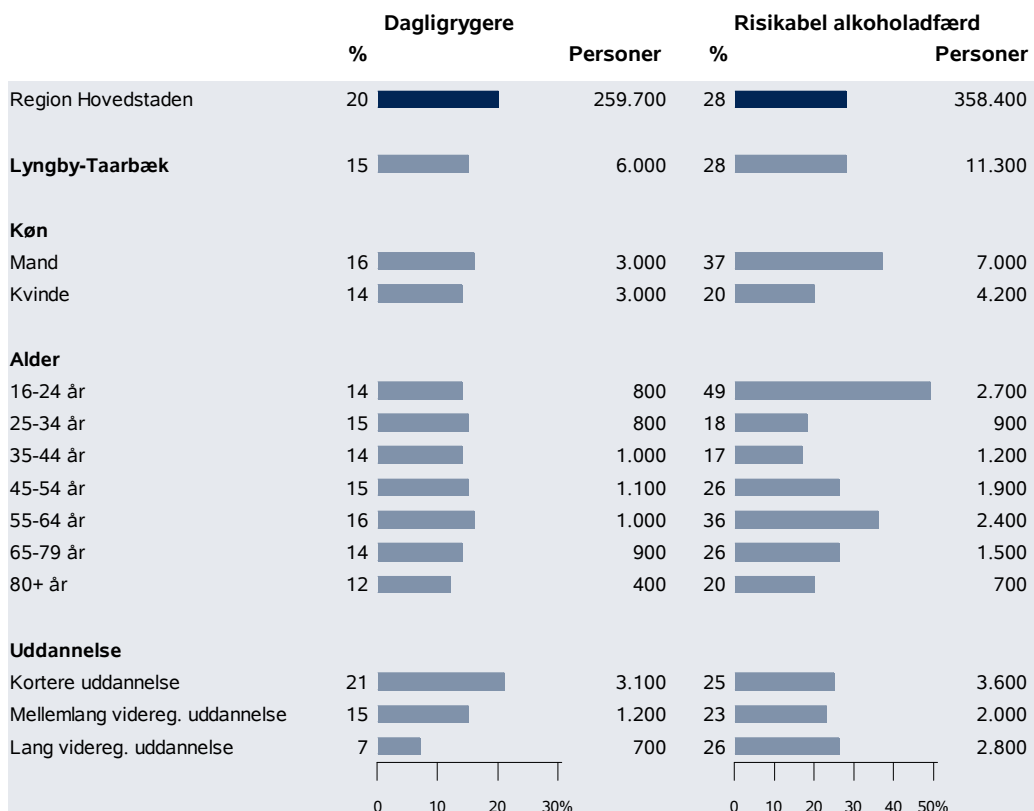
Rygning er den forebyggelige risikofaktor, der er skyld i flest kroniske sygdomme i Danmark.

Hjertekarsygdomme, kræft og kroniske lungesygdomme er de mest alvorlige sygdomme som skyldes rygning. Rygere dør i gennemsnit 5-10 år tidligere end aldrigrygere afhængigt af, hvor meget man ryger (Statens Institut for Folkesundhed, 2006). Passiv rygning giver umiddelbare gener som irritation af øjne og slimhinder i luftveje, hoste og hovedpine. Samtidig øger passiv rygning risikoen for alvorlige sygdomme som lungekræft, hjertekarsygdomme og kroniske luftvejslidelser.

I Lyngby-Taarbæk Kommune ryger 15 % af borgerne dagligt. Det svarer til 6.000 personer (tabel 2.1). Der er sket et fald i andelen af dagligrygere siden 2007 på 1,9 procentpoint blandt de 25-79-årige, men ændringen er ikke statistisk signifikant (ikke vist). En del af forklaringen på faldet kan være, at færre borgere debuterer som rygere samtidig med, at rygere generelt dør tidligere end ikkerygere.

Der er ingen betydelig forskel på mænd og kvinder hvad dagligrygning angår. Tilsvarende ses heller ikke en aldersgradient i forhold til dagligrygning. Der er derimod en social gradient i forhold til dagligrygning. Der er tre gange så mange dagligrygere blandt borgere med en kortere uddannelse sammenlignet med borgere, som har en lang videregående uddannelse.

Tabel 2.1 Borgere med risikabel sundhedsadfærd – rygning og alkohol

2.2 Risikabel alkoholadfærd

Et stort alkoholforbrug øger risikoen for en lang række sygdomme, herunder kræftsygdomme, mave- og tarmsygdomme, hjertekarsygdomme, leversygdomme, forgiftninger samt forhøjet blodtryk. Et stort alkoholforbrug øger tillige risikoen for skader og ulykker som f.eks. bilulykker. Endelig kan alkohol have alvorlige sociale konsekvenser i form af ødelagte parforhold, omsorgssvigt af børn, udstødelse af arbejdsmarkedet, kriminalitet og vold (Sundhedsstyrelsen, 2008).

I sundhedsprofilen opgøres risikabel alkoholadfærd som personer, der har mindst én af følgende typer alkoholadfærd:

- **Storforbrug** – personen har et ugentligt alkoholforbrug, der overskrider Sundhedsstyrelsens genstandsgrænse på 14 genstande for kvinder og 21 genstande for mænd
- **Rusdrikkeri** – personen drikker mere end fem genstande ved en enkelt lejlighed mindst én gang om ugen
- **Tegn på alkoholafhængighed** – personen klassificeres på baggrund af en række spørgsmål (CAGE-C-klassifikation).

I Lyngby-Taarbæk Kommune har 28 % af borgerne en risikabel alkoholadfærd. Det svarer til 11.300 personer (tabel 2.1).

Der er væsentligt flere mænd end kvinder med risikabel alkoholadfærd i Lyngby-Taarbæk Kommune. Risikabel alkoholadfærd er derudover mest udbredt blandt de 16-24-årige og 55-64-årige, og mindst udbredt blandt borgere i alderen 25-44-år. Der er ingen betydelig forskel på risikabel alkoholadfærd på tværs af uddannelsesniveauerne.

Da spørgsmålene om alkohol ikke er helt identiske med den tidligere spørgeskemaundersøgelse fra 2007, er det ikke muligt at opgøre ændringer siden 2007 for risikabel alkoholadfærd.

2.3 Usunde kostvaner

Usunde kostvaner kan påvirke udviklingen af kroniske sygdomme som hjertekarsygdomme og kræft i fordøjelsessystemet. En usund kost, højt energiindtag kombineret med manglende bevægelse medfører øget risiko for udvikling af overvægt og dermed blandt andet forhøjet blodtryk, type 2 diabetes og hjertekarsygdomme.

I sundhedsprofilen er der anvendt en kostscore, som et samlet mål for, hvor sunde borgernes generelle kostvaner er. Kostscoren inddeler borgerne i tre kategorier:

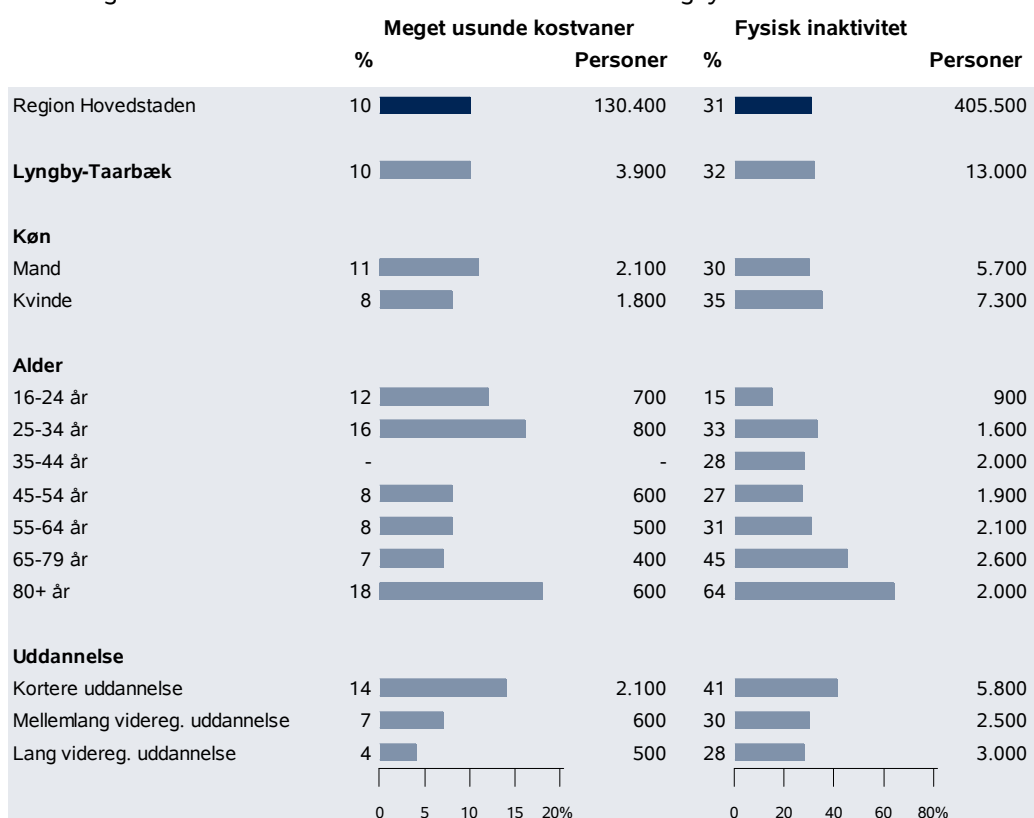
- **Sund kost** – generelt sunde kostvaner, herunder højt indtag af frugt, grønt og fisk samt lavt indtag af fedt og især mættet fedt
- **Middelsund kost** – moderat indtag af frugt, grønt, fisk og fedt
- **Meget usund kost** – generelt usunde kostvaner på alle områder, herunder meget lavt indtag af frugt, grønt og fisk samt højt indtag af fedt og især mættet fedt

I Lyngby-Taarbæk Kommune har 10 % af borgerne meget usunde kostvaner. Det vil sige, at 3.900 borgere i kommunen har et meget lavt indtag af frugt, grønt og fisk samt et højt indtag af fedt og især mættet fedt (tabel 2.2).

Andelen af borgere med meget usunde kostvaner er lidt større blandt mænd end blandt kvinder. Meget usunde kostvaner forekommer hyppigst blandt de ældste borgere og blandt borgere i alderen 25-34 år. Uddannelsesniveaet har stor betydning for borgernes kostvaner. Jo lavere uddannelsesniveau, des større andel spiser meget usundt.

Da spørgsmålene om kost ikke er helt identiske med den tidligere spørgeskemaundersøgelse fra 2007, er det ikke muligt at opgøre ændringer siden 2007 for meget usunde kostvaner.

Tabel 2.2. Borgere med risikabel sundhedsadfærd – usund kost og fysisk inaktivitet

2.4 Fysisk aktivitet

Mangel på fysisk aktivitet øger risikoen for udvikling af en lang række kroniske sygdomme som type 2 diabetes, hjertekarsygdom, muskelskeletsygdom, visse former for kræftsygdom (bryst- og tyktarmskræft) og psykisk sygdom. Desuden øges risikoen for funktionsevnetab hos ældre borgere.

Ny forskning viser, at stillesiddende adfærd i forbindelse med at se TV, spille computer eller bilkørsel, er en selvstændig risikofaktor. Det betyder, at selvom man dyrker motion, har man en øget risiko for hjertekarsygdom og for tidlig død, hvis man tilbringer mange timer i siddende stilling.

I sundhedsprofilen opgøres følgende aspekter af fysisk aktivitet:

- Moderat til hård fysisk aktivitet 30 minutter om dagen i fritiden
- Stillesiddende aktiviteter i fritiden – mere end 4 timer om dagen i fritiden
- Cykling eller gang i forbindelse med transport til og fra arbejde eller uddannelse

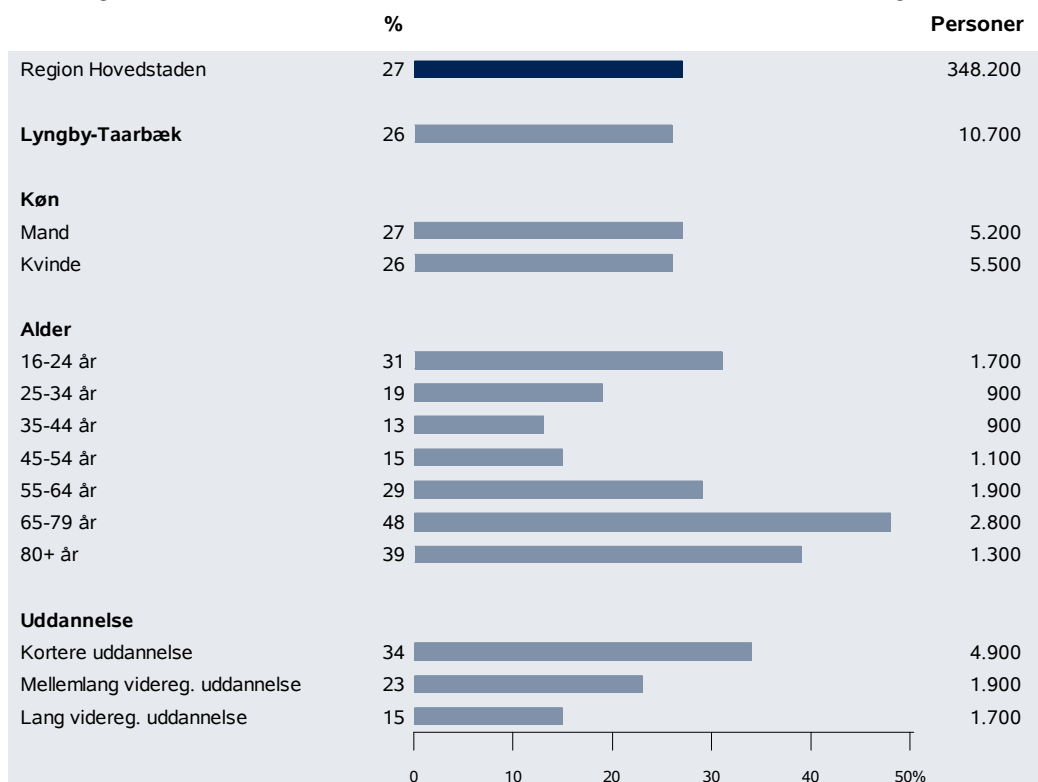
I Lyngby-Taarbæk Kommune er der 32 % af borgerne, som ikke er fysisk aktive 30 minutter om dagen i fritiden, herefter kaldet inaktive. Det svarer til 13.000 personer (tabel 2.2). Der er ikke sket nogen betydelige ændringer i andelen af inaktive siden 2007 blandt de 25-79-årige (ikke vist).

Der er lidt flere kvinder end mænd, som er fysisk inaktive, og andelen af inaktive stiger med alderen. Sammenlignet med de yngre borgere er der ca. dobbelt så mange borgere på 80 år eller derover, som er fysisk inaktive. Andelen af fysisk inaktive borgere falder med stigende uddannelsesniveau.

Stillesiddende aktiviteter i fritiden er her defineret ved, at borgerne bruger mere end fire timer om dagen på at sidde ned og slappe af, se TV, spille computer, læse eller lignende. I Lyngby-Taarbæk Kommune har 26 % af borgerne – svarende til 10.700 personer – mere end fire timers stillesiddende aktiviteter om dagen i fritiden (tabel 2.3). Der er sket en stigning på 3,6 procentpoint siden 2007 blandt de 25-79-årige, men ændringen er ikke statistisk signifikant (ikke vist).

Der er stort set lige mange kvinder og mænd, der sidder stille mere end fire timer om dagen i fritiden. Andelen af stillesiddende borgere er mindst blandt de 35-44-årige, hvorefter den stiger med alderen. Der ses en tydelig social gradient i forhold til stillesiddende adfærd. Andelen er dobbelt så stor blandt borgere med en kortere uddannelse sammenlignet med borgere med lang videregående uddannelse.

Tabel 2.3 Borgere med stillesiddende aktiviteter i fritiden – mere end fire timer om dagen

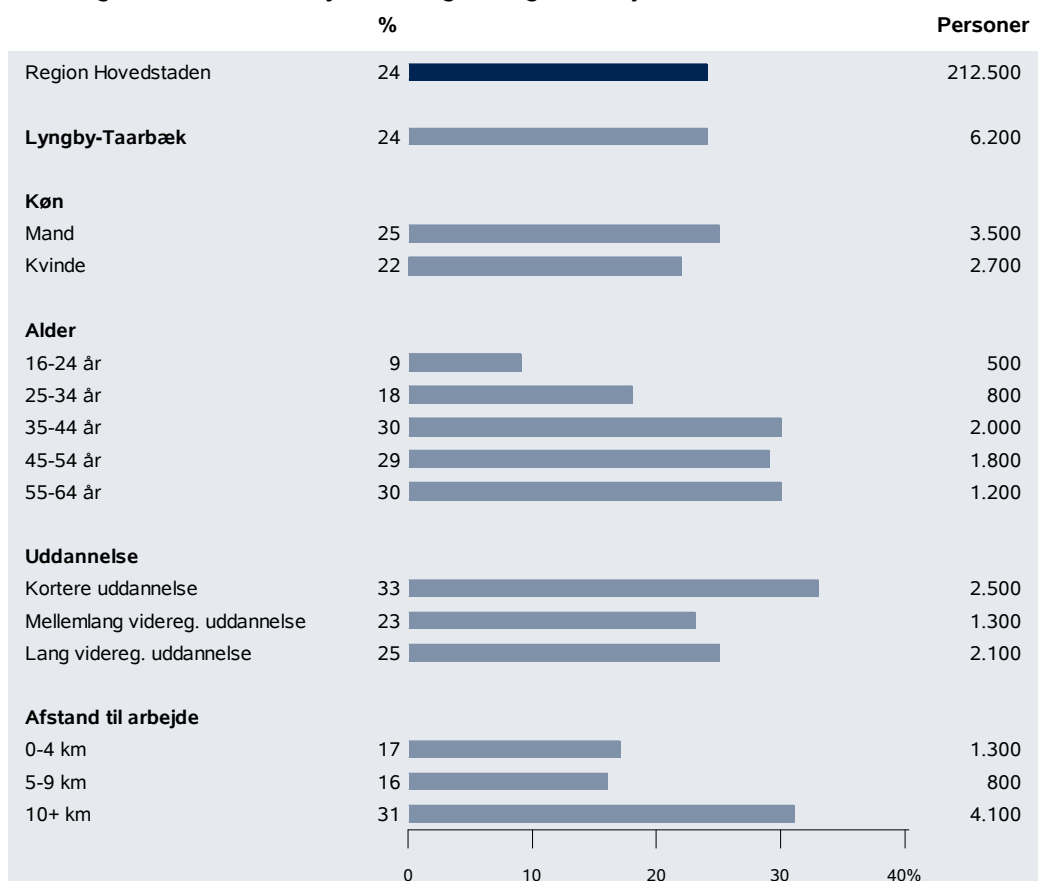

Cykling eller gang til og fra arbejde eller uddannelsessted er kun opgjort blandt borgere i den erhvervsaktive alder (16-64 år), der er i arbejde eller under uddannelse. Blandt Lyngby-Taarbæk Kommunes borgere er der 24 %, som hverken cykler eller går til og fra arbejde eller uddannelsessted (tabel 2.4). Det svarer til 6.200 erhvervsaktive eller studerende personer. Der er sket et fald på 3,1 procentpoint siden 2007 blandt de 25-64-årige, men ændringen er ikke statistisk signifikant (ikke vist).

Der er lidt flere mænd end kvinder, som ikke er fysisk aktive i forbindelse med transport til og fra arbejde eller uddannelsessted, og der er en tendens til, at andelen stiger med alderen. Næsten én ud af tre over 35 år hverken cykler eller går til og fra arbejde eller uddannelsessted, mens det kun er én ud af ti af de 16-24-årige.

Andelen af borgere, som ikke er fysisk aktive i forbindelse med transport til og fra arbejde eller uddannelsessted, er størst blandt borgere med kortere uddannelser. Der er samtidig en sammenhæng mellem afstand til arbejde/uddannelsessted og fysisk aktivitet i forbindelse med transport. Andelen af borgere, der hverken cykler eller går til og fra arbejde eller uddannelsessted, er dobbelt så stor, hvis afstanden til arbejde er over 10 km, som hvis afstanden til arbejde er under 10 km.

Tabel 2.4 Borgere, som hverken cykler eller går til og fra arbejde eller uddannelsessted

2.5 Euforiserende stoffer

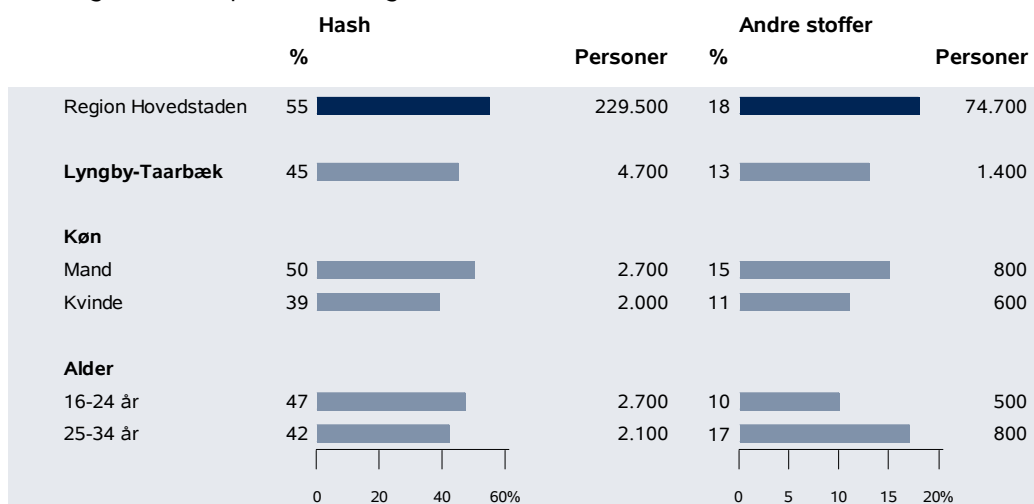
Eksperimenter med euforiserende stoffer (herefter kaldet stoffer) er et ungdomsfænomen. Næsten alle, der prøver at tage stoffer, har debut, inden de er fyldt 20 år, og de fleste stopper igen. Eksperimenterende brug af stoffer medfører risiko for ulykker, risiko for at komme ud i stofmisbrug samt risiko for forgiftning med og uden døden til følge. Hash hæmmer indlæringsvevnen i op til fire uger efter brug og kan derfor have konsekvenser for den enkeltes skolegang og uddannelsesmuligheder. Siden 2000 har eksperimenterende brug af hash og andre stoffer i Danmark ligget på et stabilt niveau. Hash er mest udbredt. Herefter kommer de stimulerende stoffer amfetamin, kokain og ecstasy (Sundhedsstyrelsen, 2009).

I Lyngby-Taarbæk Kommune har 45 % af de unge - svarende til 4.700 personer – eksperimenteret med hash, mens 13 % af de unge – svarende til 1.400 personer – har eksperimenteret med andre stoffer end hash (tabel 2.5). En større andel af mænd end kvinder har prøvet hash og andre stoffer. Tilsvarende har en større andel af

de 25-34-årige prøvet andre stoffer sammenlignet med de 16-24-årige, mens der er en lidt større andel af de 16-24-årige, som har prøvet hash.

I alt har 6,2 % af de unge – svarende til 700 personer – taget euforiserende stoffer inklusiv hash inden for den seneste måned (ikke vist).

Tabel 2.5 Unge, som har prøvet hash og andre euforiserende stoffer

2.6 Ubeskyttet sex

Ubeskyttet sex er årsag til en række sundhedsproblemer, herunder uønsket graviditet og sexsygdomme som livmoderhalskræft, HIV, klamydia, kønsvorter, herpes og gonoré. Især unge og unge voksne er i risiko for at opleve sundhedsproblemer som følge af ubeskyttet sex.

Spørgsmålene om seksuel sundhed er kun stillet til borgere i alderen 16-34 år, og opgørelserne er derfor kun for denne aldersgruppe.

I alt 22 % af de unge i Lyngby-Taarbæk Kommune, som har haft seksuel debut, – svarende til 2.000 personer – brugte ikke prævention ved seneste samleje, selvom de ikke ønsker et barn. 10 % af de unge – svarende til 900 personer – brugte ikke kondom ved seneste samleje, selvom de har skiftende seksualpartnere (ikke vist).

3 Generelt helbred

Et væsentligt aspekt af borgernes generelle sundhedstilstand er, hvordan den enkelte borger oplever og vurderer sit eget helbred samt sit fysiske og psykiske velbefindende. Helbred er dog ikke entydigt og kan måles på flere forskellige måder. I de følgende afsnit beskrives borgernes generelle helbredstilstand i Lyngby-Taarbæk Kommune. Der sættes fokus på selvvurderet helbred, fysisk og mentalt helbred målt ved SF-12 samt stress.

3.1 Selvvurderet helbred

Borgernes vurdering af eget helbred er en selvstændig risikofaktor for sygelighed og dødelighed. Jo dårligere en person vurderer sit eget helbred, des større er risikoen for død og udvikling af sygdom.

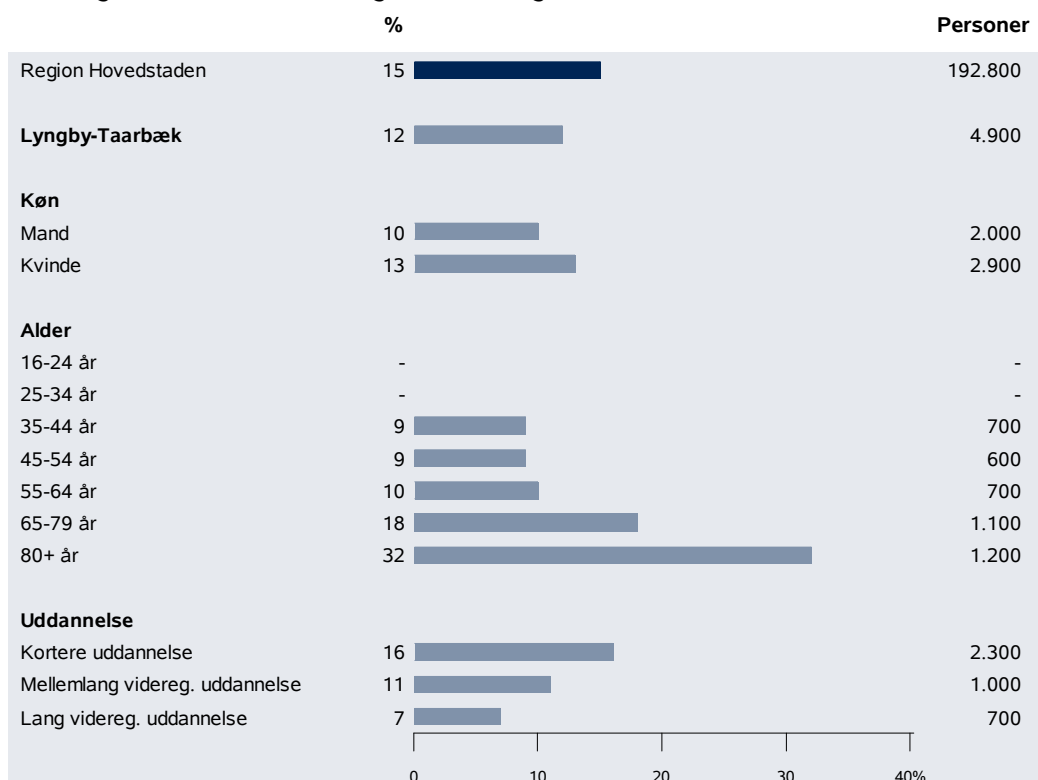
Tabel 3.1 Selvvurderet helbred i kommunen

	Lyngby-Taarbæk Kommune	Region Hovedstaden
	%	%
Fremragende	14	13
Vældig godt	39	37
Godt	35	36
Mindre godt	9	12
Dårligt	3	3

I Lyngby-Taarbæk Kommune vurderer 12 % af borgerne – svarende til 4.900 personer – at de har et mindre godt eller dårligt helbred (tabel 3.2). Der er ikke sket nogen betydelige ændringer siden 2007 blandt de 25-79-årige (ikke vist).

Der er en lidt større andel af kvinder end mænd, som har et mindre godt eller dårligt selvvurderet helbred, og andelen stiger med alderen (tabel 3.2). For de 35-44-årige er det kun én ud af ti, som har mindre godt eller dårligt selvvurderet helbred, mens andelen er dobbelt så høj blandt de 65-79-årige og tre gange så høj blandt de ældste borgere (80+årige). Den høje andel blandt de ældste borgere kan skyldes, at denne aldersgruppe er plaget af sygdomme, som påvirker deres vurdering af eget helbred. Der ses en social gradient i forhold til selvvurderet helbred. Dobbelt så mange borgere med en kortere uddannelse har et mindre godt eller dårligt selvvurderet helbred sammenlignet med borgere med en lang videregående uddannelse.

Tabel 3.2 Borgere, som har et mindre godt eller dårligt selvvurderet helbred

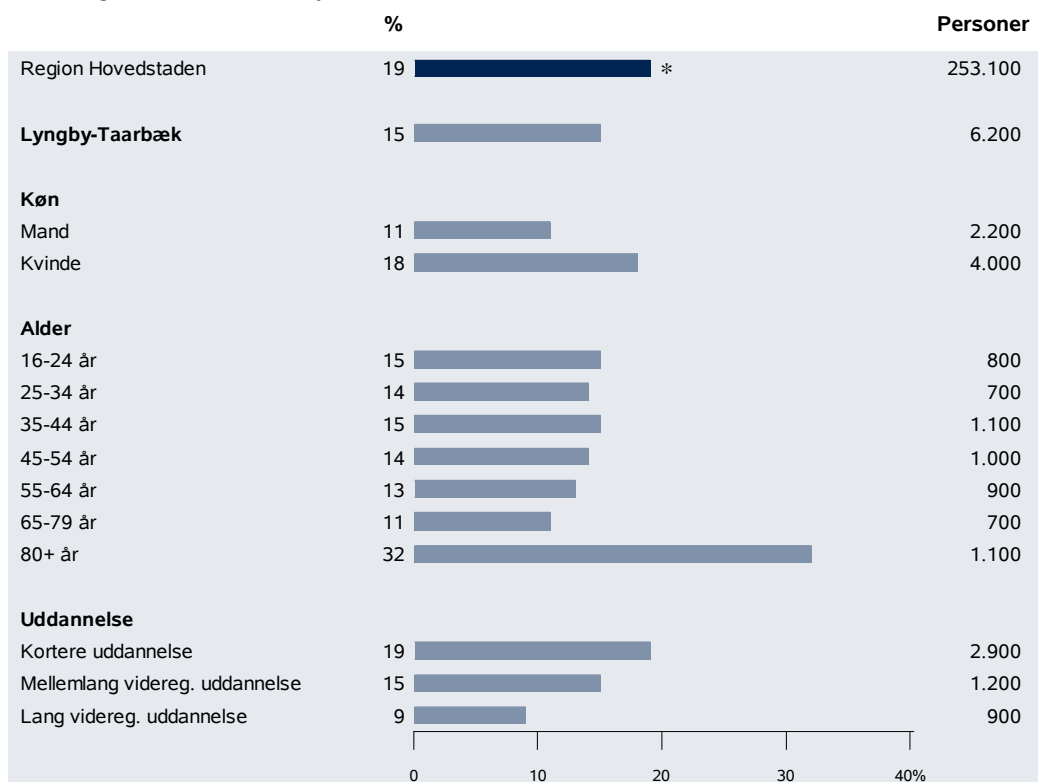
3.2 Stress

Længerevarende stress kan medføre øget risiko for en række sygdomme som hjertekarsygdomme og depression. Stress kan også medføre forværring af eksisterende sygdomme. Stress er her målt med Cohens Perceived Stress Scale, som er en valideret stress-skala. Den måler personens oplevelse af stress inden for den seneste måned ved hjælp af ti spørgsmål inden for følgende dimensioner af stress: Uforudsigelighed, manglende kontrol og høje krav (Cohen et al.; 1983).

I Lyngby-Taarbæk Kommune har 15 % af borgerne – svarende til 6.200 personer - et højt stressniveau (tabel 3.3). Der er ikke sket nogen ændringer siden 2007 blandt de 25-79-årige (ikke vist).

Flere kvinder end mænd har et højt stressniveau. Der ses tendens til, at andelen af borgere med højt stressniveau falder med alderen. Det gælder dog ikke for borgerne på 80 år og derover, som har den højeste andel af borgere med et højt stressniveau. Uddannelsesniveaut har betydning for borgernes stressniveau. Jo kortere uddannelse, des større er andelen af borgere har højt stressniveau.

Tabel 3.3 Borgere, som har et højt stressniveau

* Andelen af borgere i regionen med højt stressniveau er fastlagt på forhånd. Lyngby-Taarbæk Kommunes andel af borgere med højt stressniveau skal derfor betragtes relativt i forhold til regionsandelen.

4 Biologiske mål

De første tegn på, at kroppen er i meget høj risiko for at udvikle kronisk sygdom, kan måles ved ændringer i biologiske mål som vægt og blodtryk. Disse biologiske mål er ofte betinget af borgerens sundhedsadfærd i form af rygning, fysisk aktivitet, kostvaner og alkoholforbrug.

4.1 Overvægt

Overvægt medfører øget risiko for udvikling af følgesygdomme som type 2 diabetes, hjertekarsygdomme, muskelskeletsygdomme og visse kræftformer. Derudover kan overvægt medføre psykosociale problemer og forringet livskvalitet.

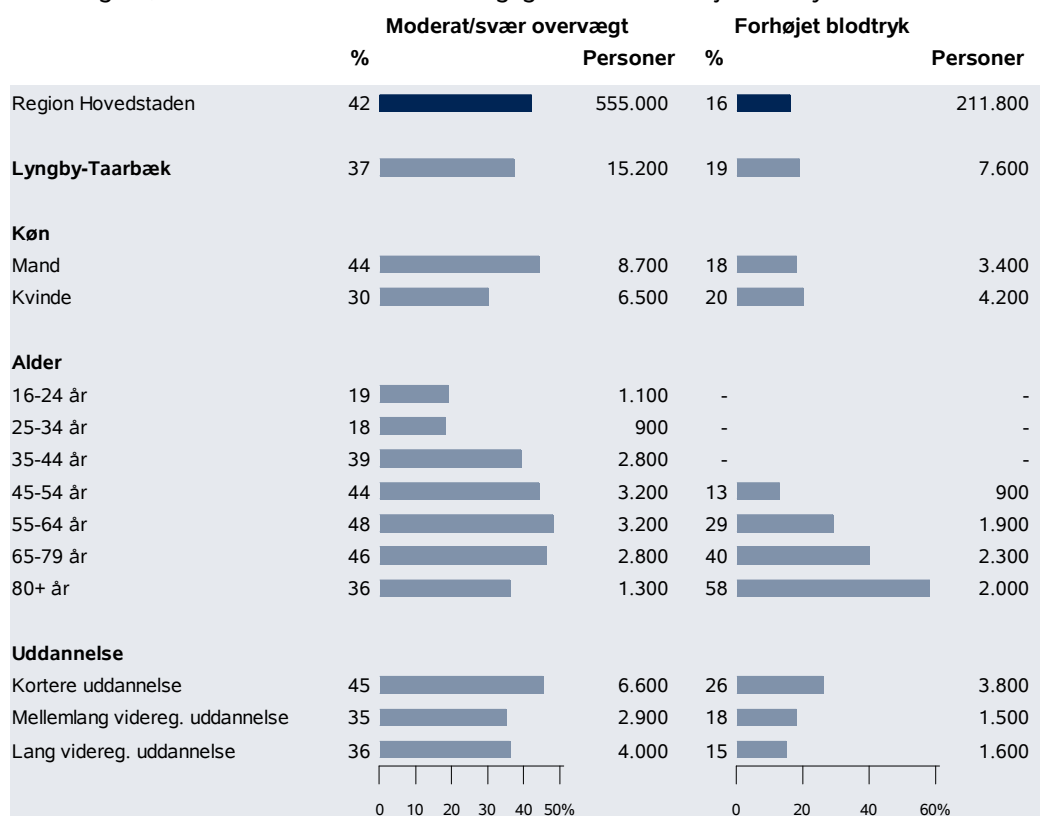
Overvægt vurderes på baggrund af borgernes Body Mass Index (BMI). BMI inddeles i fire vægtklasser baseret på WHO's definition:

- Undervægt: BMI < 18,5
- Normalvægt: BMI 18,5 - < 25,0
- Moderat overvægt: BMI 25,0 - < 30,0
- Svær overvægt: BMI \geq 30,0

I Lyngby-Taarbæk Kommune er 37 % af borgerne moderat eller svært overvægtige (tabel 4.1). Det svarer til 15.200 personer. Der er sket en stigning i andelen af moderat eller svært overvægtige på 2,2 procentpoint siden 2007 blandt de 25-79-årige, men ændringen er ikke statistisk signifikant (ikke vist).

Der er en større andel af overvægtige blandt mænd end blandt kvinder. Andelen af overvægtige borgere stiger med alderen indtil 64-års alderen, hvorefter forekomsten falder igen i gruppen af ældre over 64 år. Årsagen til den lave andel af overvægtige blandt de 80+årige kan være, at de overvægtige borgere enten er døde af følgesygdomme, eller at der i disse aldersgrupper er mange kronisk syge borgere med deraf følgende vægttab. Der er en større andel af overvægtige blandt borgere med kortere uddannelse sammenlignet med borgere med en mellemlang eller lang videregående uddannelse.

Tabel 4.1 Borgere, som er moderat/svær overvægtige eller har forhøjet blodtryk

4.2 Forhøjet blodtryk

Forhøjet blodtryk er en af de vigtigste risikofaktorer for hjertekarsygdomme og tidlig død. Det høje blodtryk påvirker blodkarrene og fremmer åreforkalkning. Dette kan føre til forkalkningssygdomme i hjertet samt blødning og blodpropper i hjernen. Sammen med rygning er højt blodtryk den vigtigste risikofaktor for hjertekarsygdomme. Borgere med forhøjet blodtryk dør i gennemsnit 1-3 år tidligere sammenlignet med borgere med normalt blodtryk. (Statens Institut for Folkesundhed, 2006).

I Lyngby-Taarbæk Kommune har 19 % af borgerne forhøjet blodtryk. Dette svarer til 7.600 personer (tabel 4.1).

Andelen af borgere med forhøjet blodtryk er næsten den samme blandt kvinder og mænd, mens andelen stiger med alderen. Således har kun én ud af otte borgere på 45-54 år forhøjet blodtryk, mens fire ud af ti 65-79-årige og halvdelen af borgerne på 80 år eller derover har forhøjet blodtryk. Der er en social gradient i forekomsten af forhøjet blodtryk. Mens hver fjerde borger med en kortere uddannelse har forhøjet blodtryk, er det kun hver syvende borger med en lang videregående uddannelse.

5 Kroniske sygdomme

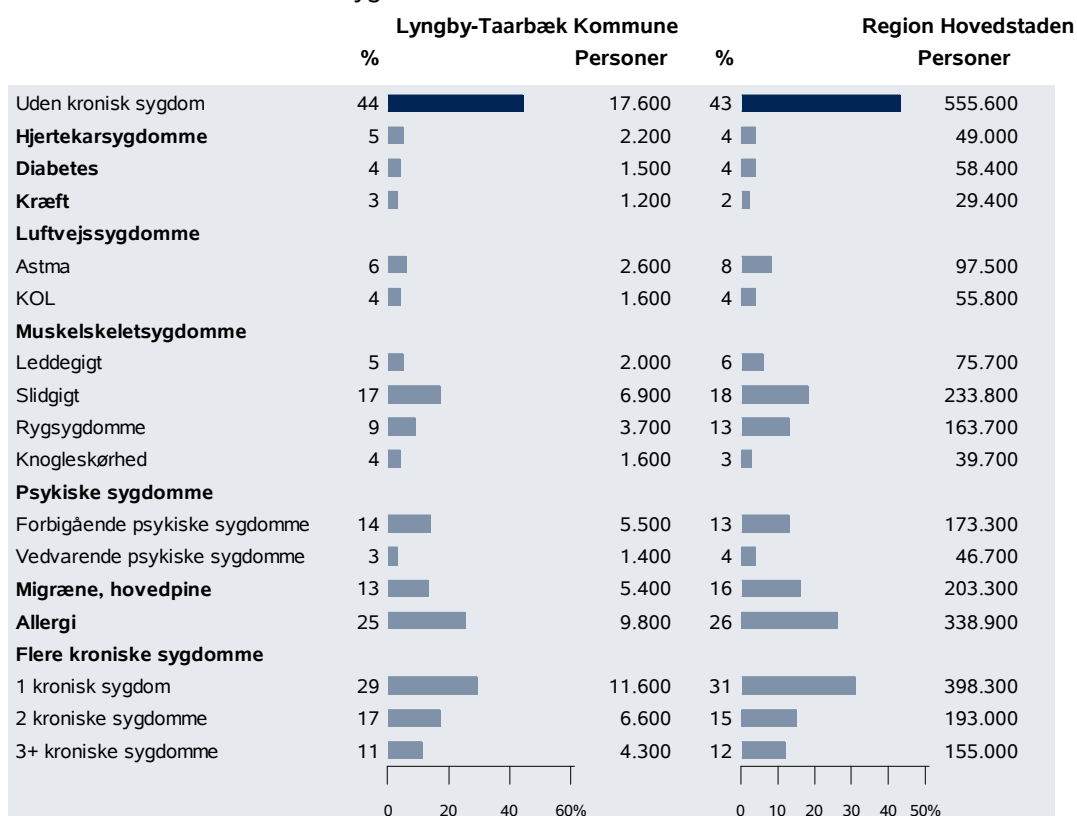
Kroniske sygdomme er blandt de fleste borgere ikke umiddelbart livstruende, men kan medføre begrænsninger i hverdagen i form af f.eks. funktionstab, nedsat livskvalitet og social isolation. Borgere med kroniske sygdomme er den patientgruppe, der optager flest ressourcer i sundhedsvæsenet. Der stilles derfor store krav til sundhedsvæsenets håndtering af disse borgere både i regionerne og kommunerne.

Den akutte behandling og den efterfølgende kontrol og behandling af mange kroniske sygdomme er blevet markant forbedret i løbet af de seneste 10-20 år. Dette medfører, at flere overlever længere med kronisk sygdom, og dermed stiger forekomsten af de kroniske sygdomme i befolkningen. Man må samtidig forvente, at der i takt med denne udvikling også vil være en større andel af borgere, der lever med flere kroniske sygdomme.

5.1 Forekomsten af kroniske sygdomme

I Lyngby-Taarbæk Kommune lever 44 % af borgerne uden kronisk sygdom. Knap hver tredje borger har én kronisk sygdom. Hver tiende borger lever med tre eller flere kroniske sygdomme – svarende til 4.300 personer. De hyppigste sygdomme er allergi og slidgigt (tabel 5.1).

Tabel 5.1 Forekomsten af kroniske sygdomme

5.2 Kroniske sygdomme og sundhedsadfærd

Mange af de kroniske sygdomme hænger sammen med sundhedsadfærd. Ændring af sundhedsadfærd er derfor en vigtig komponent i rehabiliteringen og behandlingen af flere af de kroniske sygdomme, og en hensigtsmæssig sundhedsadfærd er afgørende for prognosen.

Som beskrevet i kapitel 2 ryger 15 % af borgerne i Lyngby-Taarbæk Kommune, 28 % har en risikabel alkoholadfærd, 10 % spiser en meget usund kost, og 32 % er fysisk aktive mindre end 30 minutter om dagen (tabel 5.2).

Rygning: For størsteparten af de kroniske sygdomme er der en større andel af dagligrygere end i befolkningen generelt. Rygning er især udbredt blandt borgere med KOL og forbigående psykiske sygdomme. Næsten hver tredje borger med KOL ryger.

Alkohol: Blandt borgere med KOL eller vedvarende psykiske sygdomme er der mange, som har en risikabel alkoholadfærd sammenlignet med befolkningen generelt. Omvendt er andelen en anelse mindre for de fleste andre kroniske sygdomme.

Kost: Andelen af borgere, der spiser meget usundt, er større blandt borgere med ryggsygdomme og forbigående psykiske sygdomme sammenlignet med befolkningen generelt.

Fysisk aktivitet: Generelt er der en større andel af borgere med kronisk sygdom, som ikke er fysisk aktive 30 minutter om dagen, sammenlignet med befolkningen generelt. Denne sammenhæng kan dels skyldes, at kroniske sygdomme gør det vanskeligt at være fysisk aktiv, og dels at mangel på fysisk aktivitet medvirker til udviklingen af nogle kroniske sygdomme. To ud af tre borgere med KOL og ca. halvdelen af borgerne med hjertekarsygdomme eller vedvarende psykiske sygdomme er fysisk aktive mindre end 30 minutter om dagen.

Flere kroniske sygdomme: Der er en tendens til, at andelen af borgere med uhensigtsmæssig sundhedsadfærd i forhold til kost og fysisk aktivitet stiger med antallet af kroniske sygdomme hos den enkelte borger, mens den er konstant i forhold til alkohol.

Tabel 5.2 Borgere med kronisk sygdom, som ikke lever op til Sundhedsstyrelsens anbefalinger

	Ryger		Risikabel alkoholadfærd		Meget usunde kostvaner		Fysisk inaktiv	
	%	Personer	%	Personer	%	Personer	%	Personer
Lyngby-Taarbæk Kommune	15	6.000	28	11.300	10	3.900	32	13.000
Hjertekarsygdomme	24	500	24	500	-	-	49	1.000
Diabetes	-	-	-	-	-	-	42	600
Kræft	-	-	28	300	-	-	33	400
KOL	30	500	32	500	-	-	65	1.000
Slidgigt	12	800	26	1.700	7	400	41	2.700
Ryggsygdomme	15	500	20	700	16	500	43	1.500
Forbigående psykiske sygdomme	26	1.400	25	1.400	17	900	38	2.100
Vedvarende psykiske sygdomme	-	-	38	500	-	-	56	800
Flere kroniske sygdomme								
1 kronisk sygdom	16	1.800	27	3.100	8	800	32	3.600
2 kroniske sygdomme	20	1.300	27	1.700	9	600	32	2.000
3+ kroniske sygdomme	16	600	25	1.000	15	600	51	2.100

6 Sexsygdomme

Sexsygdomme kan være meget ubehagelige og svære at slippe af med, og for mange unge er sygdommene en psykisk belastning. Klamydia kan derudover medføre underlivsbetændelse, ufrivillig barnløshed, graviditet uden for livmoderen og kroniske underlivssmerter. Sundhedsstyrelsen vurderer, at tusindvis af tilfælde af sexsygdomme ikke identificeres, fordi en stor del af infektionerne forløber uden symptomer. De mange symptomløse borgere øger risikoen for, at andre smittes. Undersøgelser tyder på, at de unge ikke ved, hvor stor risikoen er ved at dyrke ubeskyttet sex (www.sst.dk).

Opgørelserne i dette afsnit gælder kun for borgere i alderen 16-34 år, da spørgsmålene om seksuel sundhed kun er stillet til denne aldersgruppe.

I Lyngby-Taarbæk Kommune har 17 % af de unge – svarende til 1.500 personer – fået konstateret én eller flere sexsygdomme. Klamydia er den mest udbredte sexsygdom. 12 % af de unge har fået konstateret klamydia (ikke vist). Der er ikke data nok til at opgøre alders- og kønsfordelingen for sexsygdomme.

Teknik- og Miljøudvalget
den 12. april 2011
Bilag 14.1

PROJEKT KOMMUNEN OG CIVILSAMFUNDET

En erfaringsopsamling fra 19 kommunale projekter

- Udarbejdet af Lundgaard Konsulenterne

Kolofon:

Redaktion:

Lundgaard Konsulenterne

Udgiver:

Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K
Tel 33 92 93 00
Fax 33 92 25 18
sm@sm.dk
www.sm.dk

Layout:

Formula A/S
Udgivet januar 2011

ISBN: 978-87-7546-221-6

INDHOLD:	3
1. INDLEDNING	5
1.1. "ÅSE, JEG KAN ALTSÅ IKKE TÆNKE SÅ GODT I DAG, FOR JEG BLEV KLIPPET I GÅR"	5
1.2. IDÉGRUNDLAG OG MÅL.....	6
1.3. DE FIRE KOMMUNER OG PROJEKTERNE	7
1.4. ERFARINGSOPSAMLINGEN	10
1.5. OPBYGNINGEN AF RAPPORTEN	11
2. ET BIDRAG TIL VELFÆRDSSAMFUNDETS UDVIKLING	11
2.1. SAMMENHÆNGSKRAFT OG BÆREDYGTIGHED	11
2.2. GENERELLE KONKLUSIONER	12
3. NYE MÅDER AT DELE ANSVAR PÅ MELLEM KOMMUNE OG CIVILSAMFUND	14
3.1. INDE PÅ MATRIKLEN.....	14
3.2. KAN DET LADE SIG GØRE?	14
3.3. DET "EKSTRA"	14
3.4. GRÆNSEFLADER OG AFTALER OM SPILLEREGLER	18
4. BARRIERER OG MULIGE LØSNINGER	21
4.1. LOVGIVNING	21
4.2. FORSIKRINGER	22
4.3. HOLDNINGER HOS POLITIKERE, ORGANISATIONER OG FORELDRE MV.....	23
4.4. TIDEN OG RESSOURCERNE.....	25
5. LEDELSE, ORGANISATION OG SAMSPIL	25
5.1. LEDELSE	25
5.2. LOKAL ORGANISERING AF SAMSPILLET	26
5.3. SAMSPILLET MED DE FRIVILLIGE FORENINGER	29

6.	DE FRIVILLIGE.....	30
6.1.	PROJEKTETS FORESTILLING OM ANSVARLIGHED.....	30
6.2.	HVAD VIL DE FRIVILLIGE INVESTERE?	31
6.3.	VIGTIGE FORUDSÆTNINGER	32
6.4.	REKRUTTERING OG MARKEDSFØRING.....	33
7.	KOMMUNEN SOM ÉT AF CENTRENE FOR DET FRIVILLIGE ARBEJDE INDE PÅ MATRIKLEN.....	34
7.1.	KOMMUNALPOLITISK FORANKRING.....	34
7.2.	FORVALTNINGSFORANKRING	34
7.3.	DE FRIVILLIGE FORENINGER.....	35
7.4.	DET KOMMUNALPOLITISKE EJERSKAB SKAL UDMØNTES.....	36
8.	BILAG	37
BILAG 1.	FRIVILLIG-PROFILER (UDDRAG FRA SPØRGESKEMAUNDERSØGELSEN)	37
BILAG 2.	RAMMERNE FOR ERFARINGSOPSAMLINGEN.....	38

1. INDLEDNING

1.1. "Åse, jeg kan altså ikke tænke så godt i dag, for jeg blev klippet i går"

Vi er på Brorsonskolen i Varde. En onsdag i september 2010. Vi er i bygningen med 200 indskolingsbørn fra børnehaveklassen og op til anden klasse. Udendørsfodtøjet er taget af. Vi er i det store frikvarter kl. halv ti – og der er masser af liv.

Rummet er på én gang en fysisk helhed og samtidig adskilt med små skillevægge, borde og siddemiljøer, børnenes køleskabsø, et kontor for personalet. I den ene ende er indrettet et kreativt værksted, der bruges af klasserne. Der er glasfacader og ovenlys. Uden for er der traditionelle legearealer. I dag er vejret dårligt, og mange elever er inde.

Midt i det hele sidder en skoletante og en skoleonkel i et sofaarrangement. De er med i et team på 10 frivillige, der fordeler tjansen. Pensionister og efterlønnere. Hver dag fra klokken 8 til 12 er der to til stede. En skoletante, der ikke har vagten i dag, kigger lige forbi. De tre har det åbenlyst godt sammen. Får lige tid til at snakke af om det private.

De er uniformerede. Forstået sådan, at et tydeligt navneskilt på brystet fortæller: "Åse – skoletante"

Børnene kender dem. Den står på "hej Åse" og "hej Vagn" og en krammer ind imellem. Lysten til lige at fortælle ét eller andet. Og så er det, at en knægt fra 2. klasse griber Åses arm og lige skal have opmærksomhed på, at han blev klippet i går. Så det får han fortalt på den kringlede måde.

Opgaverne for de frivillige skoleonkler og -tanter er mangfoldige: Lytte, sætte plaster på, snakke, læse op, få læst op af børnene, kigge sammen i en svær skolebog, forebygge konflikter, klare et knudret snøreband, opfange de stille børn, der er kedede af det. De er helt tydeligt bedstemor- og bedstefarpersonligheder i børnenes univers. Trøster og læser for en pige, der er syg – mens hun venter på, at far henter hende.

Af og til går en skoleonkel ind i et lille værksted med en flok drenge. Og der er lige ankommet et fodboldspil og en boksebold, som de skal have gang i. Så kommer en pige fra første klasse og siger stolt til en skoletante: "Jeg ved da godt, at du skal ind til os på fredag og fortælle om dengang, du gik i skole".

I første klasse er netop kommet en tilflytter – en enlig mor, der er psykisk syg og har angsten og det usikre selvværd som følgesvend. Hun fortæller klasselæreren, at hun ikke klarer at være sammen med de mange børn og forældre til klassemøderne. Da hun får tilbuddet om at få en skoletante med til møderne, vil hun godt. Og mor, barn og tante går sammen.

Så er der kaffe og brød i sofahjørnet. Lærere og pædagoger fra de 9 klasser – og tanter og onkler sidder tæt om kaffen og lægger linjen for miljø og hygge. Samtidig glider børnene ind og ud af rummet af professionelt ansatte og frivillige medborgere, der – som Åse udtrykker det – får livskvalitet, samhørighed, kolleger, nærhed, oplevelsen af at bruge sig selv ordentligt som medmenneske. Og børnenes mangfoldige udtryk lige i synet: Så "jeg glæder mig hver gang, jeg skal herhen". Og børnene oplever, at der er tid til nærvær og samtale.

Det er dét, det er! Hverken mere eller mindre. Skoleonkelprojektet på Brorsonskolen i Varde med 700 elever og ca. 100 medarbejdere, inkl. SFO'en. 10 frivillige medborgere er kommet inden for. Civilsamfundet er kommet ind på matriklen. Ind i de fysiske lokaliteter, der normalt ejes af de fagprofessionelle.

Jamen, tanter og onkler kan da ikke lade være med at opdrage på børnene ud fra deres egne værdier? Går de ikke lidt ind over stregen til det professionelle rum? Kan der ikke opstå uklarheder i roller, værdier, samspil? Jo såmænd, tænker man på Brorsonskolen. Derfor er det så vigtigt, at det er et fælles tiltag på tværs af ledelse, medarbejdere og forældre. Og at man sørger for den løbende forventningsafstemning.

"Vores skoleonkler og tanter er guld værd for skolen og for børnene i indskolingen", fortalte viceinspektøren til Varde Ugeavis i juni 2010 efter det første år, hvor voksne frivillige havde været en del af skolens hverdag. Der er simpelthen færre konflikter.

Projektet på Brorsonskolen i Varde Kommune er ét ud af alt 19 projekter, som er med i Projekt Kommunen og Civilsamfundet (se præsentationen af projekterne i afsnit 1.3).

1.2. Idégrundlag og mål

Formålet med projekt Kommunen og Civilsamfundet er at afprøve, om nye måder at dele ansvar på mellem medborgere og kommunale institutioner kan øge kvaliteten i den kommunale opgaveløsning OG udvikle det frivillige medborgerskab. Er det en god og sund måde at udvikle det lokale velfærdssamfund på?

Projektet tager udgangspunkt i Lundgaard Konsulenternes oplæg fra august 2008.¹ Her tænkes ansvar "nede fra – med udgangspunkt i det personlige ansvar hos medborgeren – og op" mod samfundets professionelle, lovbundne og frivillige fællesskaber:

Uddrag af oplægget fra august 2008:

Idégrundlaget bag daginstitutioner, skoler, ældrecentre, boinstitutioner for handicappede etc. er klart nok: Det bygger på den enkelte borgers egen ansvarsfølelse for "mig selv og min næste (fællesskabet)". Vi kan kalde det for "ansværsdelingsforetagender". Eller "andelstoretagender".

Når vi derfor kan stå i en situation på fx daginstitutionsområdet og sige: Vi har udfordringer! Vi har en alt for skæv kønsrollefordeling, børnene oplever ingen mænd! Vi har for lidt tid til alle de pædagogiske udfordringer, læringsplaner etc.! Vores fysiske rammer er ikke så gode! Vi føler os alt for pressede! Hvad er så svaret?

Svaret er: Kære forældre og lokalsamfund (civilsamfund) – altså kære ansvarshavende parter – hvordan synes I, at vi (I og os i kommunen) skal tackle denne situation sammen?

Selvfølgelig kan svaret fra forældrene være: Send flere ressourcer fra fællesskassen! Send flere pædagoger herud! Så betaler vi gerne mere i skat ved kasse et! Vi vil i øvrigt ikke involveres! Vi vil købe os fri!

Vi er som samfund i fuld gang med at lære forældrene disse svar! Er det det, vi vil og skal? Og hvad nu hvis vi slet ikke kan få alt det kvalificerede personale, som netop de menneskerettede opgaver fordrer?

Det karakteristiske ved dansk kultur er, at vi tager ansvar nede fra² – Forenings-Danmark er et godt eksempel. Vi er ikke meget for ordrer oven fra – fra Folketinget eller andre. Vi vil selv og kan selv. Der er derfor masser af ansvarlighed ude i civilsamfundet som et kulturelt grundvilkår. Den stigende ældregruppe er derfor det logiske svar på en del af den øgede civilsamfundsinvolvering.

¹ Kommunen og Civilsamfundet – et bidrag til kvalitetsreformen, Idéoplæg august 2008, se www.lundgaard-konsulenterne.dk

² Geert Hofstede, bl.a. "National Cultures" (1998)

Det er denne mellem menneskelige ansvarlighed i civilsamfundet, som prøves af i dette projekt. Vi vil se, hvad der sker, når rummet mellem frivillige medborgere og de kommunale institutioner udfordres "inde på matriklen". Målet er at styrke både den borger, der er afhængig af institutionen, de fagprofessionelle medarbejdere og "almindelige mennesker ude i civilsamfundet".

1.3. De fire kommuner og projekterne

Projektets start og koordinering

Overordnet har projektet været initieret af Lundgaard Konsulenterne ved forfatterne til denne rapport. Med baggrund i drøftelser med det daværende Indenrigs- og Sundhedsministerium blev den endelige projektramme lagt fast. Derefter kom KL og Momsfondet ind over, og de 4 kommuner blev udvalgt. Kommunerne har via tilskud fra Momsfondet fået finansieret en del af projektudgifterne – suppleret med egenfinansiering. Ministeriet (i dag Socialministeriet) har finansieret erfaringsopsamlingen.

I hver af de 4 kommuner har der været tilknyttet en intern projektkoordinator og lokale projektledere på hvert delprojekt – overordnet samlet af en kommunal styregruppe. Lundgaard Konsulenterne har været koordinatorene i forhold til de 4 kommuner og det samlede projekt.

De fire kommuner

De fire kommuner, der har deltaget i projektet, er Horsens, Lejre, Lyngby-Taarbæk og Varde kommuner. Hver kommune har budt ind med 4-6 forskellige lokale projekter. I valget af deltagerkommuner er det tilstræbt at få forskellige lokalkulturer med i projektet:

Horsens Kommune med årtiers tradition for at gå nye veje på bl.a. sundhedsområdet og masser af erfaringer med samspil mellem kommune, virksomheder og civilsamfundet på sundheds- og kulturområdet.

Lejre Kommune, kommunen med på én gang (lands)bysammenhold og nye boligområder for hovedstadsregionens arbejdstagere i den mere velstående ende. Hvor bl.a. sammenhængskraft og lokal identitet kan være en udfordring.

Hovedstadskommunen Lyngby-Taarbæk med de veluddannede borgere, der forventer høj service – og hvor de tætte relationer mellem kommunale opgaveløsninger og civilsamfundet ikke er en tradition.

Varde Kommune – med ryggen mod Vesterhavet – hvor man i de mindre samfund er vant til, at alle giver en hånd med, for at det hele hænger sammen – hvor ansvarskulturen er mere udpræget.

Projekterne

Kommunen og Civilsamfundet består som nævnt af 19 delprojekter fordelt på de 4 deltagerkommuner.

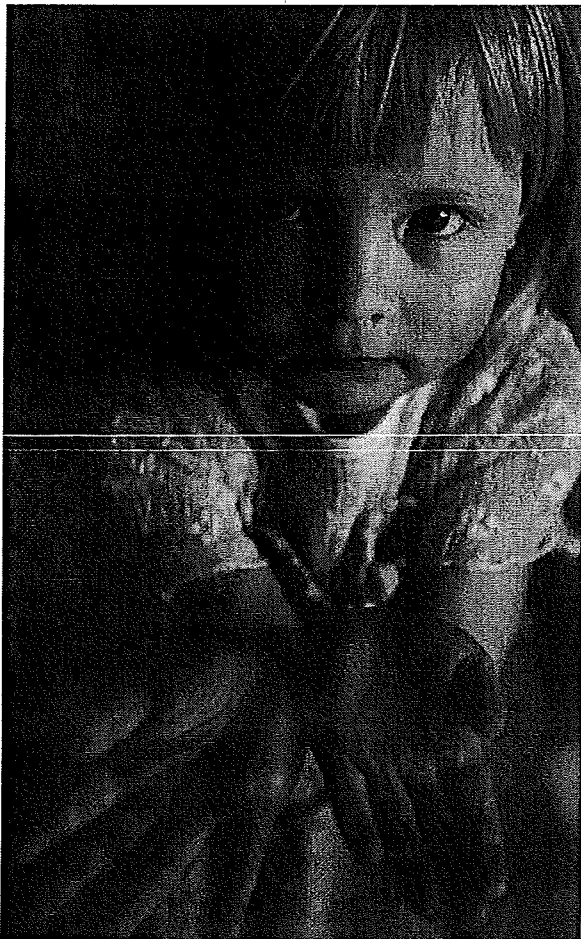
De 19 projekter inddrager forskellige kommunale tilbud:

- 1 bibliotek
- 3 daginstitutioner
- 5 folkeskoler
- 1 ungdomsskole
- 2 fritids- og ungdomsklubber, heraf den ene for unge med særlige behov
- 110 klassecenter
- 7 ældre- og plejecentre, heraf et for ældre med sindslidelse
- 2 aktivitetstilbud for henholdsvis ældre og voksne med særlige behov
- 1 specialvejledning (for udviklingshæmmede)
- 2 afdelinger – en sundhedsafdeling og en administrativ stabsfunktion

Nogle projekter omfatter flere forskellige institutioner. Udover de kommunale institutioner har projektet involveret lokale patientforeninger, idrætsforeninger, private virksomheder, udviklingsråd, menighedsråd, frivilligcentre og mere end 280 frivillige. Nogle frivillige er kommet til via foreningerne, de fleste er rekrutteret fra lokalsamfundet bredt, herunder forældre og brugere i de kommunale tilbud.

De 19 projekter er:

- 1. Frivillige på ældrecentrene Gefionshave og Egebo** (Horsens Kommune)
Projektet omfatter to centre med meget forskellige kulturer. Formålet er at åbne de kommunale institutioner og få flere aktiviteter for de svage ældre. Der er, udover rekruttering af 50 frivillige fordelt på de to centre, gjort erfaringer med selvorganisering af de frivillige.
- 2. Udviklingshæmmede som frivillige** (Horsens Kommune)
Formålet er at afprøve muligheden for at udviklingshæmmede kan indgå i civilsamfundet på linje med andre frivillige. I projektet har 13 udviklingshæmmede været involveret som frivillige – heraf 3 i mere stabile forløb, og der er etableret kontakt med flere private og offentlige virksomheder, hvor flere kan komme ind som frivillige.
- 3. Ung i fokus – en ungdomsklub, drevet af civilsamfundet for unge med særlige behov** (Horsens Kommune)
Formålet er at styrke netværket for unge med særlige behov. Der er sent i projektføreløbet – efter søgen efter rette model – etableret en forening med 15–20 medlemmer og ansat en koordinator. Det forventes, at der i løbet af det kommende år kan rekrutteres 5–10 frivillige, som kan hjælpe de unge med selv at drive tilbuddet.

4. Frivillige på ældrecenter for sindslidende (Horsens Kommune)

Projektet har til formål at undersøge forskelle og ligheder omkring involvering af frivillige indenfor psykiatriområdet (for ældre) og ældreområdet generelt. Der har ikke været den samme tradition i psykiatrien som på andre ældrecentre for at involvere frivillige. Projektet har bl.a. afdækket udfordringerne med at rekruttere og fastholde frivillige under netop disse forhold. Der har været 6 frivillige med.

5. Motivation for livet (Lejre Kommune)

Projektet er gennemført i et tæt samarbejde med 4 lokale patientforeninger, som har stået for aktiviteterne. Formålet er at give borgere med kroniske lidelser et tilbud om hjælp til håndtering af deres sygdom (patientuddannelse). Der er planer om at etablere et samarbejde mellem patientforeningerne og jobcentret – udover sundhedsafdelingen. 4 frivillige – én fra hver af foreningerne – har været de drivende i projektet. Herudover har der deltaget frivillige i afviklingen af enkelte arrangementer.

6. Avnstrup Børnegård og civilsamfundet (Lejre Kommune)

Formålet er at inddrage lokalsamfundet i børnehavens liv, give børnehaven glæde af de faciliteter, der er i lokalsamfundet, og at systematisere samarbejdet. Der er gennemført flere temaperioder i børnehaven med inddragelse af forældregruppen samt borgere og foreninger i lokalområdet. Der har været ca. 25 frivillige med.

7. Søsport for Børn og Unge (Lejre Kommune)

Projektet er gennemført af Bramsnæs Sejlklub i tæt samarbejde med ungdomsskolen og SSP-konsulenten i kommunen. Formålet er at introducere børn og unge til søsport, nyttiggøre sejlklubbens ressourcer for unge, der ellers ikke har muligheden, og bruge søsporten til at komme i kontakt med disse unge. Der har deltaget ca. 10 frivillige.

8. **Lejre Kommunes aktivitetscentre** (Lejre Kommune)
Formålet er at gøre aktivitetscentrene til vækstcentre for frivillige og gøre tilbuddene relevante for en større målgruppe end den hidtidige. Samtidig er fokus på at skabe samarbejdsrelationer mellem frivillige med tilknytning til aktivitetscentrene og oparbejde en alsidig frivillighedsgruppe med hensyn til køn og alder. Projektet har involveret 33 frivillige i 3 centerråd, der har fungeret som aktiv medspiller i gennemførelsen af projektet, der har skaffet ca. 16 nye frivillige.
9. **Samarbejde mellem frivillige (med ringe tilknytning til arbejdsmarkedet) og Børnehuset Bulderby** (Lyngby-Taarbæk Kommune)
Formålet er at frivillige med ringe eller ingen tilknytning til arbejdsmarkedet genvinder deres tro på egen formåen samtidig med, at de bidrager til ekstra aktiviteter for børnene. Undervejs er projektet udvidet til også at omfatte en systematisk inddragelse af forældre i temadage. 3 frivillige kommer fast, 8 forældre er tilmeldt temadage via projektet og 1 frivillig koordinator er på vej (udover forældreforening m.fl.).
10. **Børnehuset Klokkeblomst og beboerne i seniorboliger** (Lyngby-Taarbæk Kommune)
Projektet blev igangsat i tilknytning til opførelse af nye seniorboliger og var tænkt som en særlig profil for boligerne. Af forskellige grunde er byggeriet forsinket. Fokus for børnehuset er derfor ændret til involvering af andre frivillige i institutionens aktiviteter med børnene – bl.a. højt læsning hver uge. Der er 2 frivillige tilknyttet.
11. **Borgere og Taarbæk Bibliotek – et frivillighedsprojekt**
Formålet er at give borgerne i lokalområdet mulighed for at benytte bibliotekets lokaler uden for åbningstiden. Projektet har været kørt af en gruppe af frivillige i samarbejde med biblioteket og har bl.a. resulteret i indretning af en café, afholdelse af en række velbesøgte kulturarrangementer samt etablering af læsekredse, lektiehjælp mv. Projektet er drevet af en gruppe på 6 frivillige.
12. **Frivillige, kommunikation og kommunens hjemmeside** (Lyngby-Taarbæk Kommune)
Formålet er at inddrage frivillige i kvalitetsudvikling af kommunens hjemmeside med hensyn til form, indhold og brugervenlighed. Projektet er ikke gennemført.
13. **Inddragelse af nye grupper af frivillige på Områdecenter Lyngby Møllebo** (Lyngby-Taarbæk Kommune)
Formålet er at tilknytte andre grupper af frivillige end de traditionelle på ældreområdet – og til nye opgaver. Bl.a. inddragelse af IT til at styrke kontakten med pårørende via mail, facebook mv. I projektet er der samarbejdet med 10 frivillige fra Novo Nordisk, 23 unge fra kommunens 10. klassecenter og 2 lokale om brug af ny teknologi.
14. **Civilsamfundets samspil med Engelsborgskolen** (Lyngby-Taarbæk Kommune)
Formålet er at inddrage forældre og lokalsamfund i et samarbejde med skolen og derigennem styrke kvaliteten i undervisningstilbuddene. Der er opbygget en "forældrebank" med 80 forældre, og inddragelsen af forældre indgår i årsplanlægningen. Anden fase af projektet vedrører eventuel inddragelse af ressourcepersoner i lokalområdet i en "lokalbank" fx lokale virksomheder, idrætsklubber, plejehjem m.fl.
15. **Skoleonkel** (Varde Kommune)
Projektet har til formål at integrere frivillige på Brorsonsskolen med henblik på at støtte børn, der har behov for almen omsorg. Fokus har været på den sociale kontakt for de små elever i form af voksne, der har den fornødne tid til at lytte og tale med barnet, og som eventuelt også kan fungere som rollemodel. Der er tilknyttet 10 frivillige skoleonkler og -tanter.
16. **Kend din skole** (Varde Kommune)
Formålet er at højne generationsforståelsen og forståelse for Lunde-Kvong skole som en del af lokalsamfundet. Der har været afholdt forskellige arrangementer på skolen, som har involveret frivillige, der også af og til er med i klassens liv sammen med læreren. Udover ekstra aktiviteter har projektet betydet, at lærere er blevet mere synlige, og børnene kender flere voksne. Der er 20 frivillige involveret.
17. **Jeg gi'r tid** (Varde Kommune)
Formålet er at styrke og systematisere samarbejdet mellem Plejecentret Carolineparken og frivillige i lokalsamfundet. Fokus har bl.a. været på afklaring af roller og rammer for de frivilliges og professionelles arbejde. Der er lavet samspilsaftale og igangsat drøftelser med henblik på fremtidige traditioner. 125 frivillige er involveret.

18. **Frivillig i Vest** (Varde Kommune)

Projektet dækker i alt 5 delprojekter. Formålet er at knytte bånd mellem forskellige grupper og institutioner i en stationsby. Fx gennem et samarbejde mellem 7. klasserne på den lokale skole og edb-cafeen, etablering af besøgsgruppe med borgere (udviklingshæmmede), der besøger ældre på plejecenter, tilbud til plejecentrets beboere m.fl. om gåture, aktiviteter og samvær med andre. 20 frivillige er involveret.

19. **Naturlig Læring** (Varde Kommune)

Formålet er at give især drengene i skolefritidsordningen (SFO) nogle anderledes aktiviteter end de typiske via undervisning og vidensdeling om områdets natur og kultur. Skolen er inddraget i samarbejdet med henblik på at etablere et udendørs læringsrum. Projektet er et samarbejde mellem udviklingsråd, skole og menighedsråd, og projektet er først nu kommet i gang af praktiske grund

1.4. **Erfaringsopsamlingen**

Erfaringsopsamlingen har til formål at opsamle ideer og viden og viderebringe inspiration til andre kommuner og aktører på området. Herudover forventes den at bidrage til de generelle diskussioner omkring civilsamfund og inddragelse af frivillige.

Det er ikke en traditionel evaluering. En sådan sætter man ikke i værk i forhold til nye projekter, der kun har været i gang i 1-1½ år. Det er netop en erfaringsopsamling i forhold til opstart og forløb hidtil. Det giver mulighed for et hurtigt flow fra projekt til formidling og inspiration til andre.

Erfaringsopsamlingen bygger på fokusgruppeinterview med medarbejdere, ledere og frivillige i de 19 projekter, spørgeskemaundersøgelse målrettet de frivillige i projekterne, workshop for nøglepersoner i kommunerne samt løbende møder med projektdeltagerne m.fl. i de 4 kommuner.³

Det vil fremgå med al tydelighed, at det er ansvarsdelingen og medborgerskabet, der er i fokus i erfaringsopsamlingen. Derfor har vi også valgt en pragmatisk tilgang til sprogbrugen omkring civilsamfundet.

I rapporten bruges ordet "frivillige" i den gængse betydning, men ordet "medborger" knyttes ofte til for at understrege det idégrundlag, der gennemsyrrer projektet. Når fx skoleelever er inde over projekterne som led i skoletidens skema, er der i gængs forstand ikke tale om frivillige. I projektet er der ikke sondret skarpt. Fordi der har været et bredt perspektiv på medborgerskab. I den generelle debat om frivillighed anvendes ofte begrebet "frivilligt arbejde" (som modsætning til de ansattes aflønnede ditto). Vi foretrækker at bruge betegnelsen "frivillig indsats".

³ Se mere om dataindsamlingen i bilag 2. Rammer for erfaringsopsamlingen

Erfaringsopsamlingen bygger på de projekter, der faktisk har fundet sted. Projekterne har på den ene side favnet et stort ældrecenter med flere lokalcentre og et tværgående stationsbyprojekt med flere institutioner inddraget og på den anden side den lille skole eller daginstitution.

Projekterne på ældrecentre har traditionelt lettere ved at tiltrække og integrere mange frivillige i forhold til fx projekter på skoler, kulturområdet eller specialinstitutioner. Forskellene giver en skævvridning i den kvantitative erfaringsopsamling i forhold til alder, uddannelse og køn.⁴ Der er fx mange ældre frivillige på ældrecentre og flest kvinder.

Det er med disse faktuelle forhold, at man skal læse rapporten.

Målet har ikke været at få så mange frivillige som muligt, men at afprøve samspilsformer. Målet har heller ikke været at finde projekter med en civilsamfundsinvolvering, der kan afspejle landstendenser. Det har været tilstræbt at afsøge erfaringer i den bredde, der nu engang blev virkeligheden i de 4 kommuner.

Rundt om i danske kommuner og foreninger er der mange andre projekter i gang, som afprøver og udvikler rammerne for samspillet mellem kommuner og frivillige. Projekter som både bekræfter og nuancerer erfaringerne fra vores projekt "Kommunen og Civilsamfundet". Med henvisning til formålet med erfaringsopsamlingen har vi valgt ikke at henvise til disse undervejs.

Erfaringsopsamlingen er nærmere beskrevet i bilag 2.

1.5. Opbygningen af rapporten

Rapporten er bygget op i to dele. Første del omfatter baggrunden og rammerne for projektet (afsnit 1) samt de generelle konklusioner (afsnit 2).

Rapportens anden del omfatter afsnittene 3 til 7. Her er erfaringer og eksempler fra projekterne samlet.

Endelig er der bagest i rapporten bilag vedrørende frivilligprofiler (bilag 1) og rammerne for erfaringsopsamlingen (bilag 2).

2. ET BIDRAG TIL VELFÆRDSSAMFUNDETS UDVIKLING

Erfaringerne fra de 19 projekter viser, at idégrundlaget har haft klangbund. Projekterne leverer på forskellig vis eksempler på, at der er et uudnyttet potentiale – både hvad angår nye områder for et tættere samspil og nye grupper af frivillige. Idégrundlaget er generelt blevet bekræftet med lige stor positivitet hos frivillige, medarbejdere, ledere og berørte forældre, pårørende etc.

2.1. Sammenhængskraft og bæredygtighed

Resultatet af Projekt Kommunen og Civilsamfundet kommer på et tidspunkt, hvor der for alvor er sat fokus på de frivillige kræfter i Danmark og på behovet for at nytænke samspillet mellem de tre sektorer – det private erhvervsliv, det offentlige og civilsamfundet.⁵

Udviklingen skal ses i lyset af det øgede pres på velfærdsstaten. Et pres som både skyldes en stadig mindre arbejdsstyrke, der skal finansiere den offentlige sektor, et voksende behov for velfærdsydelser og forventningen om færre hænder til at løse opgaverne.

4 Se bilag 1. Frivilligprofiler

5 Jf. bl.a. Temahæfte fra Mandag Morgen: "Velfærdens iværksættere – en strategi for socialt iværksætteri fra januar 2010, reformoplæg fra Frivilligrådet "Et stærkt velfærdssamfund skal skabes sammen med borgerne" fra april 2010 og National Civilsamfundsstrategi, Regeringen, oktober 2010

Men udfordringerne vedrører ikke kun økonomi og mangel på arbejdskraft. De nye initiativer skal også ses som redskaber til at styrke den sociale sammenhængskraft i samfundet og sikre nye bæredygtige løsninger.

Udviklingen har flere parallelle spor. Det drejer sig blandt andet om en større inddragelse af civilsamfundet og om udvikling af virksomhedernes sociale ansvar (CSR).

Det er ikke nye fænomener. Frivilligt arbejde har været en del af den kommunale opgaveløsning i mange år, og flere af de nuværende velfærdsløsninger har deres udspring i private organisationer og bevægelser, som så dagens lys for mere end 100 år siden.⁶

Men gennem de seneste år har udviklingen bidraget til nye løsninger i form af nye partnerskaber mellem private virksomheder og frivillige organisationer. Samtidig ses flere nye socialøkonomiske virksomheder, som udfordrer den traditionelle tænkning og det offentliges rolle.

Den frivillige indsats er i vækst. Antallet af danskere, der udfører frivilligt arbejde er steget fra en fjerdedel i 90'erne til en tredjedel i 2006.⁷ I takt med væksten i antallet af frivillige og nye grupper af frivillige ændres også synet på den frivillige indsats. Der tales mindre om "hattedamer" og mere om aktive medborgere.

Det hænger godt sammen med et begyndende opgør med synet på borgere som forbrugere eller kunder. I stedet sættes fokus på en velfærdsmodel, der i endnu højere grad end i dag bygger på et aktivt medborgerskab.⁸

I dette "landskab" af nye partnerskaber, sociale entreprenører og aktive medborgere, placerer Projekt Kommunen og Civilsamfundet sig – som navnet også signalerer – først og fremmest i grænsefeltet mellem den offentlige sektor og den tredje sektor – civilsamfundet.

Hovedparten af de 19 projekter, der er en del af Kommunen og Civilsamfundet, vedrører involvering af frivillige bredt i den kommunale opgaveløsning. Enkelte projekter involverer også et samarbejde med private virksomheder.⁸

2.2. Generelle konklusioner

Projekterne viser, at samarbejdet mellem kommune og civilsamfund i høj grad kan bidrage til mere kvalitet, hvor borgerne møder den kommunale indsats.

Men samarbejdet har også en bredere betydning og medvirker til positiv udvikling på andre områder. Det gælder de ansattes hverdag og arbejdsform. De forskellige tilgange som frivillige og professionelle kommer med, medvirker til et øget fokus på faglighed og udvikler såvel kultur som arbejdsrutiner. Samarbejdet er med til at åbne institutionerne – gøre dem transparente – og øge opbakningen i lokalsamfundet til det arbejde, der udføres. Man får indsigt i, hvad der foregår "bag murene".

Endelig bidrager samarbejdet flere steder til at styrke lokalsamfundet i form af netværk og øget samspil mellem forskellige grupper og personer, som ellers ikke mødes i andre sammenhænge.

Alt i alt vigtige bidrag til fortsat udvikling af velfærdssamfundet. Men projekterne viser også, at samarbejdet kræver investering i tid. En investering, som generelt opleves som nyttig i forhold til værdien af samspillet med frivillige.

Det er de positive oplevelser, der dominerer i projekterne. Der har generelt været meget stor tilfredshed hos de frivillige, der har været med i erfaringsopsamlingen. Tilsvarende gælder for medarbejdere og ledere. Der har i høj grad været tale om en fælles forståelse mellem de frivillige og de ansatte vedrørende rummene for frivillighed henholdsvis faglighed. Medarbejdernes frygt for at skulle afgive noget af det almene, der kan give luft i hverdagen, er kun sjældent kommet til udtryk.

6 Se bl.a. Hulgård og Andersen, 2009 og Mandag Morgen, 2010 "Velfærdens iværksættere – en strategi for socialt iværksætteri"

7 Fra Thomas P. Boje m.fl., "Den frivillige sektor i Danmark – omfang og betydning", SFI Publikation, 2006

8 Se bl.a. Et stærkt velfærdssamfund skal skabes sammen med borgerne, reformoplæg fra Frivilligrådet, 2010, og Tænk tanken om Nærdemokrati, 2005

Projekterne peger ikke på væsentlige barrierer. Men de bidrager med viden om områder, der skal prioriteres, for at kunne engagere flere frivillige og høste "det ekstra", som samspillet giver.

Erfaringerne er beskrevet mere detaljeret med eksempler i rapportens øvrige afsnit. Her har vi sammenfattet dem i 5 succesparametre:

1. Kvalificeret og engageret ledelse er et helt afgørende parameter for succes. Det er en gennemgående oplevelse på tværs af alle projekter. Ledelsesformatet handler bl.a. om at ville samarbejdet, om at synliggøre formålet med at inddrage frivillige og anerkende både de frivilliges og medarbejdernes bidrag. Herudover lægges der vægt på ledelsesopgaven i forhold til at sikre den nødvendige dialog om fælles udfordringer og dilemmaer og håndtere de udfordringer, der dukker op undervejs.
2. Klarhed omkring rammer, roller og ansvar er det andet succesparameter. De generelle erfaringer viser, at dialog om rammer, roller og ansvar er et vigtigt redskab til at understøtte det gode samspil. Det handler dels om at skabe tydelighed omkring grænserne mellem det faglige og frivillige på det enkelte arbejdssted. Dels om klarhed over hvem, der gør hvad i det daglige arbejde. Enkeltesteder har man udformet et egentligt aftalepapir, men i de fleste af projekterne er det baseret på løbende dialog, der skal sikre kontinuerlig forventningsafstemning.
3. Det tredje succesparameter er forankring af det frivillige arbejde. Samspillet kræver både nye strukturer og større åbenhed i kommunerne. De frivillige skal på en og samme tid høre til og være en del af hverdagen OG samtidig skærmes af for snærende strukturer. Der skal være plads og rum til det frivillige. Forankringen af den frivillige indsats er flere steder foregået i en kombination af selvorganisering blandt frivillige teams og en fast (ledelses)kontaktperson på institutionen.
4. Synlighed har en sammenhæng til ledelse og forankring men er taget med som et fjerde succesparameter. Betydningen af samspillet skal synliggøres. Det kan være udadtil i lokalpressen eller som en del af institutionens profil og overordnede mål. Synlighed gælder også hverdagen. De frivillige skal "uniformeres", så alle ved, at en person er frivillig her på stedet. I projekterne er det typisk foregået via navneskilt med navn og fx "frivillig". Kombineret med den løbende information styrker det legitimiteten og sikrer smidig fælles tilstedeværelse.
5. Det sidste succesparameter er bredde og mangfoldighed i den frivillige indsats. Erfaringerne peger på et åbenlyst potentiale til at engagere frivillige mere bredt, hvad angår både køn og alder. Det kræver et tydeligere fokus på konkrete, afgrænsede opgaver, særlige temaer eller projekter etc., som matcher forskellige grupper af frivillige medborgere. Herudover skal kommunerne fremadrettet tænke i samarbejdsstrukturer, der både matcher samarbejdet med frivillige foreninger bredt og frivillige medborgere uden for foreningerne.

De 19 projekter viser, at der er uudnyttede muligheder for at skabe solide samspil mellem de kommunale institutioner og frivillige medborgere – også på andre områder end dem der har været med i projekterne.

Projekterne er foregået i 4 kommuner placeret geografisk hen over Danmark. Udgangspunktet for konsulenterne har været, at det nok er lettest at mobilisere det frivillige medborgersamspil i en kommune som vestjyske Varde Kommune. Her findes en kultur præget af, at alle ved, at man skal stå sammen, hvis man skal opnå forbedringer. Vi kan også konstatere, at projekterne i Varde Kommune hurtigt fik det antal frivillige, som man ønskede. Men det var også tilfældet i flere af de andre kommuners projekter. Der kan således ikke ud fra projekterne drages åbenlyse modsætningslutninger.

Der er forventelige forskelle på land og by. Som fx i Horsens Kommune. Et projekt i en stationsby fungerer ligesom i Varde. Et projekt på et ældrecenter i et større boligkompleksområde har haft sværere ved at blive integreret med nærområdet. Tilsvarende er der eksempler på delvis selvorganisering af projekter i små ressourcestærke lokalsamfund, hvor der i forvejen er tradition for høj grad af borgerdeltagelse indenfor og udenfor foreningslivet. Fx i Lejre og Lyngby-Taarbæk kommuner.

Disse eksempler understøtter, at kommunerne, hvis man vil en større inddragelse af civilsamfundet, skal fokusere på mangfoldighed og arbejde med forskellige måder at organisere samspillet på. Men endnu vigtigere: Man skal turde afprøve nye samarbejds måder.

3. NYE MÅDER AT DELE ANSVAR PÅ MELLEM KOMMUNE OG CIVILSAMFUND

3.1. Inde på matriklen

Projektet har været forankret i de 4 deltagerkommuner. Det er hér de 19 projekter er blevet til. Det har medført, at der lokalt har været en bred ramme for forståelsen af "inde på matriklen" og "tæt på den kommunale opgaveløsning".

Næsten alle projekter er foregået inde på den kommunale arbejdsplads – det gælder projekterne relateret til daginstitutioner, skoler, handicapområdet, ældrecentre m.fl. Nogle få af projekterne har bevæget sig ud i grænseområdet i foreningsregi, men med tæt samarbejde med en kommunal institution.

3.2. Kan det lade sig gøre?

Det gennemsynder ledere og medarbejdere på institutioner, hvor der er børn, handicappede og ældre, at de generelt trives. At de får energi af at arbejde fagligt "med mennesker". Man får noget igen. Man oplever at gøre en forskel.

Sådan er det også for de frivillige. De får energi og lyst til at fortsætte fra de samme kilder: Reaktionen og samspillet med medborgere, der sætter pris på den frivilliges tilstedeværelse og indsats. Men det er alligevel en helt anden relation: *"Jeg er blevet overrasket over, at børnene i den grad ubevidst er mere omsorgsfulde og fornemmer bedste forældreidentitet hos vores frivillige på skolen... det vil vi aldrig kunne ansætte os ud af"* (leder).

Den frivillige medborger og den ansatte fagprofessionelle har forskellige påvirknings- og relationsmuligheder i forhold til børn, handicappede, ældre etc. Frivillige kan skabe en venskabs- eller familielignende relation, som den ansatte ikke kan og skal. Det er ligeså klart, at *"... vi jo ikke skaber venskaber, men professionelle relationer."* (medarbejder).

Den frivillige kan måske også komme til at skabe et taknemmelighedsforhold til den sårbare medborger, som pågældende ikke har i forhold til den professionelle. Det skal man formentlig være opmærksom på. Men det er ikke noget, der har været fremme i projekterne.

Langt de fleste frivillige giver udtryk for, at de overhovedet ikke opfatter et frivilligt samspil mellem dem selv og den lokale institution som noget helt anderledes, kunstigt, endsige mærkeligt. *"Æ e jo bår skubber"*, som én af de frivillige udtrykte det.

Der er også nogle, som udtrykker skepsis, og – især i det indledende arbejde – har stillet spørgsmål til, om det ikke bare handler om, at frivillige skal overtage offentlige opgaver: *"I starten var der enkelte, der spurgte, om foreningerne og de frivillige nu skal lave kommunens arbejde?"* (frivillig). Men generelt har projekterne været gennemsyret af en enorm positivitet.

Projekterne bekræfter, at grundvilkårene i vores lokalsamfund er tilstede. De frivillige og deres lokale kommunale institution finder let sammen – hvis der åbnes og inviteres ind. Men der skal være respekt om de forskellige vilkår, der er for frivillige og professionelle.

3.3. Det "ekstra"

Spørgsmålet om værdien af et samarbejde mellem professionelle og frivillige er helt centralt for projektet og for de videre perspektiver for inddragelse af civilsamfundet.

Når man hører om de mange eksempler fra frivillige, medarbejdere og ledere i de 19 delprojekter, er man ikke i tvivl: Samarbejdet giver noget ekstra i den kommunale opgaveløsning. Og der er potentiale for mere.

Eksemplerne på det "ekstra" vedrører dels kvaliteten i ydelserne, dels en række andre forhold, som har med fagligheden, rammerne og lokalsamfundet at gøre:

Øger kvaliteten og giver mulighed for flere aktiviteter

Der gives mange eksempler på en "ekstra" værdi, som vedrører indholdet og omfanget af den enkelte institutions ydelser. Altså øget kvalitet for borgerne.

Fx øget kvalitet i ydelserne, når...

- forældre eller ressourcepersoner i lokalområdet med særlige kompetencer inddrages i undervisningen i skolen eller i temauger i daginstitutionen. Forældrene kommer med en specialviden, som lærer eller pædagogisk personale af gode grunde ikke kan have og kan supplere de professionelle.

"... for os handler det om et fagligt kvalitetsløft. Skolelærerne har en bred uddannelse og kan naturligvis ikke have samme fordybelse som fx en, der er uddannet biolog..." (leder)

- unge fra en nærliggende skole eller medarbejdere fra virksomheder indenfor IT-området bruger deres særlige tekniske viden til at lære ældre at bruge SMS, mail til familie eller give de ældre nye oplevelser, hvor den nye teknologi indgår
- ældre - skoleonkler og skoletanter - giver støtte og social kontakt til eleverne i de mindste klasser "..." *Et åbent løft i forhold til det, vi samlet giver børnene af voksensamspil i indskolingsafdelingen - det er for børnene et rigtigt godt supplement til vores indsats - vi får glattere børn og færre utrygge børn..." (medarbejder)*

Den øgede kvalitet har også en anden vinkel. Når frivillige - hvad enten det er forældre, bedsteforældre eller andre - er "på" med en aktivitet, giver det rum for det pædagogiske personale eller læreren til at give særlig støtte og opmærksomhed til et barn.

At have forældre- eller bedsteforældrepersonligheder med inde i klassen for både at fortælle og være et voksensupplement "... det giver en anden ro og styrker undervisningen" (medarbejder).

Samtidig giver det "... en form for aflastning. Læreren står altid med ansvaret i den konkrete situation... men får muligheden for at observere og indgå i andre processer" (leder).

Eller nogle af børnene kan få en stille stund og tid til fordybelse i en aktivitet sammen med en frivillig, som det fx har været tilfælde i flere af projekterne i daginstitutionerne: "... man mærker, at man er med til at bryde en lang dag for nogle af børnene..." (frivillig).

Andre fremhæver, at samspillet med andre "udefra" giver energi, liv og glæde, der smitter. Der sker noget nyt, og de ældre eller børnene møder andre mennesker ofte med en anden tilgang end de, der arbejder og er der til dagligt - det betyder noget i kontakten:

"... et frisk pust fra livet uden for huset..." (frivillig)

"... jeg mærker beboerne er glade, når man går en tur sammen med dem og taler om gamle dage og ser de forskellige haver på vores vej, og det smitter jo af på personalet" (frivillig).

"... og bare de to ældre der kommer og får en kop kaffe, og alle sammen flokkes om dem... børnene ved godt, det er dem, det kommer an på. Men det gør noget afsmittende på hele huset..." (leder).

Samarbejdet med de frivillige giver også mulighed for ekstra aktiviteter. Fx gør de "ekstra hænder" det muligt at tage flere børn med på en skovtur. Det samme gælder plejecentret, hvor flere ældre kan komme ud at gå eller køre ture i det fri eller deltage i en udflugt, når der er frivillige med til at støtte.

Bidrager til nye perspektiver på den professionelle hverdag

Samarbejdet mellem professionelle og frivillige medborgere sætter sig også spor i hverdagens rutiner – i den faglige udvikling og i holdningerne hos de professionelle.

Et samarbejde med frivillige kræver fleksibilitet og rummelighed i forhold til andre måder at gøre tingene på. Det er i sig selv en ændring, som så også smitter af på holdningerne generelt og fx til måden, der kommunikeres på: *"... vi får provokeret og udfordret hinandens normer på en god måde... og ... lærer på en helt anden måde at kommunikere klart og ordentligt... ikke tale op eller ned til de frivillige..."* (medarbejder).

"... samarbejdet har åbnet øjnene for nye måder at gøre tingene på..." (leder).

De frivillige stiller spørgsmål til rutiner og til faglige overvejelser, som igen stiller krav til de professionelle om at begrundede eller sætte ord på deres faglige overvejelser.

Det er nødvendigt for medarbejdere og ledere at forholde sig til de forskellige tilgange, der er – til borgere, opgaver, faglighed etc. Mange medarbejdere og ledere i projekterne opfatter det som anledninger til nødvendige faglige diskussioner. Samarbejdet skubber på fagligheden og giver anledning til refleksioner og diskussioner:

"Samspillet med de frivillige og deres helt naturlige engagement og spørgsmål har været med til at sætte nye dagsordener for udviklingen på vores institution ... vi er simpelthen blevet dygtigere til at sætte ord på det fagprofessionelle.. på nye mål ... på vores behov for kommunikation og dialog" (leder).

Det giver dynamik, man "smitter af" på hinanden, som en leder udtrykker det, og nyt opstår: *"... vi rykker og får inspiration til at tænke nyt... til at være innovative..."* (leder).

Medarbejderne byder i høj grad den udfordring, det er at samarbejde ud fra forskellighed, velkommen: *"De må gerne provokere grænserne, for det gør os hele tiden klogere på det, vi gør"* (medarbejder).

Bygger bro mellem forskellige grupper

Andre peger på "det ekstra" i form af mødet mellem grupper, der ellers ikke ville mødes, men som har noget at give hinanden. Aldersgrupper, faggrupper, foreninger...

Samarbejdet er med til at bryde med fordommene om hinanden, som flere udtrykker det, og det giver fælles oplevelser på tværs af generationer.

Her tænkes bl.a. på de projekter, hvor fx elever fra en skole hjælper ældre ind i den ny teknologiske verden og lærer dem at bruge SMS, oprette profil på Facebook, læse mail fra familien m.m.:

"... Måske er det for stort at sige... men man holder dem (de ældre) til livet... En lille tråd til det, der sker i samfundet". Samtidig bygger det "... bro mellem pårørende og de ældre". "Det (Facebook, mail etc.) kan gøre det lidt lettere at holde kontakten... et fotografi, en hilsen fra en ferie... frem for at der slet ikke er nogen kontakt..." (leder).

Der er også eksempler på samarbejde mellem grupper af unge med forskellig baggrund – som tidligere er "stødt sammen", og som fx mødes og opbygger relationer omkring udøvelse af idræt.

Endelig peges der på det "ekstra" i form af en anden tilgang og en anden faglig viden, som tilføres institutionen via samarbejdet. Fx når idrætsforeninger og institutioner på børne- og ungeområdet arbejder sammen. Og tilsvarende for samarbejdet mellem patientforeninger og kommunen.

Skaber gennemsigtighed, ejerskab og sammenhæng

Samarbejdet indebærer, at institutionerne åbner sig mod omverden. Forældre og andre medborgere inviteres ind. Dermed bliver det også mere gennemsigtigt, hvad der foregår på de offentlige institutioner. Det kan ses som en "civil kontrol", der styrker og øger legitimiteten.

Åbenheden er med til at give opbakning til institutionen. "... de frivillige bliver ambassadører...", som flere udtrykker det.

Samtidig er involveringen med til at skabe større interesse og medansvar for, hvad der foregår: "... I Folkeskoleloven står der, at Folkeskolen er et samarbejde mellem hjem og skole. Vi vil rigtig gerne stille større krav til vores forældre. Det kræver, at man har et indblik i, hvad folkeskoleverdenen er... det er én af ekstragevinsterne, at ansvaret for at gå i skole bliver bredt en lille smule ud, og det tror jeg, at vi trænger rigtig meget til..." (leder).

Andre ser også samarbejdet som noget, der påvirker lokalsamfundet og bidrager til at udbygge netværk og skabe sammenhængskraft. Tre citater fra frivillige viser forskellige dimensioner:

"Ved at komme på ældrecenter som frivillig får man et større ansvar for stedet..., og beboerne føler sig mere som en del af det samfund, de bor i..." (frivillig).

"Fokus fra det rent individualistiske menneskesyn flyttes over på en fornyet oplevelse af fællesskabets betydning. Naturligvis kun en start..." (frivillig).

"Det sociale netværk i lokalområdet øges. Medarbejdere får bedre kendskab til forældre, og forældrene lærer hinanden at kende på tværs." (frivillig).

Skaber mening for mennesker

Endelig er der mange eksempler på den ekstra livskvalitet, som samarbejdet giver de frivillige, der deltager:

"At skulle give så lidt af sig selv for at betyde så meget for menneskene på Møllebo var en opløftende oplevelse. Deres glæde over de små ting i livet, historierne fra deres eget lange liv og dagen med dem var en oplevelse, jeg kommer til at huske" (frivillig).

"Det har stor betydning for den frivillige og stedet, at man er frivillig. Jeg får gode oplevelser med hjem, og det gør, at man glæder sig til hver dag i frivilligt arbejde" (frivillig).

Se mere om betydningen for de frivillige i afsnit 6.1.

3.4. Grænseflader og aftaler om spilleregler

Grænseområderne mellem fagprofessionelle og frivillige er blevet udfordret i projektet.

Selvom grænserne på ingen måde er entydige, er der nogle generelle principper, der går igen i eksemplerne, når grænserne diskuteres.

For mange medarbejdere, ledere og frivillige handler grænserne om normering og visitering. Grænsen går dér, hvor de frivillige ville skulle indgå i skemalægningen i fx en daginstitution. Eller deltage i visiterede ydelser til de ældre. For andre sættes grænsen med udgangspunkt i ansvar, kvalitet og kompetencer.

Endelig fremhæves den etiske eller moralske grænse i forhold til opgaver, som normalt udføres af håndværkere eller andre uden for institutionen.

Eksempler på grænser

De frivillige kan godt være med i de faglige aktiviteter. De opfattes af mange som en del af den pædagogiske hverdag i fx daginstitutionen. Men de må ikke indgå som en del af skemalægningen eller normeringen:

"... grænsen går der, hvor turen kun kan lade sig gøre med forældres hjælp. Hverdagen skal kunne fungere uden forældrene som frivillige... de er flødeskummet – det, der gør, at vi kan gå en længere tur eller kan have flere børn med..." (medarbejder).

"Vi kan ikke planlægge med de frivillige i timerne – men vi må gerne spørge, om de vil med ind..." (leder).

På ældreområdet ses den visiterede omsorg og pleje som det faglige – alt andet vedrørende sociale aktiviteter og praktisk støtte, går de frivillige ind i. *"Grænsen er rykket... der er en stor gråzone, hvor der er overlap... men personlige oplysninger og personlig pleje er grænsen..."* (leder).

På skoleområdet er der flere steder aftalt, hvor de frivillige går ind – og hvor de ikke går ind: De frivillige forholder sig til ensomme børn, opdrager helt naturligt på børnene og hjælper med temauger, med ture og andre praktiske forhold. Men de frivillige griber fx ikke ind i alvorlige konflikter mellem børnene. Frivillige skriver ikke meddelelser om børnene til forældrene. Og frivillige indgår ikke som uformelt vikarkorps.

De frivillige er nogle steder med som støttelærere på praktiske fag eller bidrager med særlig faglighed i undervisningen. Fx en forælder der har en specialviden indenfor polarforskning eller solsystemet. Men grænsen går ved ansvaret: *"Læreren har ansvaret. Dermed er det også læreren, der må vurdere, hvor grænsen går henne... Men du vil aldrig kunne stille samme form for krav til fx planlægning, dokumentation, erfaringsudveksling... der er forskel på at være en ansat professionel og en frivillig..."* (leder).

Grænsen afhænger med andre ord også af område:

"Grænsen er forskellig... grænsen vil helt klart gå ved det, man på skoleområdet og det pædagogiske område ser som sin faglige baggrund, der gør at man kan vurdere, hvad der er rigtigt eller forkert. På andre områder... kunne det typisk være dér, hvor der skal ind og træffes afgørelser, der er direkte hæftet op på lovgivning. Det er soleklart... men der er gråzoner. Her må man som arbejdsplads sørge for, at det er klart, hvor grænsen går for det, du som frivillig skal bidrage med her..." (leder).

Tre eksempler på "spilleregler"

Grænserne har været genstand for drøftelser de fleste steder, men med den forskellige tilgang, der naturligt følger af kulturen, erfaringerne og de konkrete oplevelser på stedet.

Langt de fleste steder er grænserne afklaret gennem løbende dialog i hverdagen eller på personalemøder. Andre steder er de forsøgt skrevet ned.

Et eksempel er Carlineparken, som er et ældrecenter i Varde med ca. 125 frivillige, hvor ledelse, medarbejdere og frivillige har udarbejdet en skriftlig samspilsaftale. Den går systematisk igennem faglige, juridiske, kommunikative og praktiske forhold. Aftalens overordnede formål og den konkrete afgrænsning af opgaver er beskrevet sådan:

Overordnet formål

Forholdet mellem beboerne og de frivillige skal være til gensidig glæde. Vi vil derfor sikre, at frivillige, beboere og medarbejdere er i tæt dialog omkring den samlede opgaveløsning, således at beboerne oplever en god og sammenhængende hverdag, hvor alle er bekendt med, hvad der forventes.

Afgrænsning af opgaver

Personalet i Centerområde Midt er forpligtiget til at varetage alle opgaver omkring den enkelte plejehjemsbeboer. Det vil sige alle de forhold beboeren har ret til, vil blive leveret af medarbejderne.

De frivillige vil altid være en ekstra ressource i beboerens liv på plejecentret. Af aktiviteter, de frivillige kan medvirke til kan fx nævnes: bankospil, fester, oplæsning, gå-ture, ledsagelse, filmeftermiddage og meget mere. Frivillige kan ledsage beboere til fx læge, sygehus, frisør m.m., såfremt beboeren har givet sit samtykke til det.

Uddrag af samspilsregler fra Carolineparken, Varde Kommune

I Horsens Kommune er rammerne for samarbejdet mellem frivillige og medarbejdere på de tre ældrecentre Egebo, Gefionshave og Arentzens Minde formuleret i frivillighedspolitikker, som bl.a. beskriver opgaver og ansvar:

Omsorg

Mange omsorgsopgaver kan varetages af frivillige. Fx at lytte til, drikke kaffe og snakke med, "binde bordet sammen", stille sig til rådighed for den anden og foretage sig noget sammen, fx gå en tur eller spille kort.

Må man tolke en opgave på flere måder. Er det fx "Omsorg" eller "Pleje", at en beboer er utilpas og trist? Her er det vigtigt, at de frivillige mærker efter sine egne grænser og evt. spørger en kollega. Rettesnoeren er altid, at den frivillige går til en opgave som medmenneske, mens personalet yderligere løser en opgave som fagperson.

Det praktiske

Mange praktiske opgaver kan varetages af frivillige, fx borddækning, afrydning, hente og bringe beboere. Dog vil det altid være personalets ansvar, at tingene bliver lavet.

Den daglige dialog

Uden den daglige dialog bliver samarbejdet mellem frivillige og personale sårbart. Den daglige dialog er vigtig og mindsker risikoen for, at vi tolker situationer og hinanden forkert.

Uddrag fra frivilligpolitik, Horsens Kommune

I Børnehuset Bulderby, som er en lille daginstitution i Lyngby-Taarbæk Kommune, er opgaver og roller bl.a. beskrevet sådan:

Strukturering af rammevilkår og organisering af samarbejde

De frivillige, der er fast i huset, er ikke tænkt ind i normeringen, men er "flødeskummet" – en ressource, der gør en forskel i dagligdagen. Det er arbejdsopgaver såsom at tage sig af køkkenet, alt mulig mand/kvinde, leg med børnene, små aktiviteter og projekter såsom at bage, lave rytmik, tage med på ture m.m. (...)

Forældre, der frivilligt gerne vil lave noget med børnene, aftaler med pædagogerne, hvordan det kan passes ind i husets øvrige aktiviteter. Forældre, der kommer i institutionen og øser af deres viden inden for et område, de er eksperter i, er med til at udvikle børnenes nysgerrighed og deres læringspotentielle. Aktiviteten relaterer sig til læreplanens indsatsområde (...)

Uddrag af internt notat, Børnehuset Bulderby, Lyngby-Taarbæk Kommune

Dialogen om grænser er vigtig

Selvom grænserne er blevet udfordret og tydeliggjort, er det nødvendigt med løbende dialog. Erfaringerne fra projekterne viser, at diskussionen om grænserne mellem frivillige og professionelle er vigtig. Og den skal følges op i hverdagen, når dilemmaerne opstår.

Eksemplerne på dilemmaer i hverdagen er mangfoldige:

- Et team af tidligere landmænd går ture med ældre kørestolsbrugere et par gange om ugen. De er vant til, at maskinparken er i orden. De irriteres ofte over, at kørestolene ikke er vedligeholdte, at fodstøtten sidder løst, at man på institutionen er lidt ligeglade. Det er jo institutionens pædelarbejde. De er i tvivl, om de selv må tage skruetrækkeren frem
- En bedsteforælder og en lokal kunstner får frie hænder til at indrette et særligt rum for børnene i en daginstitution. Først var det bare tænkt som en "sansevæg", men undervejs udvikler projektet sig til et flot "sanserum" med forskellige indretninger til børnene. En lokal kunstforening kritiserer, at rummet er lavet gennem frivillig indsats
- På biblioteket vil de frivillige gerne holde biblioteket åbent, men der må ikke lånes bøger, fordi der så skal gives adgang til oplysninger om den enkelte borger
- En pædagog er på legepladsen sammen med en frivillig. Et af børnene skal skiftes. Kan man lige lade den frivillige være alene med de andre børn på legepladsen?
- Og så er der den frivillige, der oplever sig selv som gæsten, der skal vartes op og bare slår sig ned i kommunens faciliteter

Er grænsen nået?

Mange frivillige og medarbejdere peger på, at der er en bank af ikke udnyttede muligheder for brugen af frivillige. Det gælder også i forhold til samarbejdet med private virksomheder.

Som en leder udtrykker det: "... Spektrummet 2.500 forældre dækker et vildt stort kompetenceområde... det er en kreativ tankegang, som fører noget nyt med sig... så lige nu er vi begyndt at snakke om det omkringliggende samfund (virksomheder, andre institutioner etc.)... de har også en interesse i at lokalsamfundet fungerer..."

En kollega tænker videre "... til elevernes ressourcer fx 8.-9. klasserne... hvis de bare bruger en time hver, fx til at undervise andre i idræt eller andet..."

I forhold til de mange positive oplevelser om synergi fra projektets aktører har grænseproblemerne vedrørende faglighed contra frivillighed fyldt relativt lidt. Men det betyder ikke, at det ikke har været drøftet: "... vi har været ekstremt optaget af det. Vi mener bestemt, der går en grænse, men vi har ikke problemer med at overholde den" (medarbejder).

Måske er det et gennemgående træk, at der har været en del forsigtighed hos mange frivillige med ikke at blande sig for meget – deres loyalitet i forhold til de ansatte er generelt udpræget. En frivillig angiver forsigtigt, at "... man kunne jo godt gøre rent og rydde mere op... men det gør vi ikke for ikke at tage arbejde fra medarbejderne..."

Andre udtrykker bekymring i anledning af nedskæringer: "Det er en hårfin balance i forhold til fagforeningerne... i forhold til frivillige, når der er krise..." (medarbejder).

På sigt vil samarbejdet formentlig udfordre de faggrupper, der har den korteste uddannelse på et ældrecenter og en daginstitution. Her vil der altid være arbejdsopgaver, der kun kan løses i kraft af medarbejderens faglige uddannelse og viden. Der vil ligeledes være arbejdsopgaver, der er mere almene, og som frivillige medborgere også kan udføre.

Med frivillige tæt inde på arbejdspladsen, vil der helt naturligt blive fokuseret på, hvordan man endnu stærkere kan få fagligheden i spil. Eller sagt mere direkte: Få endnu mere faglighed for lønkronerne.

Dét er konstruktivt! Det skubber på medarbejderens kompetenceudvikling og dermed på den samlede gevinst for børn og ældre etc. Dette fokus på fagligheden opleves også positivt hos langt den overvejende del af medarbejderne: "Vi har godt af det pres på vores bevidste faglighed..., det vi kan, og det vi kan blive endnu dygtigere til" (medarbejder). Men det giver særlige udfordringer på den lidt længere bane, som skal håndteres ledelsesmæssigt.

4. BARRIERER OG MULIGE LØSNINGER

Det er en relativ lille del af de frivillige, der har oplevet problemer. Tavshedspligt, forsikringer, viden om arbejdspladsen og formelle regler, når man fx er efterløkker, hører til de væsentligste formelle udfordringer, man skal forholde sig til. Men ifølge spørgeskemaundersøgelsen, så vurderer de frivillige sådanne barrierer som mindre væsentlige udfordringer.

De oplevede problemer, der scorer højest hos de frivillige – med 13 henholdsvis 14 procent – er forsikringer og manglende viden om arbejdspladsen. Alle øvrige problemstillinger, herunder holdninger hos borgere, ledere, ansatte og pårørende, opleves som problematisk af højest 10 procent af de frivillige, der har deltaget i undersøgelsen.⁹

Nedenfor vil vi kort gennemgå de udfordringer, der vedrører lovgivning, forsikringer, holdninger hos forskellige grupper – og tiden. Udfordringerne i forhold til ledelsesindsatsen og informationen til frivillige indgår i afsnit 5. Ledelse, organisation og samspil.

4.1. Lovgivning

Projekterne har ikke afdækket væsentlige barrierer i form af lovgivning. Enkelte har fremhævet begrænsninger i forhold til efterlønsmodtagere og ledige. Det er kendte problemstillinger.

Men kommunerne har i den indledende fase savnet et samlet overblik over relevante problemstillinger i relation til tavshedspligt. De generelle regler er godt belyst i lovgivning og tilhørende vejledninger.¹⁰ I praksis opstår der imidlertid mange situationer, der skal håndteres.

Erfaringerne fra projekterne viser, at tavshedspligten ikke udgør et stort problem. Men manglende klarhed kan skubbe til den usikkerhed, der måske i forvejen er i en medarbejdergruppe overfor samspillet med frivillige. Derfor er det et vigtigt tema.

I flere af projekterne er der lavet aftaler med de frivillige om tavshedspligt, som man også ser det fra frivillige organisationer. Fx Centerområde Midt i Varde Kommune, som har udarbejdet en samspilsaftale i samarbejde med de frivillige, hvor der bl.a. indgår afsnit om tavshedspligt:

Forholdet mellem beboeren/brugeren og den frivillige bygger på tillid og gensidig respekt. Beboeren vil ofte kunne betro den frivillige nære og fortrolige oplysninger om sin livshistorie, familieforhold og sygdom. I sikker forvisning om, at disse oplysninger ikke kommer videre. Derfor har den frivillige moralsk tavshedspligt. Fortrolige oplysninger kan kun gives videre, når beboeren har givet sit samtykke.

Uddrag fra samspilsaftale, Varde Kommune

⁹ Der har været følgende prædefinerede svarmuligheder vedrørende oplevede problemer: a) Lovgivning, b) Forsikringer, c) Arbejdsvilkår på stedet f.eks. aftaler, overenskomster eller lignende, d) Manglende viden om kommunen/arbejdspladsen, e) Holdninger hos borgerne (f.eks. de ældre, børnene eller de unge)? f) Holdninger hos pårørende til borgerne? g) Holdninger hos de ansatte på stedet? h) Holdninger hos ledere på stedet? i) Andet

¹⁰ Frivillige er – som andre – omfattet af den generelle tavshedspligt, som handler om, at man ikke må videre give oplysninger om andre personers private forhold. Jf. straffelovens § 264 d

Tilsvarende indgår frivillige ved ældrecenteret Gefionshave i Horsens Kommune en aftaleerklæring, hvor der blandt andet står:

Som frivillig er jeg indforstået med, at jeg har tavshedspligt og derfor ikke må videregive personlige følsomme oplysninger eller viden om personlige forhold, som jeg bliver bekendt med igennem mit virke som frivillig på Gefionshave

Tavshedspligten svarer til det, den offentligt ansatte har efter straffelovens § 152 og straffelovens § 264 d for videregivelse af private oplysninger.

Uddrag fra aftaleerklæring, Gefionshave, Horsens Kommune.

Håndteringen af de dilemmaer, der opstår i dagligdagen i relation til tavshedspligten, kan have betydning for de frivilliges oplevelse af at høre til. For selvfølgelig er der opgaver, som frivillige ikke kan varetage, og drøftelser som de ikke kan være en del af, fordi der indgår fortrolige oplysninger eller oplysninger om særlige interne forhold.

Langt hen ad vejen viser det sig mere som et spørgsmål om at indrette opgaverne og samarbejdet, så det ikke giver problemer. Flere fremhæver den vigtige opgave med at informere og skabe åbenhed omkring tavshedspligten, så den frivillige kender reglerne, og ved hvordan han eller hun skal forholde sig. Og om den nødvendige åbenhed om, "hvorfor vi gør, som vi gør", så den frivillige oplever sig som en ligeværdig samarbejdspartner.

De gode "råd" fra projekterne vedrører fx:

- Prioritering af emnet som en vigtig del af introduktionen til frivillige
- Åbenhed i dagligdagen og dialog om dilemmaer når de opstår
- Fokus på de gode væner for hvad der professionelt tales om i hvilke sammenhænge

De frivillige kan få en generel indføring i sygdomsadfærd etc. hos ældre. Den frivillige må selvsagt også gerne spørge ind til særlige forhold, man skal være opmærksom på, når man skal ud at køre en tur med en svagelig ældre borger. Men de får ikke indsigt i den enkeltes diagnose, behandlingsplan etc. Tilsvarende i daginstitutionen, de frivillige kan ikke få indsigt i et barns sygdom eller forældreforhold. Men de kan have brug for at vide, hvis der skal tages særlige hensyn til et barn i en periode.

I enkelte situationer har der været usikkerhed omkring børneattester. Her bør holdningen være klar: Hvor der er børn og unge, bør man bruge børneattester som i foreningslivet.

4.2. Forsikringer

Forsikringsforhold har fyldt en del i de indledende forberedelser i kommunerne. Skal kommunen tegne forsikringer, som omfatter frivillige? Eller er det bedre at henvise til den enkeltes egen ansvars- og ulykkesforsikring som i andre sammenhænge, hvor der ikke er tale om ansættelse?

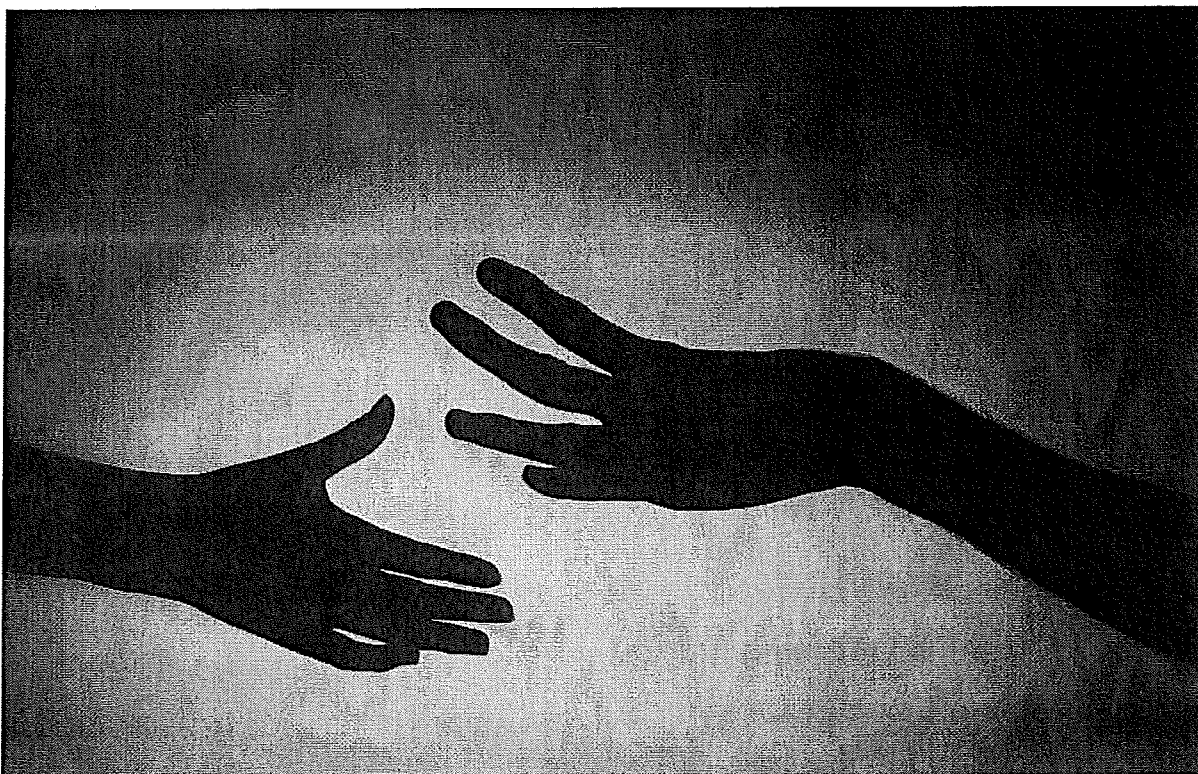
Når frivillige udfører opgaver, er de som udgangspunkt ikke omfattet af kommunens forsikringer, men alene af egne.¹¹ Medmindre der tegnes en særskilt forsikring. Det samme gælder, hvis den frivillige indsats udføres via en forening.

¹¹ Der kan være grænsesituationer, hvor kommunen er forpligtet til at forsikre frivillige. Fx i ansættelseslignende situationer. Det ligger uden for denne rapport at afdække de særlige juridiske forhold omkring forsikringer. Der henvises i stedet til Center for Frivilligt Socialt Arbejde på www.frivillighed.dk

Argumenterne for og imod at tegne forsikringer for frivillige, handler blandt andet om signalværdien og muligheden for at rekruttere frivillige. Tegnes der forsikringer, understreges de frivilliges betydning. Kommunen signalerer, at man har prioriteret området. Herudover undgås problemer, hvis uheldet skulle opstå, og den frivillige ikke har forsikringerne selv, eller den frivilliges forsikringsselskab afviser at dække skaden.

Modsat argumenteres der for, at de frivillige netop deltager som frivillige borgere med en anden rolle og et andet ansvar. Tegner kommunen særlige forsikringer for frivillige, er man med til at formalisere forholdene.

Holdningerne for og imod, er op til den enkelte kommune at afklare. Men uanset valg viser erfaringerne fra projekterne, at det er vigtigt, at kommunen sikrer, at der er klarhed omkring vilkår, og at de frivillige kender disse.

4.3. Holdninger hos politikere, organisationer og forældre mv.

De mest interessante barrierer er ikke placeret i juraen – men i holdningerne i samfundet og hos de berørte aktører – ikke mindst kommunalpolitikere, faglige organisationer og forældre/pårørende. Bl.a. fordi den har en tæt sammenhæng til det vigtige tema, der vedrører anerkendelsen af de frivilliges værdi. Se afsnit 5.1. Ledelse.

De fire kommuners politikere har ikke været tæt på projekterne. Dog har man i Varde Kommune været med i en referencegruppe. I øvrige kommuner har politiske udvalg været informeret, og fulgt projekterne på afstand. Der har i alle kommuner været en fin og positiv pressedækning lokalt, så man er lokalpolitisk klædt på til den vigtige næste fase, hvor man kommer til at forholde sig mere konkret politisk.

Konsulenterne konstaterer fra den generelle indsigt i danske kommuner, at der på tværs af partierne er stor interesse for at afsøge nye måder at inddrage civilsamfundet på i udviklingen af velfærdsydelse. Her har støtten til de frivillige foreninger og Frivilligcentre været den åbenlyse vej ind. Den er ofte kendt og afprøvet – og ikke så "farlig".

De 4 kommuners politiske involvering og adoption af projektets idégrundlag – og de tilsvarende overvejelser i andre kommuner – kommer til at stå sin prøve i 2011 (se også afsnit 7).

De faglige organisationer har været inddraget fra projektets start. Projektoplægget blev sendt til de relevante forbundsformænd, der kvitterede hen over paletten: *"Interessant, lad os se... over mod: til efterretning, vær nu opmærksom på lokale faglige tillidsfolk etc."*

Alle projekter har haft hjemmebane på den lokale skole, daginstitution og ældrecenter etc. Og har derfor brugt disse arbejdspladsers sædvanlige involveringsmodel. Det vil sige informationsmøder om projektet – intern dialog – fortsat drøftelse på de indre linjer.

Medarbejdernes sagte og usagte signaler til – og modtagelse af de frivillige fremhæves af mange som en afgørende faktor for succes.

Der har kun sporadisk været udtrykt negative holdninger fra medarbejderside. De kan godt have været til stede alligevel via en vis observation eller passivitet – og "lad os nu se, hvad det udvikler sig til". Den helt overvejende udmelding fra berørte medarbejdere på arbejdspladserne har været i den grad positive.

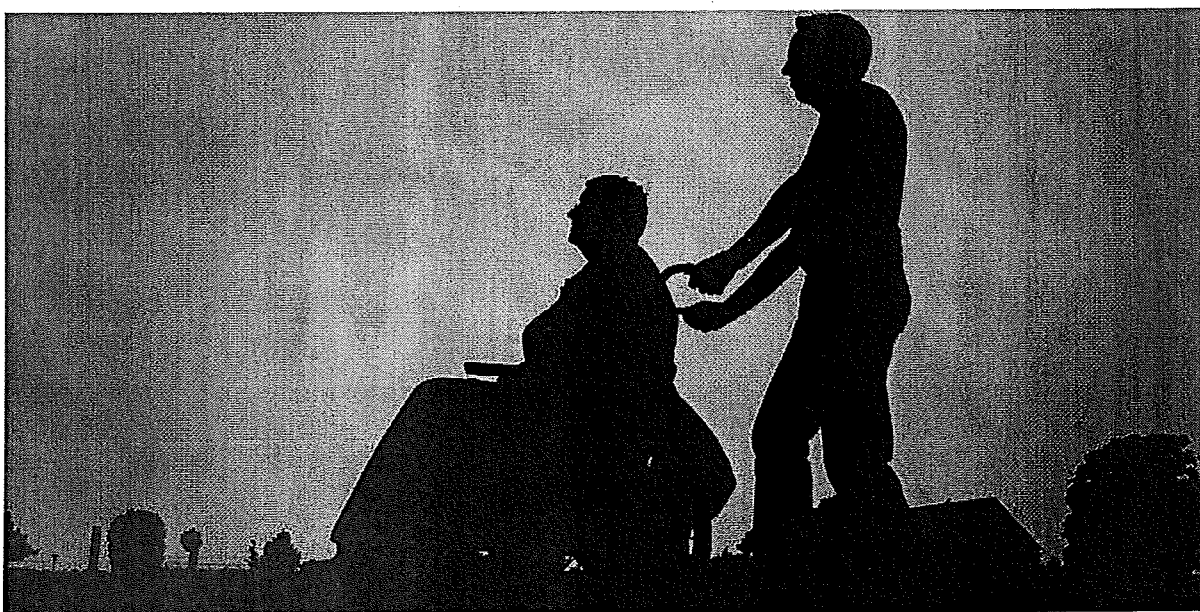
Et par af projekterne er af forvaltningen blevet pålagt ovenfra. De berørte ledere m.fl. har i et vist omfang oplevet, at det var stressende – og at de ikke havde tid p.t. på grund af andre udfordringer. Uden at det handlede om negativitet over for projektet.

Den generelt positive medarbejderopbakning hænger godt sammen med den undersøgelse, som FOA afviklede september 2009, hvor der gives udtryk for et positivt syn på inddragelse af frivillige på arbejdspladserne. I undersøgelsen vurderer 8 ud af 10, at samarbejdet med de frivillige er enten godt eller meget godt, og 9 ud af 10 vurderer, at det frivillige arbejde er med til at forbedre hverdagen for de berørte borgere.¹²

De positive holdninger hos medarbejderne skyldes givet vis også, at projekterne på ingen konfronterende måde har antastet det faglige rum og normeringsforholdene. Sådanne situationer vil givet vis opstå i årene fremover. Det kan være af finansieringsmæssige eller rekrutteringsmæssige grunde. Og det kan skyldes, at man kommunalpolitisk vil udfordre grænserne mellem det faglige rum og mulighederne for at inddrage frivillige medborgere i udviklingen af velfærdsløsninger. Her vil der åbenlyst være basis for fortsat dialog mellem de kommunale aktører, herunder organisationerne (se også afsnit 3.4).

Holdningerne hos **forældre, pårørende** etc. har været klart positive. Der er enkelte eksempler, hvor forældre i opstartsfasen har udtrykt bekymring overfor det "rend" af forskellige bedsteforældre, det kunne ende med på institutionen. Men det er ikke det generelle billede. Tværtimod. Det har da også været et fokusområde for mange af projekterne at sikre den nødvendige information og inddragelse tidligt i projekterne.

Enkelte medarbejdere på daginstitutionsområdet påpeger udfordringerne fremadrettet i forhold til nye generationer af forældre. Forældre som i højere grad end tidligere er vokset op med en servicetankegang og ser sig selv som forbrugere. En tilgang, som flere forventer kan blive en barriere for ønsket om en større inddragelse af frivillige.

¹² Undersøgelse om frivilligt socialt arbejde, FOA Kampagne & Analyse, oktober 2009k

4.4. Tiden og ressourcerne

Alt nyt, der skal løbes i gang, tager tid. Det er ikke anderledes, når det drejer sig om opbygningen af et velfungerende samarbejde mellem frivillige og professionelle. Men det er kun den ene del af udfordringen.

Den anden del vedrører tiden, når projektet er sat i søen. Der skal sættes tid af til at organisere det frivillige arbejde – til at sikre den rette kommunikation og få dagligdagen til at fungere.

Det er vigtigt, at samspillet ses som en investering i noget større eller ekstra, hvis det skal lykkes. Ikke endnu en ekstraopgave. ... *"vi har tænkt, at det var en ekstra opgave, som så bare er blevet skubbet rundt – vi har ikke tænkt det større, som noget der giver noget..."* (medarbejder).

Samarbejdet mellem civilsamfund og kommuner er på mange måder et win-win projekt. Kommunen som helhed og borgerne får noget "ekstra", ligesom den enkelte medarbejder og den frivillige får det. Men det kræver, at der investeres opmærksomhed og tid.

Der skal investeres i tid for at rekruttere og fastholde frivillige. Der skal introduceres til stedet og til opgaverne, og de *"...frivillige skal plejes..."*, så de oplever, at de er en del af stedet. Der skal tages hånd om kommunikationen og det gode samspil i hverdagen.

Der skal investeres i tid, når medarbejderne i en institution eller en skole skaffer sig overblik over forældres kompetencer og motiverer dem til at deltage i aktiviteter i skolen eller daginstitutionen: *"... Vi har lige haft stor udskiftning i forældregruppen hér i sommer. Så det er jo det benarbejde, vi gør nu – forklarer, hvad vi står for som institution. Så kommer folderen, og så kan de mange gange godt se ideen i det... vi kunne i princippet bare hænge det op... det kræver dialog – mange tror ikke, de kan noget..."* (medarbejder).

Der skal investeres i tid, når en frivillig desværre bliver forhindret i at deltage i en planlagt aktivitet. Og der skal findes en ny. Eller en medarbejder må træde til: *"... personalet har måttet vænne sig til, at det er sværere at planlægge... alle gør, hvad de kan... der er forståelse for, at forældre og andre frivillige må prioritere job og familien før det frivillige..."* (frivillig).

Der skal investeres i tid til planlægning og koordinering, når de ældre skal gøres klar og forberedes til de ekstra aktiviteter; køreturen, den fælles sang etc. Eller når forældre skal med i aktiviteter i institutionen.

Den tid, som medarbejdere og ledere investerer, skal synliggøres og anerkendes, som en naturlig del af opgaverne og en forudsætning for at opnå det "ekstra". *"... tiden, der bruges, kommer igen menneskeligt og praktisk..."* (medarbejder) – forebyggelse og bedre livskvalitet for borgerne styrkes. Derfor!

Samtidig skal der tænkes i nye måder at gøre tingene på, så tiden ikke bliver en barriere. Måder at tilrettelægge samspillet på, som er enkle og praktiske. Fx har flere af kommunerne gode erfaringer med at koble inddragelsen af frivillige til den planlægning, som allerede foregår. Eller bruge forskellige former for selvorganisering af de frivillige.

Spørgsmålet om tidsforbrug har en tæt sammenhæng til ledelse, organisation og samspil (afsnit 5).

5. LEDELSE, ORGANISATION OG SAMSPIL

5.1. Ledelse

Det personlige ledelsesformat, lederpersonlighedens overskud og lederens udmelding om, at "det hér er bare så spændende, og det skal vi prøve af" – er helt afgørende. Lederen kan være den øverste chef, en souschef eller en afdelingsleder.

Samstemmende er det erfaringen, at et velfungerende samspil kræver en leder, der bakker synligt op om ideen, brænder for den og går foran i forhold til at skabe rammer, der gør det muligt at udvikle samarbejdet og få "det ekstra" frem: *"... ledelsens indstilling... og ... ledelsesinvolvering betyder alt..."* (medarbejdere).

Det handler om at synliggøre, hvad formålet er med at inddrage frivillige i den kommunale opgaveløsning. Og hvad de involverede får ud af samarbejdet. Det er helt nødvendigt, at lederen påtager sig opgaven med at sælge ideen. Lederens tydelighed og ærlige engagement har betydning for medarbejdernes opfattelse af værdien af samarbejdet.

De frivillige lægger stor vægt på at høre til. Her træder lederskabets betydning igen ind. På de velfungerende projekter er der en kontaktperson, der evner at være både anerkendende og kravstillende. De frivillige oplever i høj grad respekt og lyst til at fortsætte via anerkendelse fra en leder på institutionen. Kunsten er at koble det til selvorganisering og fornuftig ledelsesmæssig prioritering, jf. neden for under afsnit 5.2.

Tilsvarende har de frivillige – som alle andre – brug for at opleve, at de gør en forskel. 52 procent angiver dette som én af grundene til, at de er frivillige. De fleste frivillige ser tydeligt deres værdi i det direkte møde med borgeren: De ældres glæde, børnene ro og tillid, nye løsninger eller ekstra aktiviteter, der ellers ikke var mulige etc.

Men nytten skal også synliggøres og påskønnes mere direkte af ledelsen i organisationen: *"... Kommunen kan påskønne de frivilliges arbejde meget mere..." (frivillig). Der kan "... orienteres bedre fra kommunen, hvad de vil med vores plejehjem og skoler, så man ikke føler, det er formålsløst..." (frivillig).*

Synliggørelse er vigtig. Den vedrører de konkrete resultater, der skabes i samarbejdet. Men også et tydeligere fokus på sammenhængen mellem inddragelsen af frivillige i opgaveløsningen og de overordnede mål for institutionen eller kommunen.

Det er der flere eksempler på. Bl.a. har Engelsborgskolen i Lyngby-Taarbæk Kommune kædet inddragelsen af forældre og ressourcepersoner i lokalområdet sammen med målene i virksomhedsplanen om at arbejde med innovation. Og Børnehuset Bulderby, der arbejder med inddragelse af frivillige, som ikke har fuld arbejdsevne, har skabt en tydelig sammenhæng mellem dette arbejde og institutionens værdier om rummelighed: *"Når nyansatte siger ja til at arbejde i Bulderby, siger de også ja til, at vi har de frivillige i vores hus, og at de gør en forskel..." (leder).* Det er en del af profilen udadtil.

Dermed fremhæves samarbejdet med frivillige som en helt central og nødvendig del af udviklingen af deres institution. I den forbindelse understreger flere ledere betydningen af institutionens profil i forhold til at kunne tiltrække frivillige. Det handler om at synliggøre den gode historie, som frivillige bliver en del af.

Udover synlighed og påskønnelse, handler ledelsesindsatsen også om at følge op på de udfordringer og dilemmaer, som nødvendigvis er en del af samarbejdet, når forskellige tilgange mødes. Inddragelsen af både medarbejdere og frivillige i løsningerne sikres. Og lederen skal have modet til at drøfte udfordringer, tage konflikter, markere retning etc.

Ovenstående markering af lederskabets betydning er lyssende.

5.2. Lokal organisering af samspillet

For meget og for lidt struktur er et centralt tema. Det er tydeligt, at en systematisk afstemning af forventninger og klare rammer er med til at fremme samspillet. På den anden side skal der også være rum og plads til de frivillige: *"Vi skal turde slippe kontrollen... være på sidelinjen. Vi kan jo se, at børnene er glade..." (medarbejder).*

Organisering af samspillet dækker over flere forskellige områder. Bl.a. organiseringen af opgaverne og den løbende information.

Organiseringen af opgaver og løbende information

Der har været flere modeller i brug i projekterne i forhold til organisering af frivillige og opgaver – modeller som projekterne selv har haft frihed til at udvikle. Her er nogle eksempler:

- Alle frivillige indgår i selvsupplerende og selvstyrede teams på 3-5, der sammen løser en særlig opgave (Ældrecenter Egebo, Horsens Kommune). En af de frivillige koordinerer i forhold til mødeplaner og information og er teamets kontaktperson til arbejdspladsens koordinator af den frivillige indsats. Der er ikke tradition for tværgående aktiviteter, og de frivillige kender ikke så meget til de andre teams
- De frivillige indgår i teams med koordinator. De deltager i et par årlige fællesmøder med ledelse og medarbejdere. Her lægges de store linjer, man lærer hinanden at kende, og man bliver inspireret til at gå ind i nye frivilligaktiviteter (Carolineparken, Varde Kommune)
- Skolen styrer projekterne og melder dem ud i en plankalender. Kalenderen formidles via opslag på skolen og pr. mail, så de frivillige kan melde sig på efter interesse og tid ("Kend din skole", Varde Kommune)
- Via folder opfordres alle forældre, der har børn på skolen, til at byde ind med deres kompetencer og interesseområder. Oplysningerne indgår i en database, som fungerer som planlægningsværktøj for skolens medarbejdere. Lærerne tager stilling til inddragelse af ressourcepersoner som led i undervisningsplanlægningen. Målet er at forældre – og senere hen ressourcepersoner i lokalområdet – selv får mulighed for at vedligeholde oplysningerne (Engelsborgskolen, Lyngby-Taarbæk Kommune)
- Ti skoleonkler og -tanter (Brorsonskolen, Varde Kommune) aftaler selv, hvem af dem, der er teamkoordinator. Pågældende sikrer vagtplanerne etc. og er kontaktperson til skolens ledelseskordinator. Endvidere sikres kontakten med lærere og pædagoger via den daglige fælles formiddagskaffe og den løbende dialog, fordi man er i samme fysiske lokaliteter. De frivillige deltager også i fælles sociale arrangementer (sommerfesten etc.)
- Der planlægges årligt 1-2 temaperioder i daginstitutionen. Opgaver i temaperioderne bydes åbent ud til forældre, bedsteforældre og ressourcepersoner i lokalområdet fx lokale kunstnere, foreninger m.fl. (Avnstrup børnegård, Lejre Kommune)
- Samarbejdet med frivillige (med ringe tilknytning til arbejdsmarkedet) indgår som en del af indsatsområderne på daginstitutionen. Der er en fast kontaktperson til hver af de frivillige, som også fungerer som mentor, og der udarbejdes konkrete handlingsplaner (Børnehuset Bulderby, Lyngby-Taarbæk Kommune)

Mange fremhæver selvbestemmelse til grupper af frivillige som en styrke. Modsat er den frivillige indsats og samspillet med de frivillige nogle steder en så stor del af identiteten og arbejdsglæden hos ankerpersonen i ledelsen, at pågældende kan have svært ved at delegerer og lægge det fra sig. Dette understreger vigtigheden af, at det frivillige arbejde ikke kun forankres hos ildsjæle, men bredes ud og understøttes af enkle samarbejdsstrukturer. Og at ledelsen sikrer den fornuftige prioritering af denne ledelsesopgave i sammenhæng med alt det andet.

Organiseringen af samspillet må nødvendigvis afhænge af, hvad det er for et område, man arbejder indenfor – rammerne, opgaverne og brugerne – af arbejdspladsens kultur og af hvem de frivillige er etc.

Otte gode råd om organisation og information

De generelle erfaringer og gode råd på tværs af de 19 meget forskellige projekter, når det gælder organisering og information, kan samles i 8 punkter:

Vigtigheden af information til de frivillige bekræftes i spørgeskemaundersøgelsen. Som tidligere nævnt er tilfredsheden generelt stor blandt de frivillige i projekterne, og der er ikke markante kritikpunkter omkring rammerne.¹³

- a) Vær tydelig på **ansvar og roller** – rammerne skal være klare. Både i den forstand at der er synlighed – og dialog – omkring grænserne mellem det faglige og frivillige og styr på hvem, der gør hvad i det daglige. Hvem tager imod nye? Hvem går de frivillige til med spørgsmål eller nyttig information? Og hvem samler op, hvis der opstår problemer? Det er vigtigt, "... at nogen sætter rammerne og tager sig af at få det organisatoriske på plads..." (frivillig)
- b) **Introduktionen af de frivillige** er en afgørende forudsætning for alt andet. Det gælder måden, man tager imod på, og den information som de frivillige får om organisationen og opgaverne
- c) Skab **sammenhæng** til arbejdspladsens overordnede værdier og strategier. Gør det frivillige samspil til en synlig del af stedets strategiske udvikling gennem virksomhedsplaner eller lignende. Eller synliggør det i institutionens profil – i præsentationen af virksomheden udadtil og til alle nye medarbejdere, forældre, pårørende etc. "Her på stedet har vi valgt... fordi..."
- d) Overvej forskellige modeller for **selvorganisering** af de frivillige – det kan være via tovholder eller selvstyrende team. Måske også mere organiserede netværk eller foreningsdannelser. Nogle steder efterspørger de frivillige tiltag på tværs af de frivillige – det kan også arrangeres af de frivillige selv – her er en træningsbane for selvorganisering. Evt. med inspiration fra kontaktpersonen i ledelsen. Mange fremhæver – både medarbejdere, ledere og frivillige – at samspillet skal udvikle sig decentralt. Men vær opmærksom på, at mange af de frivillige jo er der for at gøre noget for borgerne. Jf. afsnit 6.1. Så...
- e) Undgå for mange møder og for meget unødigt **bureaukrati**. Der skal ikke for mange styregrupper og den slags ind over. Koordineringen på tværs skal holdes på det enkleste niveau
- f) Hold fast i udgangspunktet, når opgaverne drøftes. **Frivillige er frivillige**, og de er der af lyst. Der skal være plads til, "... at vi kan byde ind med det, vi har lyst til og kan... og får frie rammer til det" (frivillig). Pas på med at værdilægge opgaverne: "Der er ikke noget, der for småt – alle funktioner er vigtige, og det kan betyde meget for andre at udføre..." (medarbejder)
- g) Inviter de frivillige med til udvalgte **fælles aktiviteter** med medarbejderne – fx festlige arrangementer, hvor man lærer hinanden at kende. Eller måske særlige møder, hvor institutionens eller områdets strategiske linjer præsenteres. Det kan styrke de frivilliges ejerskab og helhedssyn og give en mere præcis forståelse af, hvad man kan gøre. Det handler også om ligestilling
- h) Vær tydelig på den **ledelsesmæssige forankring**. Koordinering af det frivillige arbejde skal indgå som en naturlig driftsledelsesopgave på institutionen. Det er prioriteret ind i ledelsens opgavesæt – varetages af en konkret person – forankret i idé og ledelsesgrundlag, virksomhedsplan etc. – med bredt ejerskab i den samlede ledelsesgruppe og medarbejderkreds

Men når man krydser svarene på, hvad de frivillige oplever som særlig vigtigt med oplevelsen af tilfredshed med at deltage i projekterne, er der en klar sammenhæng. På alle parametre er de frivillige mere tilfredse, hvis de i høj – eller meget høj – grad oplever tilfredsstillende rammer – herunder en god introduktion. Generelt er 56 procent enige i, at de i høj – eller meget høj grad – har fået en god introduktion, men tallet er 77 procent blandt de, der er meget tilfredse med at være frivillig.

¹³ I spørgeskemaundersøgelsen er de frivillige blevet spurgt om forskellige rammevilkårs betydning for deres trivsel som frivillige. Der har været følgende 10 prædefinerede svarmuligheder: a) At du får en god introduktion til stedet og opgaverne? b) At du selv kan vælge, hvad du arbejder med? c) At du bliver taget med på råd, når opgaverne planlægges? d) At du har mulighed for at tage selvstændige beslutninger? e) At der lyttes til dine ideer? f) At du har et tæt samspil med de ansatte på stedet? g) At du er med til møder eller andre aktiviteter på arbejdspladsen? h) At det du laver som frivillig bliver påskønnet? i) At der er klare aftaler for, hvad der er dine opgaver, og hvad der er de ansattes opgaver? j) At du får mulighed for at udvikle dine kompetencer? Herudover et åbent svarfelt.

Ledere og medarbejdere oplever generelt, at de frivillige i bund og grund er selvsikre – på den gode måde – i forhold til at anvende deres almene sociale kompetencer og smide deres menneskesyn og tilgang til andre mennesker helt naturligt ind i samspillene. Men der kan være områder, hvor det er godt at koble med faglig vidensformidling. De frivillige vil gerne lære mere om "nutidens skole" eller om demens eller børn med særlige behov etc. Men det er som supplement. Se også afsnit 6.3. Vigtige forudsætninger.

5.3. Samspillet med de frivillige foreninger

Det er kun enkelte af projekterne, der har organisatorisk sammenhæng til det lokale Frivilligcenter eller til frivillige foreninger i lokalområdet. Men dér hvor det er tilfældet – er det velfungerende.

Fx er skoleonkterne i Varde alle tilknyttet Væksthuset (Frivilligcentret), der har givet den juridiske ballast – og hvor man mødes en gang om måneden i netværk – også sammen med andre frivillige. Skolen vægter dette samspil meget højt.

I Lejre Kommune er to af projekterne baseret på et direkte samarbejde med lokale patientforeninger – Scleroseforeningen, Diabetesforeningen, Hjerteforeningen og HjerneSagen – og en idrætsforening, Bramsnæs Sejlklub, hvor de frivillige er kommet fra.

Oplevelsen i de projekter, hvor foreningerne er tæt inde, er, at der er et stort uudnyttet potentiale i samspillet mellem de lokale foreninger og de kommunale institutioner. Fx er der mulighed for nye og anderledes løsninger, når de forskellige faglige kompetencer mødes: *"... vi har fået øjnene op for, at der ikke behøver at være så skarp deling mellem fx foreninger og ungdomsklub... I får noget som forening, og vi får nye muligheder for nogle af de "skæve" unge..."* (leder).

Foreningerne ser også deres fordele i samarbejdet i form af bl.a. et bedre og bredere rekrutteringsgrundlag. *"Der er jo miljøer, der aldrig sætter deres ben i en idrætsforening... dem kan vi få fat i..."* (frivillig).

Samarbejdet er med til at udvikle begge parters kompetencer og – for fx patientforeningernes vedkommende – sikre en bedre interessevaretagelse, fordi nøglepersoner i kommunen kender til deres kompetencer.

Den største del af de frivillige har ikke haft – og udtrykker ikke behov for en relation til en frivillig organisation. De udtrykker, at deres tilhørsforhold er institutionen og hinanden (som et socialt eller praktisk netværk). Men det gælder tilhørsforholdet i dette projekt. Mange af de frivillige er typiske for "Foreningsdanmark". De er engagerede på andre fronter – ofte i foreningsregi. 63 procent af de frivillige, der har været med i spørgedelen, udfører således det frivillige arbejde uden kobling til en forening. Og kun 19 procent blev opmærksom på projektet igennem en forening.

Nok så interessant er det, at 28 procent af de frivillige angiver, at de ikke har udført frivilligt arbejde tidligere. Det vil sige, at der er aktiveret et frivilligpotentiale, som foreningerne ikke tidligere har kunnet aktivere.

Vi ser altså den samme udvikling som inden for fritids- og idrætsområdet. Ved siden af den traditionelle foreningsidræt opleves gennem de sidste årtier enorm aktivitetsvækst i den individuelle og uformelle aktivitet, hvor man bare beslutter at løbe, at cykle, at spille bold, at tage kajakken etc. Det foregår alene eller sammen med andre. Opgangen i danskeres fysiske aktivitetsniveau er vel i vidt omfang baseret på dette både – og. Både stærke foreninger og stærke uformelle (ofte fejlagtigt kaldet uorganiserede) – ofte individuelle aktiviteter.

Der rystes på hovedet, når vi spørger de frivillige på fx ældreområdet, om de kan se en styrke ved, at de kobler sig på en frivillig social eller anden forening i lokalsamfundet: *"Vi har jo vores fælles sted – det er Egebo"* (frivillig).

Men det at høre til og indgå i netværk fremhæves som en vigtig forudsætning for, at de frivillige kan fastholdes: "... Som enkelt frivillig, der er med på ture, skal du blive en del af et frivilligteam, hvis det skal holde..." (frivillig).

Foreningstilknytning er således ikke en nødvendig forudsætning for deltagelse i det frivillige arbejde. Nogle frivillige deltager og koordinerer via en forening, og andre koordinerer selv og i samspil med den kommunale institution.

En af udfordringerne – og mulighederne – for kommunerne fremadrettet er derfor at tænke i forskellige samarbejdsstrukturer, der både matcher samarbejdet med frivillige foreninger og frivillige uden for foreninger. Her er et område, der kan udvikles. Jf. også under afsnit 7.3. De frivillige foreninger.

6. DE FRIVILLIGE

6.1. Projektets forestilling om ansvarlighed

De individuelle og mere egoistisk prægede grunde til at blive frivillig fylder klart mindre i erfaringsopsamlingen end fokuseringen på fællesskab og samfundssind. Men der ligger altid et naturligt både – og. De frivillige i projektet bruger ikke begrebet "etisk fordring"¹⁴, når de motiverer deres indsats. Men det er den etiske fordring, vi afkoder hos flertallet. Og hér indgår netop sammenhængskraften mellem jeg'et og mit medmenneske/vi'et.

Det fremgår bl.a. af de begrundelser for frivilligt engagement, der står øverst på listen i spørgeskemaundersøgelsen.¹⁵ Den begrundelse, der udpeges af flest frivillige, vedrører oplevelsen af, at den frivillige indsats er en meningsfyldt måde at være medborger på (68 procent). Herefter kommer begrundelsen om at gøre en forskel (52 procent).

Det træder ikke mindst tydeligt frem hos den store gruppe af frivillige, der ikke længere er på arbejdsmarkedet. Man skal af med ansvarsfølelsen, der opleves som en ansvarspligt – en etisk fordring. Ønsket om fortsat at indgå i meningsfyldte, sociale sammenhænge fylder meget.

For frivillige, der er i arbejde, er indstillingen grundlæggende den samme: *"Man tager fra i lokalsamfundet, med de kræfter og det overskud man har som en selvfølge"* (frivillig).

De begrundelser, som færrest angiver, vedrører egen karriere (ingen angiver dette), faglig interesse i opgaverne (10 procent), mulighed for at udvikle sig og lære noget (14 procent), mulighed for indflydelse (16 procent) – og at man gør det på grund af en pårørendes eller en bekendts situation (18 procent).

14 K.E. Løgstrup, *Den etiske Fordring* (Gyldendal 1956)

15 Der er brugt prædefinerede svarmuligheder. Der kunne kun markeres 3 begrundelser ud af de 11 muligheder: a) Jeg ser det som en del af mit ansvar som borger, b) Jeg gør det på grund af min(e) pårørendes eller bekendtes situation, c) Jeg får mulighed for indflydelse og for at påvirke, d) Jeg kan se, at jeg gør en forskel, e) Jeg interesserer mig fagligt for opgaverne, f) Jeg ser det som en del af min karriere, g) Jeg får mulighed for at udvikle mig og lære noget, h) Jeg ønsker at indgå i fællesskab med andre, i) Jeg har tid til overs, j) Jeg oplever det som en meningsfyldt måde at være medborger på, k) Andet

Midt imellem står begrundelserne om at indgå i fællesskab med andre (38 procent), at tage ansvar som borger (36 procent) og at have tid til overs (36 procent).

Svarene i spørgeskemaundersøgelsen viser en sammenhæng imellem alder og motivation. De individuelle grunde fylder mere i grupperne under 65. Fx begrundelser som faglig interesse etc. Men som tidligere nævnt er der en stor overvægt af ældre over 65 år i gruppen af frivillige, der har deltaget. Der er derfor ikke grundlag for at nuancere forskellene yderligere.

6.2. Hvad vil de frivillige investere?

Fra spørgeskemaundersøgelsen ved vi, at 94 procent af de frivillige mener, at omfanget af det frivillige arbejde har været passende, og 5 procent vil gerne bruge mere tid. Kun 1 procent anfører, at de gerne ville have brugt mindre tid på det frivillige arbejde.

Kun 5 procent af de frivillige ønsker ikke at fortsætte som frivillig efter projektperioden. Heraf angiver de 4 procent personlige grunde som helbred, alder eller lignende. Kun 1 procent angiver, at det skyldes bøvellet med det offentlige: *"Fordi jeg hellere vil bruge min tid som frivillig i private foreninger, hvor der er mulighed for at udvikle. Indenfor det offentlige er der alt for meget snakmøder, som ikke fører til noget"* (frivillig).

Ovenfor (i afsnit 5.2 Lokal organisering af samspillet) er der givet bud på nogle ideelle former for organisatorisk samspil, hvor der også indgår fællesmøder på tværs. Men som én af de frivillige fortalte i et af interviewene: *"Som organisationsmand har jeg deltaget i alt for mange møder i mit tidligere arbejdsliv, det gider jeg bare ikke mere... så det er så herligt bare at være inde i mit lille frivilligteam og beboerne... uden at skulle involveres i alt muligt"*.

6.3. Vigtige forudsætninger

Tilfredsheden med at deltage som frivillig er som nævnt meget høj og de positive udmeldinger fra de frivillige i såvel spørgeskemaundersøgelsen som i fokusgruppeinterviewene er mange.

Men der er nogle centrale forhold, der tæller for de frivillige i samspillet med de fagprofessionelle: *Indhold, legitimitet, spilleregler, helhedsforståelse, ledelse og organisering, indflydelse, sociale netværk*. Nogle af temaerne er behandlet i tidligere afsnit.

Det har været interessant – med den generaliserende optik – at observere på **indhold contra kønsroller**. Det er ikke tilfældigt, at flertallet af frivillige på det sociale område er kvinder. Det er vores ikke så overraskende observation – med den generaliserende palet – at kvinder har det fint med at melde sig til – uden at der nødvendigvis er klare, afgrænsede opgaveområder. Der er ofte et udpræget (gennem livet afprøvet og udfordret) socialt gen – der ikke står i modsætning til lyst til at gå med ind i ledelses- og projektopgaver mv.

Mænd går ofte ind med andre præferencer. De siger ja til at sidde i en bestyrelse eller et udvalg. Eller til konkrete arrangementer og opgaver, hvor de tydeligt kan se, at de kan bidrage med deres faglige og personlige kompetencer. Først med det overblik siger man ja.

Derfor er der efter konsulenternes vurdering et stort og ikke udnyttet potentiale hos mange flere (også ældre) mænd i fremtidens samspil mellem kommune og civilsamfund. Der har i flere projekter været fokuseret på dette. Erfaringerne er bl.a., at man skal melde konkrete projekter eller opgaver ud: Deltag i dén eller dén dagstur – gå ind i et team, der sørger for, at vognparken (kørestolene) altid er smurt uden løse skruer – stå for en fisketur – vær vært på internetcafeen – planlæg en temadag – gå med som ”skubber” – læs højt for børnene – spil fodbold med drengene etc.

Når mændene så først er inde på arbejdspladsen, så kommer deltagelsen på mange flere niveauer. Og mændene breder deres – også sociale – kompetencer mere ud.

Generelt har der været overvægt af ældre medborgere – men i Lyngby-Taarbæk Kommune har **aldersfordelingen** været meget mere spredt som den voksne befolkning generelt. Vi har ikke kunnet analysere tæt på dette, men det er vurderingen, at der et uudnyttet potentiale vedrørende netop at tiltrække også yngre medborgere som frivillige.

Er der noget, de frivillige ikke vil eller orker? Projekter, hvor frivillige skal være med til at styrke livskvaliteten for unge eller ældre med psykiske lidelser, har haft en svær start. På et center for ældre psykiatriske plejehjemsbeboere har institutionen i Horsens Kommune formidlet faglig indsigt på generelt niveau om beboernes adfærd og udtryk. Det har åbnet op for – og fastholdt frivillige på centret. De frivillige oplever, at de nu meget bedre forstår beboerne og dermed også på en god måde kan bidrage til aktiviteter, der styrker livskvaliteten, der ofte kan være svær at aflæse.

Vi har fra projektets start fokuseret på **legitimitet**. Når de frivillige er tæt inde på arbejdspladsen, har alle aktører brug for at vide, hvem der er hvem – og hvorfor, man nu går rundt hér?

Arbejdspladsens løbende **information** til alle medarbejdere og andre, der kommer dér (forældre på skolen eller i børnehuset, pårørende på ældrecentret etc.) er herunder af central betydning, jf. afsnit 5.2. Lokal organisering af samspillet.

De frivilliges muligheder for at få en **helhedsforståelse** af den kommunale arbejdsplads er vigtig – og der er peget på relevante modeller i afsnit 5.2.

Vi har flere gange været inde på betydningen af god ledelse. Det er ikke tilfældigt, at det netop er på dét center, hvor ledelsen har arbejdet mest med helhedsforståelse på tværs af medarbejdere og frivillige, at ledelsen i den grad lyser op. De fortæller, at *”... det er blevet lettere og mere energifyldt at være leder efter, at de frivillige er kommet så stærkt ind som en central aktør i de fælles bestræbelser på at sikre tryghed og livskvalitet for beboerne. Og selv om vi også før projektet havde frivillige, har vi nu fået en helt anden bevidst, på én gang strategisk og hverdagsorienteret forståelse for samspilenes enorme synergi – og de rammebetingelser, der er helt afgørende for fortsat succes... Det er helt naturligt, at vi fremover har stort set lige mange ansatte og frivillige inde på centret – i supplerende aktiviteter”* (leder).

Når frivillige på andre kommunale arbejdspladser hører om dette eksempel er meldingen: *”Det savner vi – en sådan mulighed for at blive inddraget i arbejdspladsens helhedssyn – vil styrke vores motivation og engagement”* (frivillig).

6.4. Rekruttering og markedsføring

Flertallet af projekterne har forholdsvis hurtigt været fyldt op med det antal frivillige, som man p.t. kan magte at være i samspil med. Andre har haft sværere ved at finde frivillige. Der har derfor været forskellige rekrutteringsstrategier. De er ligeledes præget af forskellene mellem storby og det lille samfund.

Personlig opfordring, kombineret med at man har haft tilgang til området som pårørende, er den vigtigste rekrutteringsmåde. Det er også den måde, man kender fra fritids- og foreningslivet. Invitationer til åbent hus og informationsmøder – og interesse via lokal medieomtale er andre tilgange.

I flere af projekterne bl.a. på ældreområdet har der i vidt omfang været tale om selvsupplering i de frivillige teams. Eller som en kombination: *"... vi hjælper de frivillige med at lave sedler og beskrive behov – og så styrer de selv rekrutteringen..."* (medarbejder).

I andre af projekterne er tilknytningen af forældre, bedsteforældre og lokale ressourcepersoner sket ud fra samtaler med lederen eller medarbejderne, som har lavet opsøgende arbejde og opfordret til deltagelse.

Endelig er der projekter, hvor de frivillige er kommet med via foreninger.

Enkelte institutioner arbejder målrettet med kontakten i lokalområdet til fx idrætsforeninger, uddannelsessteder, virksomheder m.fl. Og flere ser mulighederne her: *"I de lokalområder, jeg kommer i, er der masser af frivillige rundt omkring i idrætsforeninger og andre foreninger ... jeg tror, at det man kunne gøre som det nye, det var måske at skabe den kontakt mellem de forskellige institutioner – det kunne være vores lille børnehus – til fx en idrætsforening... eller spejderne..."* (medarbejder).

41 procent af de frivillige angiver i spørgeskemaundersøgelsen, at de er med, fordi de er blevet opfordret til at deltage i projektet. 20 procent er kommet ind via pårørende, og 19 procent angiver, at de er kommet ind på baggrund af et medlemskab af en forening. Under 10 procent er blevet rekrutteret på baggrund af reklamer på kommunens hjemmeside, eller annoncer i aviser m.m.¹⁶

Projektet bekræfter med andre ord det, som også andre undersøgelser påpeger; nemlig at det er den personlige kontakt, netværket og det at blive opfordret, der har størst betydning.¹⁷

I spørgeskemaundersøgelsen har de frivillige haft mulighed for at komme med forslag til, hvad der kan gøres for at få endnu flere frivillige med.

De gennemgående forslag vedrører synliggørelsen af det frivillige arbejde. Forslagene går dels på udbredelsen af kendskabet til behovene hos de kommunale institutioner, dels påskønnelsen af den indsats, som de frivillige udfører:

"Man skal søge offentligt, når man mangler frivillige... og gøre opmærksom på behovet. Jeg er sikker på, at der er mange, der gerne vil." (frivillig) Og "... kommunen skal påskønne de frivilliges indsats meget mere. Så kan det være, at de frivillige vil fortælle andre om deres indsats som frivillige og dermed skaffe flere frivillige. For mund til mund er en af de bedste måder at skaffe flere frivillige på." (frivillig)

Der er også forslag, som vedrører organiseringen og adgangen til den kommunale verden. Det skal være *"... ukompliceret at blive en del af kommunens aktiviteter"* (frivillig). Fx foreslås det, at man i kommunen tager temaer op, og gør det muligt for frivillige grupper at mødes på tværs og udveksle erfaringer og derigennem få ideer og lyst til andre projekter.

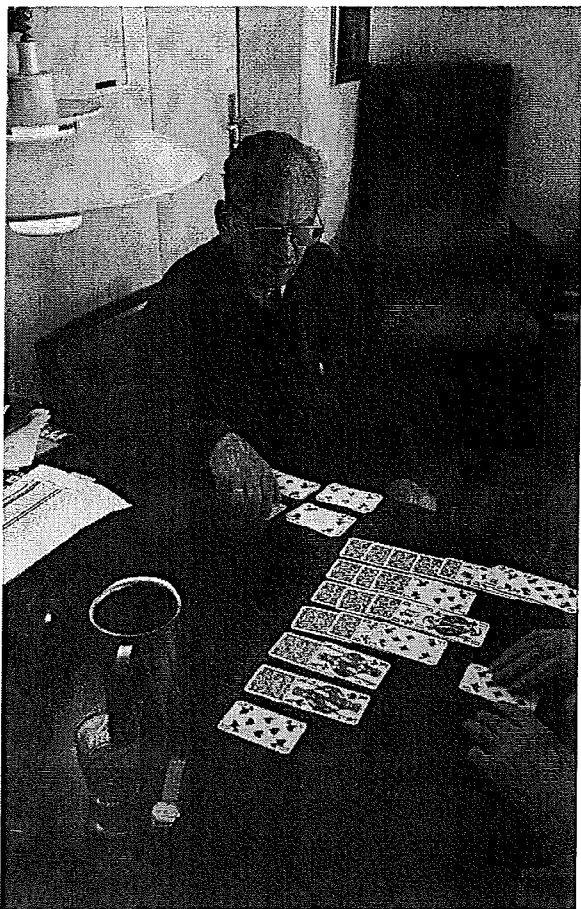
Flere opfordrer til, at der sikres klare rammer og fx laves flere små og overskuelige projekter. Man skal *"... tænke i konkrete tidsafgrænsede projekter og gøre brug af personlige opfordringer... der skal være noget for både dem, der selv vil udtænke ideer, have indflydelse osv. Og dem, der gerne vil løse en konkret bunden opgave."* (frivillig).

Herudover er der forslag til annoncering, kampagner, kontakt til pårørende, åbent husarrangementer mv.

¹⁶ Der er brugt prædefinerede svarmuligheder: a) Jeg blev opfordret/valgt til det, b) Jeg så annonce, avisartikel, TV-udsendelse e.l., c) Jeg fik kontakt via pårørende, kollegaer eller bekendte, d) Gennem mit job/min uddannelse, e) Gennem mit medlemskab af en forening, f) Via kommunens hjemmeside g) Andet

¹⁷ Bl.a. Den frivillige sektor i Danmark – omfang og betydning, redigeret af Thomas P. Boje m.fl., SFI Publikation, 2006 & Frivillighed og kræft – hvad ved vi? En rapport om forskning i og erfaringer med frivilligt arbejde, Kræftens Bekæmpelse, 2007

I to af projekterne er der indgået et samarbejde med private virksomheder. Vurderingen er, at der er et potentiale i et sådant samarbejde. Tilsvarende ser mange ledere i projekterne uudnyttede muligheder i at styrke kontakten til andre aktører i lokalområdet og udvide institutionens netværk som redskab til at mobilisere frivillige.

Der er herudover mange klassiske markedsføringsmetoder, man kan overføre til frivilligområdet. Herunder fokusering på hvilke målgrupper – alder, køn, uddannelse, egn etc. – man er i dialog med, synliggørelse af de gode historier etc. Dette projekt bidrager ikke særskilt på dette felt.

Grænser i forhold til hvem, der kan være frivillig

”Visitation” af frivillige har fyldt meget lidt i projekterne. Formentlig fordi langt de fleste frivillige er kommet ind via mund til mund – via netværk etc. De få, der ikke har passet ind, har fundet ud af det – eller er måske usagt blevet lukket ude af de bærende værdipersoner blandt de frivillige. *”Der var en frivillig med i nogle aktiviteter – og hun fyldte bare alt for meget og gik ikke i spænd med nogen ... hun er ikke med mere”* (frivillig).

Men at ”visitation” på ikke mindst personlig integritet, værdier og evne til at gøre en indsats vil være et tema fremover, ligger lige for.

Der er generelt opmærksomhed på, at der er en grænse, hvor der skal siges fra. *”Jeg er helt bevidst om, at jeg skal sige fra, hvis vi får en frivillig ind, der ikke falder til og er på stor afstand af vores værdigrundlag og måden at være sammen på”* (leder).

7. KOMMUNEN SOM ÉT AF CENTRENE FOR DET FRIVILLIGE ARBEJDE INDE PÅ MATRIKLEN

7.1. Kommunalpolitisk forankring

Projekterne har – blandt mange, mange andre udfordringer og projekter i den bredspektrede kommunale hverdag – fået lov til at leve deres eget liv i den projektafprøvningsperiode, der har været aftalt.

De kommunale styregrupper har primært været sammensat på forvaltningsniveau, jf. neden for under 7.2. Det hidtidige forløb er foregået ude på de decentrale arbejdspladser.

De 4 kommuner planlægger derfor alle en implementeringsproces i starten af 2011, hvor det politiske ejerskab skal indhentes – og hvor projekterne skal implementeres i den kommunale frivilligpolitik eller -strategi.

7.2. Forvaltningsforankring

Alle projekter startede via henvendelse til kommunaldirektørerne ud fra de kriterier, der er beskrevet i afsnit 1. Projekterne har derefter typisk været forankret hos én eller flere sektordirektører i samspil med afdelingsledere. Nøgleaktøren lokalt har været kommunens projektkoordinator. Der er derfor i den direkte involverede kreds et godt kendskab og ejerskab – men i en forholdsvis afgrænset cirkel.

De 4 kommuner planlægger nu, hvordan projekterfaringerne kan overflyttes til andre områder. Og hvordan man får det lagt ind i en helhedsstrategi for samspillet mellem kommunen og civilsamfundet.

I enkelte projekter har der været et samarbejde på tværs af forvaltninger: Fx samarbejde mellem plejecenter og 10. klassecenter. Eller samarbejde mellem daginstitution og familiehuse. Men generelt er det indtrykket, at der ikke tænkes på tværs af forvaltninger, hvilket efterlyses af flere ledere.

Udvælgelsen af projekterne i de fire deltagerkommuner er grebet an på meget forskellig vis. I to af kommunerne blev der tilrettelagt en proces, hvor decentrale aktører i kommunen eller lokalsamfundet kunne byde ind med forslag til projekter. De blev så vurderet og udvalgt i forhold til formålet. I de to andre kommuner blev områderne – og i visse tilfælde også de enkelte institutioner – udvalgt centralt til at indgå i projektet. Her har delmotiveerne bl.a. været at prøve særlige områder af.

Valget af startmodel er bestemt lokalt i de 4 kommuner. Erfaringen er, at det kræver ildsjæle for at lykkes – uanset hvor initiativet kommer fra:

"... man skal brænde for noget... også de frivillige. Det skal vokse nedefra – måske med centrale initiativer som fødsels-hjælper..." (leder)

"... projektet var pålagt oppefra... det kommer først nu i gang, fordi vi selv har set et projekt, hvor netop de frivilliges evne til at være venner og hvor vi er professionelle, betyder noget..." (medarbejder)

Dette er ikke særegent for samarbejdet mellem frivillige og professionelle, men mere en generel erfaring om at sikre ejerskab til forandringer. I den forbindelse peger flere på værdien af at tage et konkret udgangspunkt, når samarbejdet skal i gang, frem for generelle mål: Fx et behov for mere kontakt mellem pårørende og beboerne på et plejecenter. Eller særlige lokale forhold; det kan være samarbejdspartnere i lokalområdet – en naboinstitution, virksomheder, idrætsklub og foreninger eller andet – hvor begge kan have behov for at udvikle et område.

7.3. De frivillige foreninger

Fra møder lokalt eller på nationalt plan med frivillige foreninger og Frivilligcentre har konsulenterne observeret en blanding af det interesserede, det afmålte og det kritiske.

Mange fra foreningerne og Frivilligcentrene har givet særdeles positive rygklap til projekterne. *Et spændende supplement.* Og der har generelt været stor opbakning til projektets idégrundlag om nye måder at beskrive ansvarsdelingen på "nede fra".

Men der har også været udtryk for skepsis: *Hvad er nu det, kommunen har gang i? Trækker I nu tæppet væk under et velfungerende frivilligarbejde i foreningsregi? Kommunerne skal holde sig til deres opgaver – og så er det de frivillige foreninger, der ejer samspillet med det frivillige engagement! Det er jo hele ideen, at vi gør noget, som det offentlige ikke kan! Det bliver jo et helt uoverskueligt marked!"*

En lidt anden vinkel på det samme kommer fra én af projektdeltagerne: *"... jeg tror, at det offentlige vil få problemer, hvis man tager fat i folk som enkeltpersoner... det er en form for garanti, at frivilligheden er organiseret. Det vil spænde det offentlige "forbandet" for, hvis man skaber samarbejde med enkeltpersoner..."* (frivillig). Her er fokus på, at det er enklere for de kommunale institutioner, når de frivillige er organiseret, og derigennem har fået en introduktion til det at være frivillig.

De nuancerede reaktioner fra nogle af foreningerne kan jo i et vist omfang ikke undre. Nu har man endelig fundet en af samfundet anerkendt platform for det frivillige arbejde – *hvor kommunerne har deres og vi har vores – og vi har ofte fundet gode fællesløsninger* – så hvad er nu det?

Men hele idégrundlaget bag projekt "Kommunen og Civilsamfundet" er netop at sætte medborgernes ansvarlighed i centrum. Medborgerne – ikke staten – og ikke foreningerne – skaber de nødvendige alliancer og spil – der så gribes og medorganiseres af kommuner, foreninger, frivilligcentre etc.

Medborgerne definerer behovet for foreningsaktiviteter og for netværks- eller individorienterede aktiviteter i forhold til den frivillige indsats. Medborgerne og de kommunale skoler, ældrecentre, kulturinstitutioner, daginstitutioner, sociale foranstaltninger etc. er hér – i medborgernes engagerede optik – helt naturlige parter. Hvilket ikke udelukker, at også medborgerne finder det fortrinligt, at en række opgaver bedst varetages i foreningsregi. Eller at man henter viden og netværk via det lokale Frivilligcenter.

Som supplement hertil er det jo helt fint – set fra medborgernes engagement – at staten, kommunerne og frivillige foreninger med særlige kompetencer aftaler samarbejdsdeling på små eller større områder. Og at staten skaber rammer og incitamenter for fx det frivillige, sociale foreningsliv.

Derfor skal udfordringerne løses konstruktivt: Sikke mange muligheder, der er lokalt for at tænke på tværs af:

- Den foreningsorganiserede uvurderlige frivillige indsats
- Det samspil mellem det personlige ansvar (den frivillige medborger) og "mit lokale andelsfællesskab" (ældrecenter, børnehus etc.)
- De kommunale frivilligcentre der ofte vil have stærke muligheder i koordineringen etc.

Man bør i samfundsudviklingen se de enorme muligheder for synergi mellem det organiserede – og i frivilligforeningens optik uorganiserede frivillige engagement – præcis som det kendes fra fritids-, idræts- og sundhedsområdet, jf. neden for.

7.4. Det kommunalpolitiske ejerskab skal udmøntes

Fra vores generelle samspil med danske kommunalpolitikere – der ikke har specifik rod i de fire deltagerkommuner – aflæser vi en overvejende afventende observation på nye samspil mellem det personlige medborgeransvar (civilsamfundet) og de kommunale institutioner. Vi oplever generelt på tværs af partierne:

- En meget positiv indstilling til at sætte det frivillige medborgerskab mere i spil – det står også skrevet overalt i bløde vendinger og udtrykkes i politiske oplæg etc.
- En ægte interesse for at finde ud af, hvordan vi skaber velfærdsinnovation – hvordan vi finder frem til nye velfærdsløsninger tættere på borgerne – hvor vi på én gang leder efter for kommunen billigere og for borgerne bedre eller lige så gode løsninger
- Usikkerhed overfor reaktionen fra de frivillige foreninger og især de faglige organisationer

Erfaringerne fra Projekt "Kommunen og Civilsamfundet" udgør ikke nogen form for trusselsbillede. Tværtimod. Erfaringerne bør give inspiration til nye udgaver af de kommunale (og nationale) frivilligpolitikker – der i dag ofte har ret ensidigt hovedfokus på samspillet med – og støttefinansiering af det frivillige foreningsområde.

Erfaringsopsamlingen sænker en række fordomme om holdninger hos bl.a. medarbejderne. Og man finder bidrag til en åbning mod den velfærdsinnovation, som de 19 projekter jo også byder ind med.

Der er brug for mod i kommunalbestyrelserne til at omsætte den ægte interesse og lyst til at prøve nye veje til nye udgaver af kommunens frivilligpolitik, når den omsættes til praksis. Der bør sendes et klart politisk signal til medborgerne (civilsamfundet) og de lokale kommunale opgaveområder om at fortsætte med at afsøge muligheder og finde på nye måder at dele ansvar på – hele vejen rundt om det kommunalpolitiske opgavefelt.

Nye markeringer i frivilligpolitikker

Vi kan se behovet for fokus i politikkerne på i hvert fald to supplerende områder:

- Signalet til borgere og institutioner om samspil
- En organisatorisk tværgående ramme omkring borgerne, kommunale opgaveenheder, erhvervsvirksomheder, frivillige foreninger og væksthuse etc. – der understøtter synergi og innovation

Der er god grund til, at man fra kommunalbestyrelsen sender klare signaler og rammer om det fremtidige samspil mellem de kommunale opgaveenheder og medborgerskabet. Det kan indeholde fokusering på bl.a.:

- Idégrundlag, visioner og mål for velfærdsudvikling og samspil med civilsamfundet
- Rummet for medborgerindsats – afgrænsning/rettigheder for borgerne til kommunal aflønnet faglighed og myndighedsudøvelse
- Forventningen om, at det indgår som en naturlig del af opgaveområdets udvikling
- Evt. særlige forsøg
- Tilknytning til lederudvikling – opbakningen til faglig kompetenceudvikling
- At det skal ind over opgaveområdernes fortælling om, hvad de står for og arbejder med – og hvordan de gør det (hjemmesiden mv.)

På tværs af det lokale frivilligcenter, de frivillige foreninger, institutionsbestyrelser, lokale netværk, lokale opgaveområder, medborgere etc. er der åbenlyse muligheder for synergi. Med ønsket hos alle aktører om videndeling og samspil bør den frivillige medborgerindsats kunne udvides betydeligt.

Derfor bør der i den praktiske opfølgning indgå en afdækning af alt det, der allerede foregår. Af det åbenlyse potentiale for medborgerskab og velfærdsinnovation, der tydeligt er placeret i lokalsamfundene – fra sociale institutioner over skoler og daginstitutioner til grønne områder og planlægnings- og kommunikationsområder.

For de frivillige medborgere med en bred palet af kompetencer er der!

8. BILAG

Bilag 1. Frivilligprofiler (uddrag fra spørgeskemaundersøgelsen)

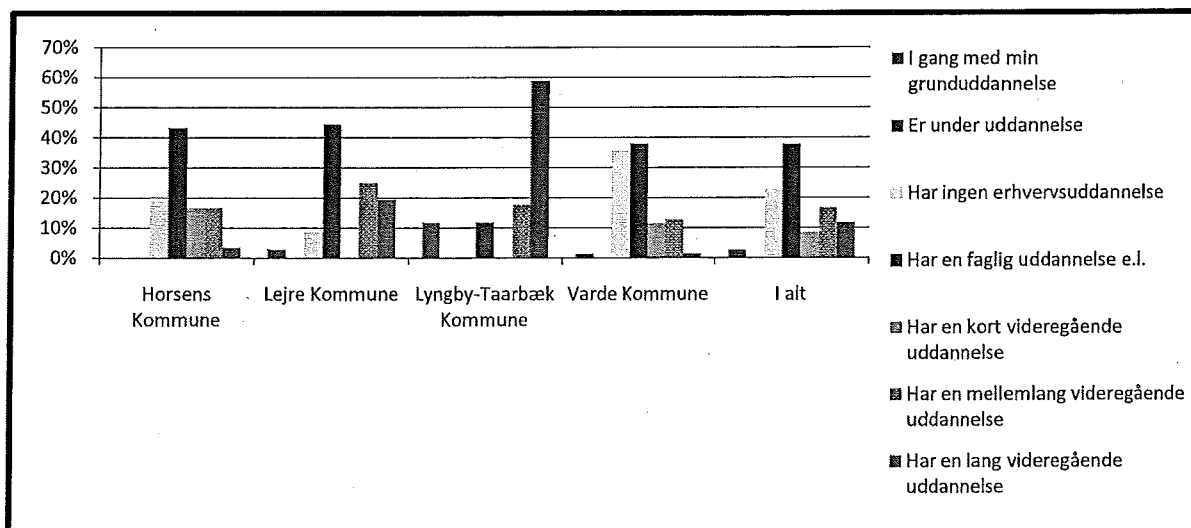
Der er en klar overvægt af kvinder i projekterne. Således er 66 procent af de frivillige kvinder og kun 34 procent mænd. Derudover er aldersgennemsnittet markant højere end normaldemografien, idet 88 procent af de frivillige er 50 år eller derover. 64 procent er over 65 år.

61 procent af de frivillige har enten ingen erhvervsuddannelse eller en faglig uddannelse, 37 procent har en kort, mellem- eller en lang videregående uddannelse og 2 procent anfører at de er under uddannelse. Den mest typiske frivilligprofil er dermed en kvinde over 65 år med enten ingen erhvervsuddannelse eller en faglig uddannelse. Denne profil dækker en tredjedel af alle de frivillige i projekterne.

Der er dog ganske stor variation imellem kommunerne hvor Varde Kommune med mange frivillige (50 procent af respon-

denterne), en høj gennemsnitsalder (73 procent over 65 år), mange kvinder (77 procent) og et lavt gennemsnitligt uddannelsesniveau (73 procent faglig – eller ingen videreuddannelse) vægter betydeligt i undersøgelsen.

I Lyngby-Taarbæk med 17 respondenter svarende til 10 procent af alle respondenter er 65 procent af de frivillige under 50 år, "kun" 53 procent er kvinder og 66 procent har en mellemlang- eller lang videregående uddannelse. Dermed afviger frivilligprofilen i Lyngby-Taarbæk væsentligt fra frivilligprofilen i Varde.

Bilag 2. Rammerne for erfaringsopsamlingen

Projekt Civilsamfundet og Kommunen tager udgangspunkt i notatet "Kommunen og Civilsamfundet – et bidrag til kvalitetsreformen – idéoplæg" af 1. september 2008.

Formålet med erfaringsopsamlingen

Formålet med erfaringsopsamlingen er at opsamle ideer og viden og viderebringe inspiration til andre kommuner og aktører på området. Herudover forventes den at kunne bidrage til de generelle diskussioner omkring civilsamfund og inddragelse af frivillige.

Med baggrund i idégrundlag og målbeskrivelsen forventes projekterne i de fire deltagerkommuner at bidrage med erfaringsbaseret viden om:

- 1) Nye måder at dele ansvar på mellem kommune og civilsamfund – fx på områder hvor der i dag ikke er tradition for samspil med frivillige eller helt nye former for samspil og kompetencedeling
- 2) Barrierer der dukker op, når medarbejdere og frivillige deler ansvar "inde på arbejdspladsen" – fx i relation til gældende lovgivning, arbejdsvilkår, rutiner, arbejdstilrettelæggelse og holdning hos medarbejdere, ledere, frivillige eller brugere – og ikke mindst ideer til mulige løsninger
- 3) Muligheder for at motivere flere frivillige eller nye grupper af frivillige gennem nye organiserings- og samspilsformer – fx direkte kontakt mellem frivillige og institution, inddragelse af frivillige i møder eller andre aktiviteter på arbejdspladsen
- 4) Redskaber til forankring af det frivillige samfundsarbejde inde på arbejdspladsen – fx gennem nye organiseringsformer, sammenhængende politikker, tværgående samspil i den kommunale organisation eller nye former for samspil med de lokale frivillige foreninger

Til grund for projekterne ligger en forventning om, at et styrket samspil mellem civilsamfund og kommune kan bidrage til udvikling af den kommunale opgaveløsning til gavn for både brugere, ansatte og de frivillige i civilsamfundet, der involverer sig. Eksemplerne indgår som en del af erfaringsopsamlingen, men der er ikke tale om egentlig effektmåling, jf. formålet med erfaringsopsamlingen.

Rammen for erfaringsopsamlingen

Spørgsmål til spørgeskemaundersøgelsen og fokusgrupperne er udarbejdet i tæt samarbejde med deltagerkommunerne på baggrund af de endelige projektbeskrivelser. Udvælgelse af deltagere er ligeledes sket i samarbejde kommunerne og konsulenterne imellem.

Erfaringsopsamlingen baseres på:

- 5) Løbende erfaringsudveksling i projektperioden i form af tværgående møder og månedlige statusnotater, mølepæle etc. fra kommunerne
- 6) Analyse af materiale fra de interne, afsluttende evalueringer i kommunerne
- 7) Afgrænset kvantitativ spørgedel, som belyser profiler på de frivillige samt erfaringer med samspillet mellem arbejdsplads og frivillige (173 deltagere)
- 8) Fokusgruppeinterview med projektdeltagere repræsenterende de forskellige målgrupper – frivillige, ansatte medarbejdere og ledere m.fl. (56 deltagere)
- 9) Afsluttende tværgående workshop med nøglepersoner fra de 4 kommuner og ministeriet med henblik på drøftelse af udvalgte temaer og mulige løsninger (40 deltagere)

Se mere om spørgeskemaundersøgelse og fokusgrupperne nedenfor.

Spørgeskemaundersøgelsen

Spørgeskemaundersøgelsen blev gennemført i perioden 10. september til 24. september 2010. Forud for gennemførelsen blev spørgematrixen testet af udvalgte deltagere fra de 4 kommuner.

Undersøgelsen blev gennemført med hjælp af værktøjet Survey-Xact. I alt 283 frivillige blev meldt ind fra kommunerne til at deltage, heraf 106 med en mailadresse. De øvrige 177 blev meldt ind med en postadresse.

Spørgsmålene kredser om temaerne:

- Den grundlæggende tilfredshed herunder lysten til at fortsætte
- De frivilliges profil
- Baggrunden for at de frivillige har valgt at deltage
- Rammevilkårenes betydning – positivt og negativt

På den baggrund blev der udsendt 106 mailsørgeskemaer imens 177 skemaer blev udsendt til de frivilliges privatadresser vedlagt en frankeret svarkuvert.

Svarprocenten blev på 61 procent, fordelt med en svarprocent på 73 fra de respondenter der fik undersøgelsen udsendt som mail og en svarprocent på 54 fra de respondenter der fik skemaet udsendt med post. Det er ikke en høj svarprocent, men på den anden side en svarprocent, som man kan forvente den i en sådan sammenhæng. Mange af de frivillige er ikke

klar over, at de er en del af et større projekt – eksemplificeret af den venlige ældre dame der returnerer spørgeskemaet uden at besvare det, medfølgebemærkningen; ”æ e jo bår skubber”.

Projektet er fint beskrevet i såvel spørgeskemamaterialet som med link fra de elektroniske spørgeskemaer. Men mange ser sig som frivillig i ”microformat” – i det særlige projekt, man er en del af, og måske endda bare i den helt *afgrænsede* del af et projekt. Der er tillige tale om mange ældre medborgere, der måske er knap så vant til at blive konfronteret med komplicerede spørgeskemaer. At svarprocenten blandt mailrespondenterne er væsentligt højere end blandt brevrespondenterne kan tolkes derhen, at mailrespondenterne har en lavere alder og ud fra en gennemsnitsbetragtning også er de lidt ”stærkere” frivillige.

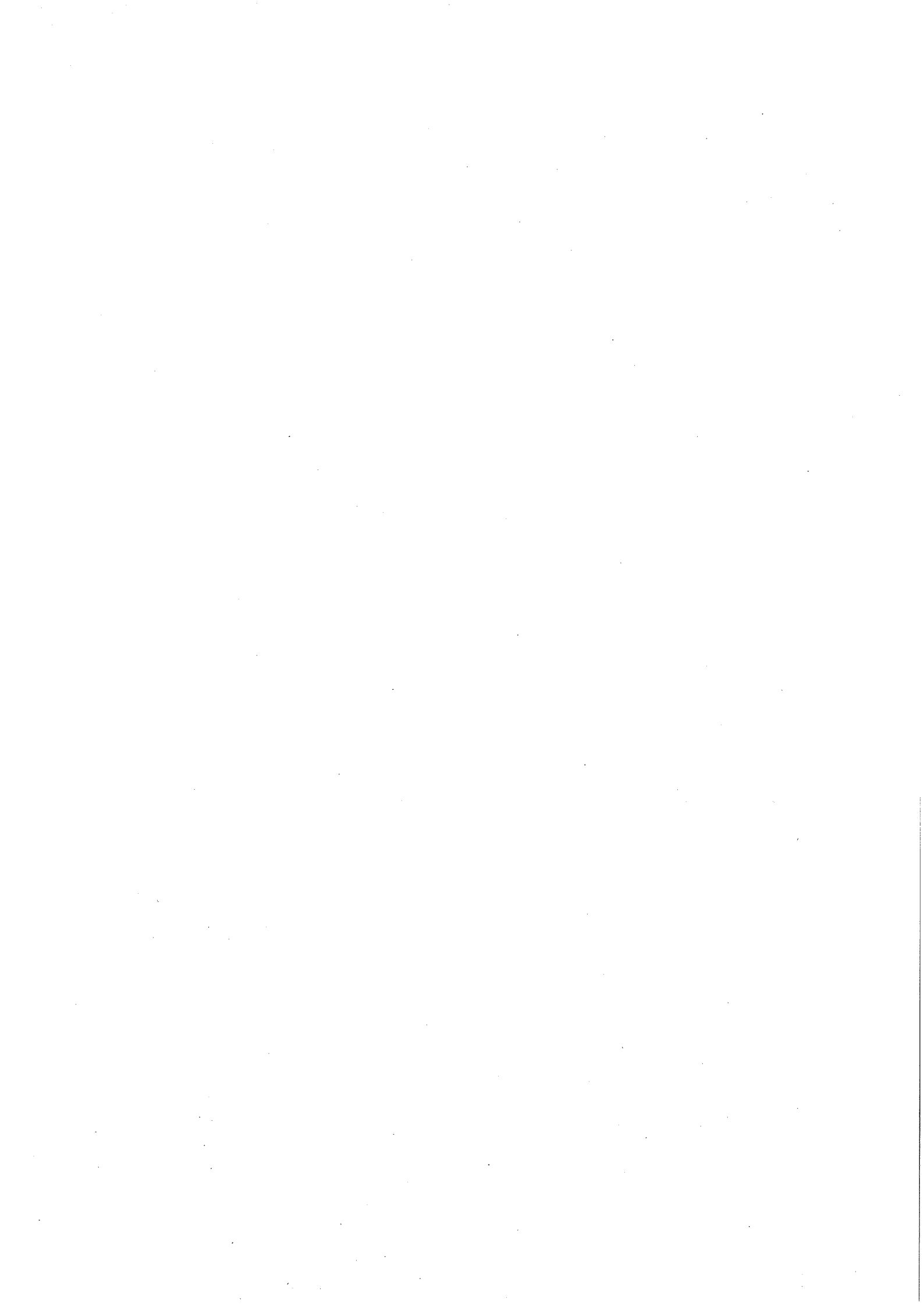
Ikke alle papirspørgeskemaer er blevet udfyldt ”korrekt”. Nogle har undladt at svare på alle spørgsmål, imens nogle få har valgt at sætte for mange krydser i fx spørgsmålet om grunde til at være frivillig. Disse spørgeskemaer er alligevel medtaget, da det vurderes, at det er mere fyldestgørende at medtage dem end at udelade dem.

Fokusgruppeinterview

Fokusgrupperne har været tilrettelagt kommunevis og fordelt på målgrupper (frivillige, medarbejdere, ledere og andre nøglepersoner). I alt har der deltaget 56 fordelt på 13 grupper (gruppeinterview á 2 – 2,5 timer).

Interviewene blev foretaget på baggrund af spørgeguide, som var udsendt til deltagerne på forhånd. Der har været brugt båndoptagelse, og der er efterfølgende udarbejdet referat fra alle interviews.

Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K
Tel 33 92 93 00
Fax 33 93 25 18
sm@sm.dk
www.sm.dk

Kontakt og åbningstider | Nyheder | Nyhedsbrev og RSS | WebTV | A-Å | Om hjemmesiden | English | Min Rude

BORGERSERVICE & SELVBETJENING >>

KOMMUNEN >>

RUDERSDAL RUNDT >>

Kulturkalender | Bibliotekerne | Fritid og kultur | Foreninger | Natur og miljø | RudersdalRuten | Kort | Tilflytter | Turist | VM - cykling

VM - cykling

VM-site: Copenhagen2011

Hotline

FAQ – forslag, spørgsmål og svar

Berørte borgere

Erhvervsdrivende

Trafik: ændringer under løbene

Parkering

VM-ruten

Hot spots

Program

Turist

Cykling – meget mere end VM

Presserum

Rundt om VM

In English - Road World Championships 2011

VM-kort

Trafik: ændringer under løbene

VM i landevejscykling medfører store ændringer i trafikken i kommunen før, under og efter løbene.

Vi har særligt fokus på de borgere og virksomheder, der bliver direkte berørt af arrangementet, og planlægger løsninger for parkering mv.

Kongevejen spærret for al trafik mellem Holte og Virum

Kongevejen bliver spærret for al trafik i **begge retninger** mellem krydset ved Holte Stationsvej-Øverødvej i Holte og krydset ved Skodsborgvej-Frederiksdalvej i Virum.

Kongevejen bliver desuden spærret i **sydgående** retning mellem krydset ved Holte Stationsvej-Øverødvej og krydset ved Dronninggårds Allé i Holte.

Endelig bliver **Holte Stationsvej** spærret mellem Rønnebær Allé og Kongevejen i den **sydlige** kørebane (nærmest skoven).

Disse afspærringer finder sted:

- Tirsdag den 20. september fra kl. 5 om morgenen
- Onsdag den 21. september - hele døgnet
- Torsdag den 22. september - hele døgnet
- Fredag den 23. september - hele døgnet
- Lørdag den 24. september - hele døgnet
- Søndag den 25. september - hele døgnet
- Mandag den 26. september - til kl. 5 om morgenen

NB! Alle tidspunkter er med forbehold.

Beboere på Hjortholmsvej og Skovstykke samt enkelte andre beboere, der kun har udkørsel via Kongevejen, får mulighed for at komme til og fra deres bopæl med bil, når der ikke afvikles løb.

VM-ruten spærret for al trafik under selve løbene

VM-ruten spærres for al trafik under løbene og lidt tid før og efter (undtagen Kongevejen, som er spærret i længere tid).

VM-ruten forløber ad Kongevejen, Øverødvej, Vangebovej, Mothsvej, Søllerødvej, Attemosevej, Egebækvej, Rundforbivej, Skodsborgvej og Kongevejen. Start- og målområdet kommer til at ligge på Kongevejen på toppen af Geels Bakke ved Holte.

Det ikke være muligt at benytte bil eller parkere på vejene i det afspærrede område:

- Fredag den 23. september fra kl. ca. 8.15 til 18
- Lørdag den 24. september fra kl. ca. 8.15 til 18
- Søndag den 25. september fra kl. ca. 9 til 18

NB! Alle tidspunkter er med forbehold.

På Skodsborgvej fra Rundforbivej til Langebjerg anvendes kun den nordlige kørebane til cykelløbet. Den sydlige vejbane kan derfor med forsigtighed anvendes til ind- og udkørsel til Langebjerg og Nærumvænge Torv.

Motorvejsramperne i Nærum bliver spærret under selve løbene

Motorvejsfra- og tilkørsel 14 i Nærum bliver lukket på løbsdagene under VM 2011.

Strandvejen-Skodsborgvej bliver kortvarigt lukket 25. september

Søndag den 25. september starter cykelrytterne i København og kører med politi-eskorte til VM-ruten ad **Strandvejen** og **Skodsborgvej**. I denne forbindelse vil vejene kortvarigt blive lukket for kørsel.

Fodgængere og cyklister

Det vil være muligt at gå og cykle eller trække cyklen på fortovet og i vejkanter bag afspærringerne.

Mange steder på ruten bliver der **overgange**, hvor man til fods eller på cykel kan komme på tværs af vejen, når feltet ikke er i nærheden.

Nyt om kultur og fritid

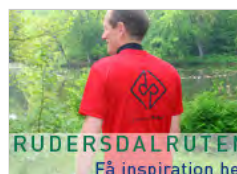
Se alle nyheder
Cyklende medarbejdere inviterer de erhvervsdrivende til infomøde

Holder I fest den 23. september?

Rudersdal Senior Triathlon 4

Biblioteket kommer hjem til dig

Ung Dag på Nærum Ungdomsgård

Tidspunkter med forbehold

Alle klokkeslæt er med forbehold.

Alt efter, hvordan trafikken er på dagen, hvor mange tilskuere der kommer, og hvor hurtigt cykelrytterne cykler, kan **åbningen** af ruten ske tidligere eller senere.

Vi har anlagt et konservativt skøn, så ruten vil næppe blive **lukket** tidligere end de angivne tidspunkter. Men der kan stadig nå at ske ændringer.

Pendler du på Kongevejen?

Hvis du dagligt kører ad Kongevejen mellem Holte og Virum, skal du være særligt opmærksom på, hvornår den er lukket for færdsel, så du kan finde alternative ruter i perioden. Og så er det en god idé at beregne ekstra tid til transport, da særligt VM giver meget ekstra trafik med både deltagere og tilskuere, der ikke er hjemmevante.

Også tidligere på ugen kan der opstå problemer, da store dele af indre København lukkes på grund af enkeltstarterne under VM.

Offentlig transport

Heller ikke den offentlige transport kan køre ad sine sædvanlige ruter, men vil i dagene med cykelløb benytte alternative ruter.

Vi samarbejder med trafiksselskaberne om ekstra tog og busser til VM 2011, og vi informerer nærmere om dette i løbet af 2011.

Der kommer til at køre særlige shuttle-busser, som publikum kan benytte til at komme fra parkeringspladserne ind til VM-ruten.

Parkering

» [Parkering](#)

Hjemmepleje og ambulancekørsel mv.

Afspærring af veje giver noget besvær med at komme rundt – også for den offentlige hjælp. Men vi er meget opmærksomme på, at hjemmepleje, ambulancer, politi- og brandbiler mv. naturligvis kommer frem, så ingen skal mangle hjælp i perioden.

Pendler du til Københavns centrum?

En stor del af det indre af København vil være lukket af mandag den 19., tirsdag den 20. og onsdag den 21. september 2011, når enkeltstarterne afvikles i København. Dele af H.C. Andersens Boulevard, hvor der er målområde, bliver afspærret allerede fra torsdag den 15. september. Dette vil få stor betydning for både bilister og kollektiv trafik.

Adresse	Kontakt
VM-hotline	Tlf: 72 68 10 00 pbi@rudersdal.dk www.copenhagen2011.dk
Telefontid: Mandag-onsdag kl. 10-15, torsdag kl. 10-17 og fredag kl. 10-13 - dog hele døgnet under VM i landevejscykling	
Kategorier: Kultur og fritid , By, bolig og byggeri	
Senest opdateret: 9. marts 2011	
Kontakt redaktør: pbi@rudersdal.dk	

Trafik: ændringer under løbene

VM i landevejscykling medfører store ændringer i trafikken i kommunen før, under og efter løbene.

Vi har særligt fokus på de borgere og virksomheder, der bliver direkte berørt af arrangementet, og planlægger løsninger for parkering mv.

Kongevejen spærret for al trafik mellem Holte og Virum

Kongevejen bliver spærret for al trafik i **begge retninger** mellem krydset ved Holte Stationsvej-Øverødvej i Holte og krydset ved Skodsborgvej-Frederiksdalvej i Virum.

Kongevejen bliver desuden spærret i **sydgående** retning mellem krydset ved Holte Stationsvej-Øverødvej og krydset ved Dronninggårds Allé i Holte.

Endelig bliver **Holte Stationsvej** spærret mellem Rønnebær Allé og Kongevejen i den **sydlige** kørebane (nærmest skoven).

Disse afspærringer finder sted:

- Tirsdag den 20. september fra kl. 5 om morgenen
- Onsdag den 21. september - hele døgnet
- Torsdag den 22. september - hele døgnet
- Fredag den 23. september - hele døgnet
- Lørdag den 24. september - hele døgnet
- Søndag den 25. september - hele døgnet
- Mandag den 26. september - til kl. 5 om morgenen

NB! Alle tidspunkter er med forbehold.

Beboere på Hjortholmsvej og Skovstykke samt enkelte andre beboere, der kun har udkørsel via Kongevejen, får mulighed for at komme til og fra deres bopæl med bil, når der ikke afvikles løb.

VM-ruten spærret for al trafik under selve løbene

VM-ruten spærres for al trafik under løbene og lidt tid før og efter (undtagen Kongevejen, som er spærret i længere tid).

VM-ruten forløber ad Kongevejen, Øverødvej, Vangebovej, Mothsvej, Søllerødvej, Attemosevej, Egebækvej, Rundforbivej, Skodsborgvej og Kongevejen. Start- og målområdet kommer til at ligge på Kongevejen på toppen af Geels Bakke ved Holte.

Det ikke være muligt at benytte bil eller parkere på vejene i det afspærrede område:

- Fredag den 23. september fra kl. ca. 8.15 til 18
- Lørdag den 24. september fra kl. ca. 8.15 til 18
- Søndag den 25. september fra kl. ca. 9 til 18

NB! Alle tidspunkter er med forbehold.

På Skodsborgvej fra Rundforbivej til Langebjerg anvendes kun den nordlige kørebane til cykelløbet. Den sydlige vejbane kan derfor med forsigtighed anvendes til ind- og udkørsel til Langebjerg og Nærumvænge Torv.

Motorvejsramperne i Nærum bliver spærret under selve løbene

Motorvejsfra- og tilkørsel 14 i Nærum bliver lukket på løbsdagene under VM 2011.

Strandvejen-Skodsborgvej bliver kortvarigt lukket 25. september

Søndag den 25. september starter cykelrytterne i København og kører med politi-eskorte til VM-ruten ad **Strandvejen** og **Skodsborgvej**. I denne forbindelse vil vejene kortvarigt blive lukket for kørsel.

Fodgængere og cyklister

Det vil være muligt at gå og cykle eller trække cyklen på fortovet og i vejkanter bag afspærringerne.

Mange steder på ruten bliver der **overgange**, hvor man til fods eller på cykel kan komme på tværs af vejen, når feltet ikke er i nærheden.

Tidspunkter med forbehold

Alle klokkeslæt er med forbehold.

Alt efter, hvordan trafikken er på dagen, hvor mange tilskuere der kommer, og hvor hurtigt cykelrytterne cykler, kan **åbningen** af ruten ske tidligere eller senere.

Vi har anlagt et konservativt skøn, så ruten vil næppe blive **lukket** tidligere end de angivne tidspunkter. Men der kan stadig nå at ske ændringer.

Pendler du på Kongevejen?

Hvis du dagligt kører ad Kongevejen mellem Holte og Virum, skal du være særligt opmærksom på, hvornår den er lukket for færdsel, så du kan finde alternative ruter i perioden. Og så er det en god idé at beregne ekstra tid til transport, da særligt VM giver meget ekstra trafik med både deltagere og tilskuere, der ikke er hjemmevante.

Også tidligere på ugen kan der opstå problemer, da store dele af indre København lukkes på grund af enkeltstarterne under VM.

Offentlig transport

Heller ikke den offentlige transport kan køre ad sine sædvanlige ruter, men vil i dagene med cykelløb benytte alternative ruter.

Vi samarbejder med trafikselskaberne om ekstra tog og busser til VM 2011, og vi informerer nærmere om dette i løbet af 2011.

Der kommer til at køre særlige shuttle-busser, som publikum kan benytte til at komme fra parkeringspladserne ind til VM-ruten.

Parkering

» [Parkering](#)

Hjemmepleje og ambulancekørsel mv.

Afspærring af veje giver noget besvær med at komme rundt – også for den offentlige hjælp. Men vi er meget opmærksomme på, at hjemmepleje, ambulancer, politi- og brandbiler mv. naturligvis kommer frem, så ingen

skal mangle hjælp i perioden.

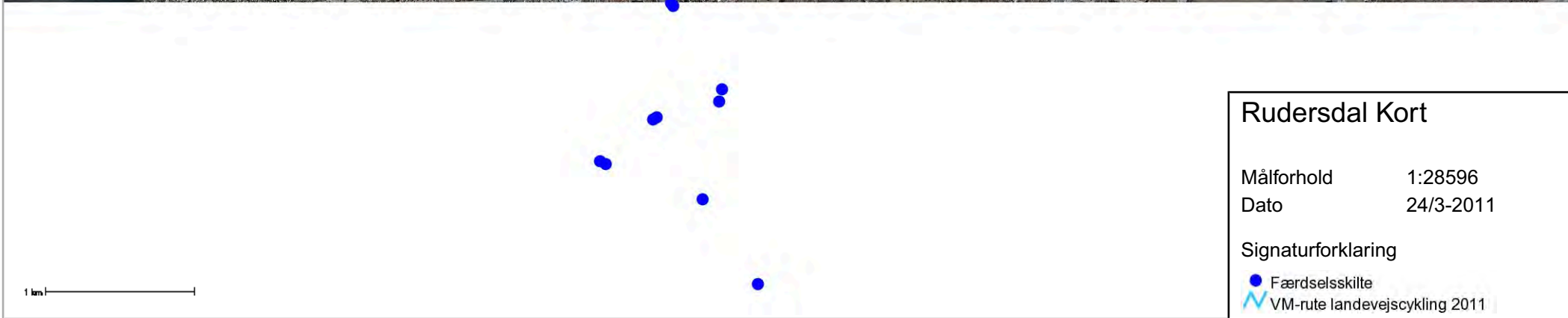
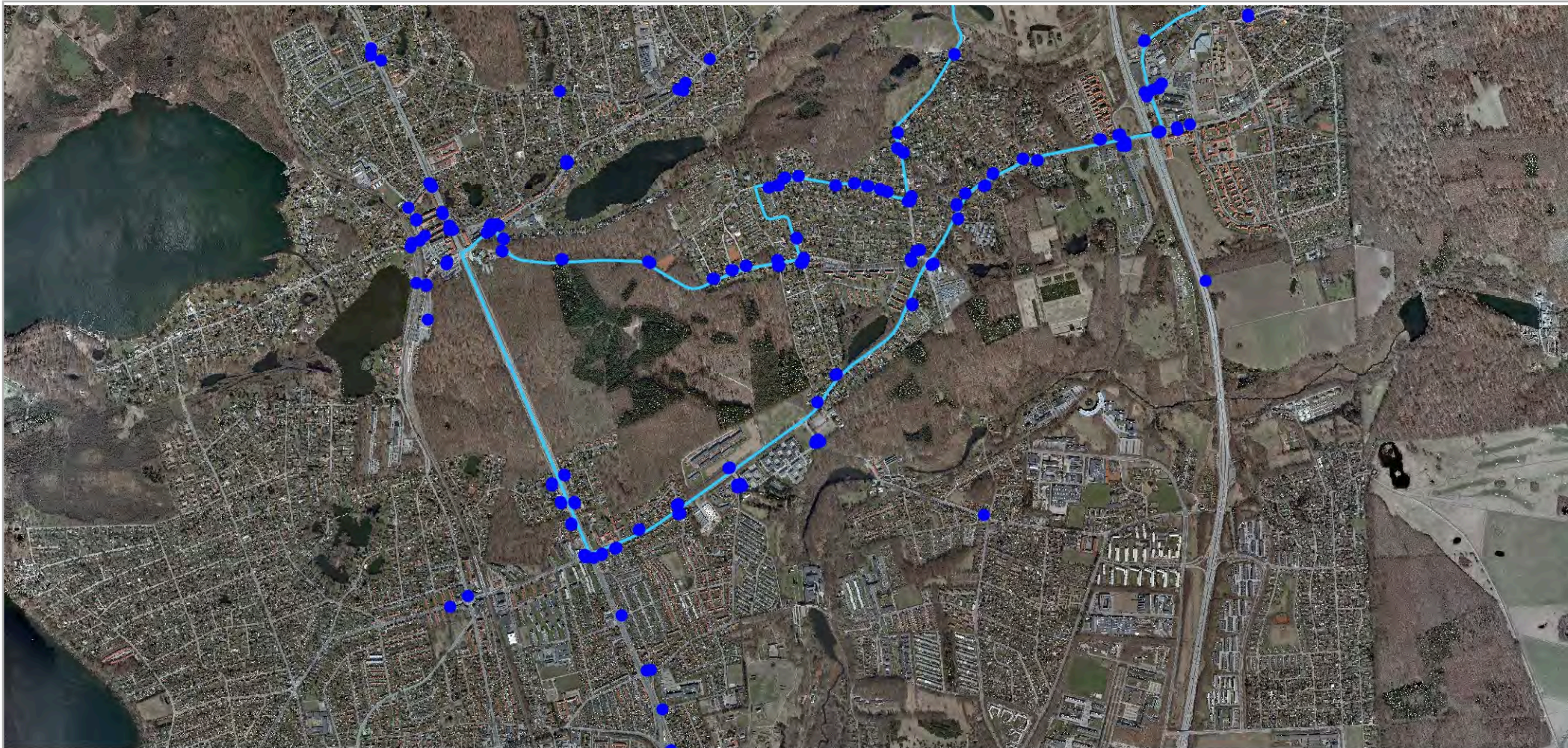
Pendler du til Københavns centrum?

En stor del af det indre af København vil være lukket af mandag den 19., tirsdag den 20. og onsdag den 21. september 2011, når enkeltstarterne afvikles i København. Dele af H.C. Andersens Boulevard, hvor der er målområde, bliver afspærret allerede fra torsdag den 15. september. Dette vil få stor betydning for både bilister og kollektiv trafik.

Adresse	Kontakt
VM-hotline	Tlf: 72 68 10 00 pbj@rudersdal.dk www.copenhagen2011.dk

Telefontid: Mandag-onsdag kl. 10-15, torsdag kl. 10-17 og fredag kl. 10-13 - dog hele døgnet under VM i landevejscykling

Udskrift fra www.rudersdal.dk - d. 24. marts 2011.
Ophavsretten tilhører Rudersdal Kommune.
Informationerne må alene anvendes til eget ikke-kommercielt brug.

1 km

Rudersdal Kort

Målforhold 1:28596
Dato 24/3-2011

Signaturforklaring

- Færdselsskilte
- VM-rute landevejscykling 2011

Trafik: ændringer under løbene

VM i landevejscykling medfører store ændringer i trafikken i kommunen før, under og efter løbene.

Vi har særligt fokus på de borgere og virksomheder, der bliver direkte berørt af arrangementet, og planlægger løsninger for parkering mv.

Kongevejen spærret for al trafik mellem Holte og Virum

Kongevejen bliver spærret for al trafik i **begge retninger** mellem krydset ved Holte Stationsvej-Øverødvej i Holte og krydset ved Skodsborgvej-Frederiksdalvej i Virum.

Kongevejen bliver desuden spærret i **sydgående** retning mellem krydset ved Holte Stationsvej-Øverødvej og krydset ved Dronninggårds Allé i Holte.

Endelig bliver **Holte Stationsvej** spærret mellem Rønnebær Allé og Kongevejen i den **sydlige** kørebane (nærmest skoven).

Disse afspærringer finder sted:

- Tirsdag den 20. september fra kl. 5 om morgenen
- Onsdag den 21. september - hele døgnet
- Torsdag den 22. september - hele døgnet
- Fredag den 23. september - hele døgnet
- Lørdag den 24. september - hele døgnet
- Søndag den 25. september - hele døgnet
- Mandag den 26. september - til kl. 5 om morgenen

NB! Alle tidspunkter er med forbehold.

Beboere på Hjortholmsvej og Skovstykkeket samt enkelte andre beboere, der kun har udkørsel via Kongevejen, får mulighed for at komme til og fra deres bopæl med bil, når der ikke afvikles løb.

VM-ruten spærret for al trafik under selve løbene

VM-ruten spærres for al trafik under løbene og lidt tid før og efter (undtagen Kongevejen, som er spærret i længere tid).

VM-ruten forløber ad Kongevejen, Øverødvej, Vangebovej, Mothsvej, Søllerødvej, Attemosevej, Egebækvej, Rundforbivej, Skodsborgvej og Kongevejen. Start- og målområdet kommer til at ligge på Kongevejen på toppen af Geels Bakke ved Holte.

Det ikke være muligt at benytte bil eller parkere på vejene i det afspærrede område:

- Fredag den 23. september fra kl. ca. 8.15 til 18
- Lørdag den 24. september fra kl. ca. 8.15 til 18
- Søndag den 25. september fra kl. ca. 9 til 18

NB! Alle tidspunkter er med forbehold.

På Skodsborgvej fra Rundforbivej til Langebjerg anvendes kun den nordlige kørebane til cykelløbet. Den sydlige vejbane kan derfor med forsigtighed anvendes til ind- og udkørsel til Langebjerg og Nærumvænge Torv.

Motorvejsramperne i Nærum bliver spærret under selve løbene

Motorvejsfra- og tilkørsel 14 i Nærum bliver lukket på løbsdagene under VM 2011.

Strandvejen-Skodsborgvej bliver kortvarigt lukket 25. september

Søndag den 25. september starter cykelrytterne i København og kører med politi-eskorte til VM-ruten ad **Strandvejen** og **Skodsborgvej**. I denne forbindelse vil vejene kortvarigt blive lukket for kørsel.

Fodgængere og cyklister

Det vil være muligt at gå og cykle eller trække cyklen på fortovene og i vejkanter bag afspærringerne.

Mange steder på ruten bliver der **overgange**, hvor man til fods eller på cykel kan komme på tværs af vejen, når feltet ikke er i nærheden.

Tidspunkter med forbehold

Alle klokkeslæt er med forbehold.

Alt efter, hvordan trafikken er på dagen, hvor mange tilskuere der kommer, og hvor hurtigt cykelrytterne cykler, kan **åbningen** af ruten ske tidligere eller senere.

Vi har anlagt et konservativt skøn, så ruten vil næppe blive **lukket** tidligere end de angivne tidspunkter. Men der kan stadig nå at ske ændringer.

Pendler du på Kongevejen?

Hvis du dagligt kører ad Kongevejen mellem Holte og Virum, skal du være særligt opmærksom på, hvornår den er lukket for færdsel, så du kan finde alternative ruter i perioden. Og så er det en god idé at beregne ekstra tid til transport, da særligt VM giver meget ekstra trafik med både deltagere og tilskuere, der ikke er hjemmevante.

Også tidligere på ugen kan der opstå problemer, da store dele af indre København lukkes på grund af enkeltstarterne under VM.

Offentlig transport

Heller ikke den offentlige transport kan køre ad sine sædvanlige ruter, men vil i dagene med cykelløb benytte alternative ruter.

Vi samarbejder med trafikselskaberne om ekstra tog og busser til VM 2011, og vi informerer nærmere om dette i løbet af 2011.

Der kommer til at køre særlige shuttle-busser, som publikum kan benytte til at komme fra parkeringspladserne ind til VM-ruten.

Parkering

» [Parkering](#)

Hjemmepleje og ambulancekørsel mv.

Afspærring af veje giver noget besvær med at komme rundt – også for den offentlige hjælp. Men vi er meget opmærksomme på, at hjemmepleje, ambulancer, politi- og brandbiler mv. naturligvis kommer frem, så ingen

skal mangle hjælp i perioden.

Pendler du til Københavns centrum?

En stor del af det indre af København vil være lukket af mandag den 19., tirsdag den 20. og onsdag den 21. september 2011, når enkeltstarterne afvikles i København. Dele af H.C. Andersens Boulevard, hvor der er målområde, bliver afspærret allerede fra torsdag den 15. september. Dette vil få stor betydning for både bilister og kollektiv trafik.

Adresse

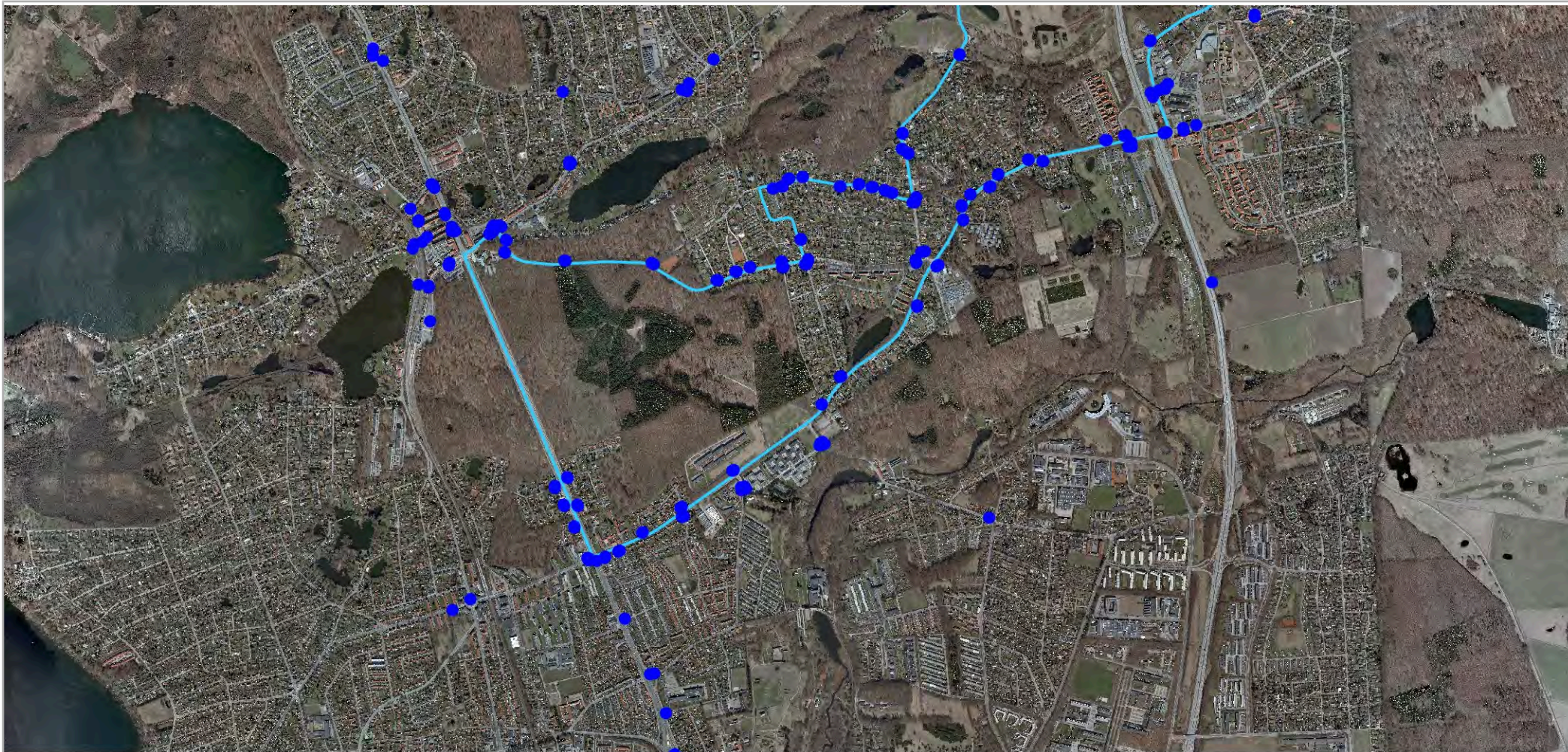
Kontakt

[VM-hotline](#)

Tlf: 72 68 10 00
pbj@rudersdal.dk
www.copenhagen2011.dk

Telefontid: Mandag-onsdag kl. 10-15, torsdag kl. 10-17 og fredag kl. 10-13 - dog hele døgnet under VM i landevejscykling

Udskrift fra www.rudersdal.dk - d. 24. marts 2011.
Ophavsretten tilhører Rudersdal Kommune.
Informationerne må alene anvendes til eget ikke-kommercielt brug.

1 km

Rudersdal Kort

Målförhold	1:28596
Dato	24/3-2011

Signaturforklaring

- Færdselsskilte
- VM-rute landevejscykling 2011